УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2018 ГОДУ

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

СОДЕРЖАНИЕ

Введение..5
Анализ работы с обращениями граждан..6
Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений...16
Соблюдение жилищных прав граждан..24
Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь...30
Соблюдение прав на образование...36
Соблюдение прав инвалидов...41
Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений...47
Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы...52
Заключение..62

Введение

Настоящий доклад о соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 3 марта 2000 года № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и направляется Президенту Республики Татарстан, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан, Конституционный суд Республики Татарстан, Верховный Суд Республики Татарстан, Арбитражный суд Республики Татарстан, Прокурору Республики Татарстан.

Подготовленный доклад основывается на обобщении результатов рассмотрения поступивших к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан (далее – Уполномоченный) жалоб заявителей, итогов проверок, сведений государственной информационной системы «Народный контроль», данных государственных органов и органов местного самоуправления, а также информации, представленной общественными помощниками Уполномоченного, сообщений неправительственных правозащитных организаций и средств массовой информации, материалов республиканских межведомственных комиссий и других источников.

Содержанием настоящего доклада является анализ проблемных ситуаций по соблюдению трудовых прав, жилищных прав, прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь, прав граждан на образование. Доклад также содержит оценку отдельных ситуаций по обеспечению и защите прав инвалидов, мигрантов и лиц, находящихся в местах принудительного содержания.

Анализ работы с обращениями граждан

Ежегодно анализ поступающих в наш адрес обращений граждан, уведомлений в ГИС РТ «Народный контроль», информации, опубликованной в социальных сетях и СМИ, позволяет выявить спектр проблемных вопросов, требующих усиления гарантий защиты прав человека и гражданина со стороны органов государственной власти, органов местного самоуправления и их должностных лиц.

В 2018 году к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан поступило 3721 обращение (в 2017 году 3985 обращений). В то же время по сравнению с предыдущим годом поступило большее количество коллективных обращений граждан (106 обращений в 2018 году против 82 в 2017 году), в том числе о нарушениях прав человека, происходящих в течение длительного времени.

Количество обращений граждан к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2018 году

Таблица 1.

Показатели	**Количество обращений граждан**
Всего обращений	3 523
В т.ч. в форме устного обращения	1 584
В т.ч. в письменной форме и в виде электронного документа	1 939
ЕГИС ГЛОНАСС +112	198
Социальные сети	334
ГИС РТ «Народный контроль»	61 377

Помимо обращений граждан, поступающих в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в письменном виде либо в форме электронного документа, проведен 51 личный прием, в рамках которого принято 550 граждан. Продолжены практики проведения совместных (16), выездных приемов (20), приемов посредством видеосвязи (Skype) (4).

Новой формой работы с населением в 2018 году стал мониторинг комментариев в официальных аккаунтах Уполномоченного, его общественных помощников в социальных сетях (Вконтакте, Instagram) на предмет наличия в них содержания обращения с целью их

рассмотрения и дачи официального ответа либо разъяснения, в рамках которого 334 комментария, содержащие информацию о социально значимых проблемах, были опубликованы в форме уведомлений ГИС РТ «Народный контроль».

В 2018 году начата работа в системе ЕГИС ГЛОНАСС +112 в рамках заключенного Соглашения о взаимодействии с Главным управлением Министерства Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий по Республике Татарстан. В рамках взаимодействия были приняты 198 обращений, тематика которых преимущественно была связана с оставлением в опасности граждан, нуждающихся в постоянном постороннем уходе.

Показательным является также увеличение количества уведомлений в государственной информационной системе «Народный контроль», составившее в 2018 году 61377 уведомлений против 50363 уведомлений в 2017 году.

Увеличилось по сравнению с 2017 годом и количество уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль», исполнение которых было принято Уполномоченным на контроль (15435 уведомлений в 2017 году, 11885 - в 2018 году).

Основная тематика обращений, поступающих к Уполномоченному по различным каналам связи, в последние годы остается неизменной.

Таблица 2.

Тематика обращений	**Итого в 2017 году**	**Итого в 2018 году**
Жилищные вопросы, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания	793	831
Несогласие с судебными решениями	300	258
Жалоба на сотрудников правоохранительных органов	271	254
Социальное обеспечение и социальная защита населения	462	389
Условия содержания лиц в местах принудительного содержания	197	141
Трудовое законодательство	152	150

Служба в Вооруженных Силах РФ	74	60
Медицинское обслуживание	215	168
Образование	205	57
Земельные вопросы	88	96
Вопросы приема в гражданство РФ и паспортизации	99	103
Исполнительное производство	87	106
Вопросы предоставления правовой информации	256	106
Вопросы функционирования ГИС РТ «Народный контроль»	442	371
Другие вопросы	344	433
Всего	3985	3523

Наибольшее количество обращений поступило по вопросам соблюдения и защиты прав человека в жилищной сфере и сфере жилищно-коммунального хозяйства (831 обращение 2018 г., 793 обращения в 2017 г.).

В целом социальный блок обращений составил 41,02% (1445), в том числе вопросы защиты прав граждан на социальную защиту и социальное обеспечение – 389 обращений, вопросы защиты прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь – 168 обращений, защиты права на образование – 57 обращений.

285 жалоб касались защиты экономических прав граждан, в том числе трудовых прав граждан, вопросов землепользования и защиты прав граждан при обеспечении прав потребителей.

По вопросам соблюдения гражданских (личных) прав человека в местах принудительного содержания поступило 141 обращение, по вопросам несогласия с судебными актами - 258 обращений, нарушения прав граждан сотрудниками правоохранительных органов - 254 обращения.

В течение года направлялись предложения, замечания и заключения Уполномоченного, содержащие рекомендации относительно возможных и необходимых мер восстановления прав и свобод. В 2018 году в адрес государственных органов, органов местного самоуправления, их должностных лиц и организаций направлялись заключения о восстановлении нарушенных прав в сфере

трудовых, миграционных отношений, жилищной, социальной сферах, сферах образования и здравоохранения в адрес, в том числе, частного охранного предприятия, управляющих компаний, товариществ собственников жилья, образовательных учреждений общего образования, исполнительных комитетов Бавлинского, Заинского муниципальных районов и др.

В их числе по коллективным обращениям в 2018 году заключения Уполномоченного были направлены, в том числе, в частное охранное предприятие в части восстановления трудовых прав граждан (11 подписей) и в управляющую компанию г. Казани о восстановлении граждан в жилищных правах в части перерасчета начислений платы за коммунальную услугу «Теплоснабжение» (27 подписей).

Направленные заключения были рассмотрены организациями положительно. В соответствии с рекомендациями Уполномоченного в полной мере был произведен перерасчет заработной платы сотрудникам частного охранного предприятия и начислений платы за коммунальную услугу «Теплоснабжение» жителям многоквартирного дома.

Также в целях защиты прав неопределенного круга лиц по инициативе Уполномоченного исполнительными комитетами муниципальных образований гг. Казани и Набережные Челны внесены изменения в административные регламенты о предоставлении государственной услуги по выдаче заключения о возможности быть усыновителями гражданам Российской Федерации, постоянно проживающим на территории Российской Федерации, и постановке на учет в качестве кандидата в усыновители.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения жителей республики по вопросу состояния окружающей среды как одного из важнейших параметров, определяющих качество жизни населения. Количество обращений данной категории в адрес Уполномоченного незначительно (39 обр.), но нельзя отрицать значительное увеличение их количества по сравнению с 2017 годом (7 обр.).

Об актуальности вопросов нарушений права граждан на благоприятную окружающую среду свидетельствует и число

уведомлений в ГИС РТ «Народный контроль». По направлению «Экология» поступило 1337 обращений, что больше на 14 % по сравнению с 2017 годом.

В качестве наиболее актуальных экологических проблем население республики обозначает отсутствие организованного сбора и вывоза бытовых и строительных отходов и, как следствие, образование несанкционированных свалок, загрязнение атмосферного воздуха и уничтожение плодородного слоя земли.

В 2018 году на реализацию 298 целевых мероприятий Республики Татарстан в области охраны и использования природных ресурсов направлено 729,1 млн рублей Создан межведомственный проектный офис Республики Татарстан по национальному проекту «Экология» (распоряжение Кабинета Министров Республики Татарстан от 01.12.2018 № 3221-р).

Вместе с тем работа муниципальных образований республики по решению указанных проблем дифференцирована и вызывает порою возмущение населения и увеличение жалоб в различные органы власти на бездействие органов местного самоуправления и управляющих жилищных компаний.

Остро стоит проблема содержания контейнерных площадок в жилищных комплексах и в поселках индивидуального жилищного строительства, где имеющиеся контейнерные площадки находятся в полуразрушенном состоянии или вовсе отсутствуют.

Не исполненными по данному вопросу в 2018 году остались 117 уведомлений по г.Казани, Бугульминскому, Буинскому, Верхнеуслонскому, Заинскому, Зеленодольскому, Лаишевскому, Мамадышскому, Нижнекамскому, Нурлатскому, Спасскому, Тукаевскому, Чистопольскому муниципальным районам.

В ГИС РТ «Народный контроль» в 2018 году поступали обращения о нарушении норм и требований в области охраны атмосферного воздуха в результате горения отходов резинотехнических изделий на земельном участке ООО «Нефтехимагропром» возле с.Прости Нижнекамского муниципального района.

Данные уведомления были взяты на контроль Уполномоченным как главным модератором системы ГИС РТ «Народный контроль».

По инициативе Уполномоченного, поддержанной Управлением Росприроднадзора по Республике Татарстан, проведено административное расследование. Выявлено нарушение требований законодательства в области охраны атмосферного воздуха: на земельном участке допущено возгорание (сжигание) отходов резинотехнических изделий вблизи с. Прости Нижнекамского района путем выделения аварийных выбросов в атмосферный воздух без применения специальной установки, допущено ухудшение качества атмосферного воздуха с подветренной стороны очага возгорания. За совершение указанных правонарушений юридическое и виновное должностные лица были привлечены к административной ответственности.

В соответствии со статьей 14 Федерального закона «Об охране окружающей среды» к вопросам местного значения поселения относится и организация в границах поселения водоснабжения населения, водоотведения.

В истекшем году работа в данном направлении не всегда осуществлялась должным образом. По нашему запросу по уведомлению гражданина Х., жителя с. Старое Ямкино Алькеевского района, государственными инспекторами Волжско-Камского территориального управления проведено обследование территории на предмет загрязнения озера отходами с фермы. Факты нарушений природоохранного законодательства подтвердились. В отношении нарушителя составлен административный материал, который направлен в Управление Росприроднадзора по Республике Татарстан по подведомственности. Нарушения, изложенные в первичном обращении, устранены.

Таким образом, в сфере соблюдения прав граждан на благоприятную окружающую среду имеется ряд проблем, для решения которых требуется пристальное внимание со стороны Министерства экологии и природных ресурсов Республики Татарстан, органов местного самоуправления Республики Татарстан, контрольно-надзорных органов и обслуживающих организаций.

Анализ обращений, поступающих в адрес Уполномоченного, свидетельствует также о том, что использование гражданами права

на судебную защиту не всегда является гарантией соблюдения их интересов. Даже положительное судебное решение достигнет своей цели только в случае его реального исполнения.

Количество обращений в адрес Уполномоченного по вопросам неисполнения вынесенных судебных решений в 2018 году выросло и составило 106 обращений против 87 в 2017 году.

Территориальный охват обращений с жалобами на деятельность службы судебных приставов включает гг. Казань, Набережные Челны, Алькеевский, Альметьевский, Бугульминский, Елабужский, Зеленодольский, Лениногорский, Камско-Устьинский, Менделеевский, Нижнекамский, Чистопольский муниципальные районы, а также Республику Чувашия, Кировскую, Новосибирскую, Оренбургскую области, откуда тоже поступали обращения об исполнительном производстве, которое должно было быть осуществлено на территории Республики Татарстан.

Граждане жалуются на длительное неисполнение судебных решений, бездействие судебных приставов-исполнителей, действия судебных приставов-исполнителей в части списания денежных средств, поступивших на счета должника, на которые в соответствии с законодательством не может быть обращено взыскание, ситуации ошибочной идентификации физических лиц как должников по исполнительным производствам.

На личном приеме Уполномоченного в августе 2018 года обратился гражданин Г., проживающий в Республике Татарстан, с вопросом о взыскании из его заработной платы и иных доходов денежных средств по исполнительному производству, открытому на имя его полного тезки в Приморском крае.

В декабре поступило аналогичное обращение от жителя Республики Чувашия об обращении взыскания по исполнительному производству на его банковский счет в связи с проживанием в Республике Татарстан его полного тезки, регулярно нарушающего ПДД и не оплачивающего штрафы.

Причиной таких ошибок может являться то, что применяемая в настоящее время форма бланка исполнительного листа, утвержденная постановлением Правительства РФ от 31.07.2008 № 579,

предусматривает указание в нем лишь фамилии, имени, отчества должника-гражданина, даты и места его рождения, места жительства или места пребывания, места работы (если оно известно).

На практике, к сожалению, этих данных порой недостаточно для установления личности должника, имеют место случаи их полного совпадения у нескольких людей.

Федеральной службой судебных приставов в адрес территориальных органов ФССП России было направлено письмо от 29 мая 2017 г. № 00011/17/48684-ДА «О вопросах ошибочной идентификации граждан как должников по исполнительному производству» с разъяснением порядка действий судебных приставов-исполнителей в случаях ошибочной идентификации физических лиц как должников по исполнительным производствам и применения к ним мер принудительного исполнения.

Данные меры направлены, в первую очередь, на предотвращение повторных случаев ошибочной идентификации физических лиц как должников, но не снимают напряженности в отношении данной проблематики в целом, обращения от граждан продолжают поступать.

Считаем необходимым для урегулирования сложившейся ситуации в исполнительных документах в обязательном порядке указывать дополнительные идентификационные данные (например, СНИЛС, ИНН, данные гражданского паспорта). Безусловно, это положительно отразится на ситуации с ошибочной идентификацией законопослушных граждан как должников и позволит решить ее.

По итогам 2018 года в республике актуализировалась проблема неисполнения судебных решений по алиментным обязательствам. В соответствии с поручением Президента Республики Татарстан Р. Н. Минниханова о принятии мер по снижению суммы задолженности по алиментным платежам в Республике Татарстан была создана Межведомственная рабочая группа по обеспечению взыскания задолженностей по алиментам.

По данным Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан по состоянию на 24 декабря 2018 года в Республике Татарстан за 2018 год возбуждено 38 636 исполнительных производств о взыскании алиментных платежей на сумму

4,1 млрд рублей. Из них 17 390 исполнительных производств на сумму 1,3 млрд рублей поступили в 2018 году.

В результате принятых мер за указанный период окончено и прекращено 16 993 исполнительных производства на сумму 865 млн рублей. В том числе взыскано и перечислено взыскателю в рамках оконченных и неоконченных исполнительных производств 235 млн рублей.

По состоянию на 24.12.2018 остаток исполнительных производств составляет 21 495 на общую сумму задолженности – 3 млрд рублей. В результате проведенной во втором полугодии 2018 года работы остаток исполнительных производств по взысканию алиментных платежей сократился на 598 исполнительных производств, сумма задолженности уменьшилась на 155 млн рублей.

В Республике Татарстан уже реализуется дополнительный комплекс мер, направленных на снижение суммы задолженности по алиментным платежам. Однако проблема далеко не исчерпала себя. Со своей стороны представляется целесообразным отметить следующее. В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения женщин–матерей, воспитывающих детей без поддержки их отцов, не исполняющих алиментные обязательства. Такие обращения поступали из г. Казани, Альметьевского, Алькеевского, Елабужского, Зеленодольского, Лениногорского, Нижнекамского, Новошешминского муниципальных районов.

В обращениях женщины указывают, что бывший супруг, не исполняющий алиментные обязательства и не трудоустроенный официально, в то же время имеет средства к существованию, достаточные для погашения алиментной задолженности, за счет работы, осуществляемой им без оформления трудовых отношений между работодателем и недобросовестным алиментщиком.

Считаем, что Управление Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан должно тесно сотрудничать с комиссиями по повышению уровня жизни населения, труда и легализации доходов в муниципальных районах Республики Татарстан, в целях выявления подобных ситуаций осуществлять

выезды к работодателям и принимать меры к оформлению трудовых договоров в случаях, если имеются признаки трудовых отношений.

Таким образом, одновременно будет осуществляться работа по снижению уровня неформальной занятости, и, возможно, это станет одним из эффективных способов выведения должников по алиментам из категории «неплатежеспособные» в категорию «платежеспособные».

Активное содействие Уполномоченному в рассмотрении обращений граждан в муниципальных районах Республики Татарстан в 2018 году оказывали общественные помощники. В их адрес в истекшем году поступило 1531 обращение граждан.

Основными вопросами, с которыми граждане обращаются к общественным помощникам, по-прежнему являются жилищные, в том числе вопросы оказания жилищно-коммунальных услуг, вопросы социальной защиты и социального обеспечения, медицинского обслуживания, вопросы трудового законодательства, земельные вопросы и вопросы образования.

Общественными помощниками Уполномоченного в истекшем году принято участие в мониторинге детских оздоровительных лагерей, расположенных на территории Республики Татарстан, избирательных участков на предмет их доступности для лиц с ограниченными возможностями здоровья в преддверии выборов Президента Российской Федерации и многоквартирных жилых домов, предназначенных для расселения жителей аварийных жилых домов, на предмет их пригодности для проживания.

Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений

1 декабря 2018 года Республика Татарстан была включена в пилотный проект по снижению уровня бедности в России, фактическая реализация которого будет происходить поэтапно с 2019 по 2024 год.

Очевидно, что преодоление бедности возможно при повышении уровня доходов населения, который для большинства граждан складывается из заработной платы. По статистическим данным, среднемесячная начисленная заработная плата по итогам 2018 года увеличилась на 8,4 % к уровню соответствующего периода 2017 года и составила 34041 рубль. В 2018 году, во исполнение Указа Президента Российской Федерации от 7 мая 2012 года № 597, за счет средств федерального бюджета был заложен рост заработной платы работников бюджетной сферы (учителей, врачей, социальных и научных работников) на 4 процента.

На протяжении года существенно вырос минимальный размер оплаты труда (почти на 19 процентов). На 1 января 2018 года он составлял 9489 рублей, на 1 января 2019 года – 11280 рублей. При этом в соответствии с трехсторонним соглашением о минимальной заработной плате в Республике Татарстан в организациях внебюджетной сферы экономики минимальный размер оплаты труда установлен в размере 12000 рублей.

Государственная политика, направленная на повышение минимального размера оплаты труда и среднемесячной начисленной заработной платы, отвечает интересам большинства граждан. В то же время важно, чтобы повышение минимального размера оплаты труда не было сопряжено с увеличением случаев невыплаты заработной платы или уходом работодателей в «серый рынок». Так, в 2018 году территориальными межведомственными комиссиями муниципальных образований и городских округов было выявлено 880 предприятий, на которых производилась выплата заработной платы ниже минимального размера оплаты труда.

Нарушения, связанные с оплатой труда, остаются наиболее распространенными в сфере трудовых отношений. При проведении

проверок, в том числе совместно с компетентными органами, выявлялись такие нарушения, как невыплата заработной платы, неполная выплата заработной платы при прекращении трудовых отношений, невыплата сумм за сверхурочную работу.

Так, в адрес Уполномоченного поступило коллективное обращение работников о невыплате заработной платы. В целях рассмотрения данного обращения была проведена проверка деятельности частного охранного предприятия «Атеко», на котором до вмешательства Уполномоченного 10 работникам не производилась доплата за сверхурочную работу и за работу в ночное время.

В ходе проверки деятельности ООО «Производственное объединение Зарница» были установлены факты нарушения трудовых прав работника в части отказа в расторжении трудового договора и невыплаты всех сумм, причитающихся при увольнении. После нашей проверки трудовые права гражданина были восстановлены.

В целом по республике, согласно официальным данным Территориального органа Федеральной службы государственной статистики по Республике Татарстан, просроченная задолженность по заработной плате по отчитавшимся предприятиям и организациям сельского хозяйства, охоты и лесозаготовок, обрабатывающих производств, строительства по состоянию на 1 января 2019 года составила 99,022 млн рублей. К сожалению, данный показатель по сравнению с предыдущим годом многократно вырос (на 1 января 2018 года задолженность составляла 10,574 млн рублей).

Такая ситуация в значительной степени сложилась из-за отдельных предприятий. Так, в АО «Судоходная компания «Татфлот» и его филиалах общая сумма задолженности по заработной плате составила 96 358 тыс. рублей, в ОАО «Обувная фабрика «Спартак» (в отношении которого в апреле 2018 года было открыто конкурсное производство) задолженность составила 986 тыс. рублей.

Судебный способ защиты трудовых прав на своевременную и полную оплату труда остается одним из наиболее распространенных для татарстанцев. Анализ данных Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан показал, что, к сожалению, возрастает удельный вес исполнительных производств,

оканчивающихся актом о невозможности взыскания по основаниям, указанным в Федеральном законе от 02.10.2007 № 229-ФЗ «Об исполнительном производстве» (невозможность установить местонахождение должника или его имущества; отсутствие имущества, на которое может быть обращено взыскание), от числа исполнительных производств, оконченных фактическим исполнением. По итогам 2018 года этот показатель составил 6,1% (в 2017 году – 4,6%, в 2016 году – 1,9%).

Другими словами, по итогам прошедшего года на 100 работодателей, которые погасили задолженность по заработной плате после решения суда и возбужденного в отношении них исполнительного производства, приходилось 6 работодателей, чье местонахождение судебные приставы-исполнители не смогли установить либо которые оказались неплатежеспособными. В 2017 году на 100 работодателей, рассчитавшихся с работниками, число «проблемных» работодателей составляло 4-5, а в 2016 году всего 2. При этом несмотря на снижение общего числа оконченных исполнительных производств по исполнительным документам о взыскании задолженности по заработной плате (в 2018 году по разным основаниям было окончено 3743 исполнительных производства, в 2017 году более пяти тысяч исполнительных производств, в 2016 году более восьми тысяч исполнительных производств), число случаев по итогам ушедшего года, когда исполнительное производство оканчивалось актом о невозможности взыскания, по сравнению с 2017 годом, заметно увеличилось в абсолютных показателях. В 2018 году таких случаев было 194, тогда как в 2016 году всего 143.

Таким образом, назрела необходимость более тщательной работы по анализу хозяйственной деятельности «проблемных» предприятий (в частности, имеющих задолженность по страховым и иным обязательным взносам) в рамках деятельности территориальных межведомственных комиссий по повышению уровня жизни и легализации доходов.

Одним из признаков благополучия населения является низкий уровень безработицы.

В ходе реализации государственной программы «Содействие занятости населения Республики Татарстан на 2014–2021 годы», в рамках которой бюджетом Республики Татарстан в 2018 году были предусмотрены средства в размере 1 382 482 рублей на реализацию мер содействия занятости населения, за период с 2014 по 2018 год численность граждан, признанных безработными, в Республике Татарстан сократилась в два раза – с 23267 до 10277 человек. Уровень безработицы в республике также практически в два раза ниже, чем в среднем по стране (0,5 % по республике против 0,9 % в целом по Российской Федерации).

В 2018 году в рамках реализации национального проекта «Демография» продолжена поддержка института семьи в части стимулирования рождаемости и создания условий для осуществления трудовой деятельности женщин, имеющих детей. Были созданы условия для совмещения молодыми женщинами родительских обязанностей и трудовой деятельности путем проведения профессионального обучения женщин, имеющих детей до трех лет, и развития гибких форм занятости. За период с 2012 года было обучено 6,4 тысяч женщин с детьми до трех лет. В 2019 году планируется обучить еще 900 женщин, находящихся в отпуске по уходу за ребенком.

Несмотря на положительную динамику уровня безработицы в республике, развитие эффективного рынка труда, преодоление структурного несоответствия спроса и предложения на рабочую силу, сокращение доли нелегальной занятости, обращают на себя внимание отдельные вопросы защиты трудовых прав лиц, испытывающих трудности при поиске работы.

В 2018 году руководством республики была поставлена задача по сохранению за гражданами, призванными на военную службу, рабочих мест. Фактически принятие мер по сохранению рабочих мест затронуло тысячи татарстанцев, проходящих службу в Вооруженных Силах Российской Федерации.

Согласно информации Военного комиссариата Республики Татарстан, только в 2018 году были призваны и отправлены в войска 6663 татарстанца. Из них 260 призывников работали

на государственных предприятиях и в учреждениях (в соответствии со статьей 23 Федерального закона от 27 мая 1998 года № 76-ФЗ «О статусе военнослужащих» за ними предусмотрено право на сохранение рабочих мест), и 1058 призывников – на предприятиях иных форм собственности, за которыми не было предусмотрено право на сохранение рабочих мест после увольнения в запас с военной службы по призыву.

В настоящее время Федерацией профсоюзов Республики Татарстан, Кабинетом Министров Республики Татарстан и Координационным Советом объединений работодателей Республики Татарстан в Республиканское соглашение о проведении социально-экономической политики и развитии социального партнерства на 2019–2020 годы внесены дополнения. Согласно им профсоюзы обязаны способствовать через соглашения и коллективные договоры трудоустройству граждан, обратившихся к прежнему работодателю, с которыми трудовые договоры были прекращены в связи с призывом на военную службу или направлением на заменяющую ее альтернативную гражданскую службу, в течение трех месяцев после увольнения с нее указанных граждан в соответствии с профессиональной квалификацией.

Для работодателей в Республиканском соглашении закреплены обязательства способствовать трудоустройству граждан, особо нуждающихся в социальной защите и испытывающих трудности в поиске работы, а также приему на работу граждан в соответствии с их профессиональной квалификацией, обратившихся к прежнему работодателю, с которыми трудовые договоры были прекращены в связи с призывом на военную службу или направлением на заменяющую ее альтернативную гражданскую службу, в течение трех месяцев после увольнения с нее.

Полагаем, что в 2019 году и последующие годы важна фактическая реализация данных положений Республиканского соглашения.

С 1 января текущего года началось поэтапное повышение пенсионного возраста. Согласно данным Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, под действие

пенсионной реформы в будущем году подпадают около 55 тысяч жителей республики. Если в 2018 году в органы занятости обратилось около тысячи безработных граждан предпенсионного возраста, то в следующем году их число вырастет до трех тыс. человек. Государственными органами республики началась работа по мониторингу 24,3 тысячи лиц предпенсионного возраста, осуществляющих трудовую деятельность в 9,1 тысячи организациях.

В этой связи с 2019 года в рамках проекта «Старшее поколение» национального проекта «Демография» планируется организация профессионального обучения граждан предпенсионного возраста, в рамках которого в 2019 году на обучение будет направлен 1351 человек.

Вместе с тем работа государственных органов должна быть направлена не только на переобучение граждан предпенсионного возраста и на информирование населения о способах защиты трудовых прав, но и на использование системы упреждающих мер к работодателям, допускающим дискриминацию в сфере занятости населения.

В ходе мониторинга таких общедоступных сайтов по поиску вакансий в сети «Интернет», как job.upper.ru, rjb.ru, trudvsem.ru, kazan.trud.com, нами были выявлены случаи размещения сведений о вакансиях «менеджеров», «инженеров», «администраторов», «операторов ПК», «секретарей», «диспетчеров автотранспорта» и др., содержащих в себе такой критерий подбора соискателя, как возраст. В данных случаях работодателями был установлен возрастной ценз либо до 45, либо до 55 лет. При этом одна из вакансий была размещена ГКУ «Центр занятости населения г. Альметьевска».

В этой связи полагаем, что Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан и органам службы занятости необходимо принять соответствующие меры по предупреждению дискриминации при приеме на работу по возрастному признаку.

Наряду с занятостью населения и обеспечением своевременной и полной выплаты заработной платы неотъемлемым признаком благополучия населения является безопасность условий труда.

В целом в республике продолжена работа по снижению количества несчастных случаев на производстве, в том числе путем ежегодного выделения из бюджета 5 млн рублей на реализацию мероприятий подпрограммы улучшения условий и охраны труда.

По данным Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, за пятилетний период число пострадавших на производстве со смертельным исходом снизилось в 2,1 раза (в 2014 году было 60 погибших на производстве человек, в 2018 г. на 01.12.2018 – 28 человек). В 2018 году численность пострадавших со смертельным исходом, по сравнению с 2017 годом (44 погибших рабочих), уменьшилась на 30 процентов.

Следует отметить, что снижение в республике числа несчастных случаев на производстве, повлекших смерть, сопряжено не только с принятием мер административного воздействия или мер уголовного преследования виновных должностных лиц, но и с целенаправленной работой по обучению работников и работодателей требованиям охраны труда, проведением специальной оценки условий труда рабочих мест на предприятиях.

В 2018 году в республике требованиям охраны труда были обучены 45,2 тыс. человек. Количество рабочих мест, на которых проведена специальная оценка условий труда, увеличилось на 48,2 процента (с 340 700 мест на 01.01.2018 до 504 927 мест на 01.11.2018).

Значительное внимание уделяется и работе координационных советов по охране труда в муниципальных районах и городских округах республики, созданных при муниципалитетах и призванных разрабатывать рекомендации и предложения по важнейшим вопросам охраны труда, направленным на сохранение здоровья работников на производстве.

Наряду с этим в представленной Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан информации о произошедших в 2018 году тяжелых и смертельных несчастных случаях на производстве настораживает тот факт, что 34 несчастных случая произошло в государственных и муниципальных организациях и предприятиях. При этом в небольших по численности районах –

Арском и Тюлячинском – произошло по два несчастных случая, приведших к причинению тяжкого вреда здоровью или смерти, в учреждениях, подведомственных исполнительным комитетам муниципальных районов.

Полагаем, исполнительным комитетам Арского и Тюлячинского муниципальных районов Республики Татарстан необходимо принять меры, направленные на повышение внимания к соблюдению обязательных требований в сфере охраны труда их подведомственными учреждениями.

Кроме того, в 2018 году наибольшее количество произошедших несчастных случаев на производстве произошло в г.г. Казани, Набережные Челны, Нижнекамском, Альметьевском, Зеленодольском муниципальных районах. Наиболее распространенными обстоятельствами несчастных случаев являлись падения работников с высоты и ранения деталями.

Учитывая социальную значимость вопросов в сфере трудового законодательства и в сфере охраны труда, Аппаратом Уполномоченного совместно с Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан, Министерством труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан и Федерацией профсоюзов Республики Татарстан в муниципальных районах и городских округах республики (Мамадышский, Менделеевский, Чистопольский и г. Набережные Челны) было организовано проведение тематических семинаров-совещаний для работодателей по вопросам соблюдения трудовых прав граждан.

Семинары стали практическими площадками для руководителей предприятий и организаций, специалистов служб по охране труда, представителей органов местного самоуправления, председателей профсоюзных организаций. Данные семинары посетило более 200 работодателей и сотрудников кадровых и бухгалтерских служб.

В этой связи нами планируется продолжить работу в части организации правового просвещения работодателей о нововведениях трудового законодательства.

Труд является источником благосостояния каждого человека. В то же время труд – это основа социального развития государства

и общества. В связи с этим соблюдение трудовых прав человека предполагает необходимость повышения эффективности контроля и надзора за выполнением работодателями трудового законодательства. Контроль должен быть превентивным, особенно в отношении тех работодателей, которые допустили неоднократные нарушения трудовых прав граждан.

Соблюдение жилищных прав граждан

В соответствии с положениями Конституции Российской Федерации органы государственной власти и органы местного самоуправления поощряют жилищное строительство, создают условия для осуществления права на жилище. В Республике Татарстан по-прежнему поддерживаются высокие темпы строительства. В период с января по ноябрь 2018 года в республике было введено в эксплуатацию 2 088 086 кв. метров жилья, что на 1,1 % больше по сравнению с аналогичным периодом 2017 года (2 065 576 кв. метров жилья). В общей сложности было сдано в эксплуатацию 19 718 квартир и 7 887 индивидуальных жилых домов.

В прошлом году в Республике Татарстан были обеспечены жилыми помещениями 297 детей-сирот и лиц из их числа, 69 молодых семей, 31 ветеран Великой Отечественной войны, 46 многодетных семей. В рамках программы социальной ипотеки в республике введены в эксплуатацию 438 тыс. кв. метров жилья. В 967 многоквартирных домах были проведены работы по капитальному ремонту.

По итогам года были сданы 5 проблемных объектов долевого строительства, в новые квартиры заселены 517 дольщиков. Вместе с тем проблема «обманутых дольщиков», к сожалению, окончательно не решена.

В 2018 году был принят ряд нормативных правовых актов и дополнений к имеющимся нормативным правовым актам, направленных на реализацию прав граждан на улучшение жилищных условий и на получение жилищных и коммунальных услуг надлежащего качества. Среди них можно выделить следующие.

На федеральном уровне с целью урегулирования отношений между застройщиками и дольщиками была закреплена возможность

учреждения региональных фондов поддержки лиц, пострадавших от действий (бездействия) недобросовестных застройщиков. 9 марта 2018 года Указом Президента Республики Татарстан был создан Республиканской фонд поддержки лиц, пострадавших от действий недобросовестных застройщиков.

3 апреля 2018 года законодателем была закреплена возможность для собственников и нанимателей имущества в многоквартирных домах заключать прямые договоры с ресурсоснабжающими организациями и региональными операторами по обращению с твердыми коммунальными отходами.

В свою очередь обращения, связанные с соблюдением жилищных прав граждан, остаются наиболее часто поступающими в адрес Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан.

В течение 2018 года в адрес Уполномоченного поступали обращения граждан в части неправомерных отказов органов местного самоуправления в заключении договоров социального найма, процедуры признания жилых помещений непригодными для проживания, непринятия мер по устранению причин обрушения несущих конструкций в жилых домах.

Среди поступающих в адрес Уполномоченного обращений отдельно можно выделить жалобы граждан о несогласии с переселением их из аварийного жилищного фонда, в том числе на порядок признания помещений непригодными для проживания и многоквартирных домов аварийными и на соблюдение межведомственными комиссиями процедуры признания жилых домов аварийными.

Помимо рассмотрения обращений граждан по данной тематике, Уполномоченным был проведен анализ нормативных правовых актов о практической деятельности межведомственных комиссий районов. По его результатам выявлен ряд нарушений требований постановления Правительства Российской Федерации от 28 января 2006 г. № 47 «Об утверждении Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции».

В ряде муниципальных районов республики в состав межведомственной комиссии не были включены представители органа государственного контроля и надзора в сфере пожарной, экологической и иной безопасности (Нижнекамский, Бавлинский, Сабинский) и органа государственного контроля и надзора в сфере санитарно-эпидемиологической безопасности, защиты прав потребителей и благополучия человека (Муслюмовский, Черемшанский).

Таким образом, состав межведомственных комиссий являлся неполным и не мог способствовать объективности оценки пригодности (непригодности) жилых помещений для проживания в каждом случае обследования, в том числе по поступившим заявлениям от физических лиц.

Так, в адрес Уполномоченного обратилась жительница г. Бавлы с вопросом признания жилого помещения непригодным для проживания. Несмотря на неполноту состава межведомственной комиссии Бавлинского района, органом местного самоуправления было принято решение о признании жилого помещения заявительницы пригодным для проживания.

В Новошешминском и Кайбицком муниципальных районах к работе в межведомственной комиссии с правом совещательного голоса не привлекался собственник жилого помещения. Таким образом, люди были лишены права участия в деятельности комиссий по признанию помещений пригодными (непригодными) для проживания.

Во всех случаях выявления нарушений Уполномоченным в органы местного самоуправления муниципальных районов были направлены заключения с рекомендациями по устранению допущенных нарушений.

Вместе с тем гарантия соблюдения жилищных прав граждан по этому вопросу не может осуществляться лишь посредством текущего контроля со стороны Уполномоченного. Руководители исполнительных комитетов должны обратить более пристальное внимание на деятельность межведомственных комиссий. Актуальность правильности и полноты процедур проведения оценки соответствия жилых помещений требованиям, установленным Правительством Российской Федерации, обуславливается и принятием Федерального

закона «О внесении изменений в Федеральный закон «О Фонде содействия реформированию жилищно-коммунального хозяйства» в части срока деятельности Фонда содействия реформированию жилищно-коммунального хозяйства с 1 января 2019 года до 1 января 2026 года.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 28 января 2006 г. № 47 «Об утверждении Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции» установлены требования, которым должно отвечать жилое помещение. Одним из таких требований являются допустимые уровни звукового давления, шума и вибрации.

В 2018 году в связи с поступившей жалобой привлекла внимание ситуация, связанная с неудовлетворительными условиями проживания в связи с наличием шума и иных факторов окружающей среды, источником которых является интенсивность движения транспортных средств.

Так, в адрес Уполномоченного обратились жители дома, расположенного вблизи автомагистрали по Проспекту Победы в г. Казани, в связи с наличием шума от интенсивного движения автотранспорта. При этом ранее по итогам проведенных измерений уровня шума факты подтвердились, и Управлением Роспотребнадзора по Республике Татарстан было направлено письмо в исполнительный комитет муниципального образования г. Казани для принятия мер по доведению уровня шума до значений, установленных санитарными нормами и правилами.

Однако фактически вопрос об обеспечении безопасных и безвредных условий проживания жителей домов не решился в связи с отсутствием в городском бюджете расходов, необходимых на строительство шумоизолирующих экранов.

Схожие ситуации были выявлены Управлением Роспотребнадзора по Республике Татарстан в г. Казани (интенсивное движение трамваев вблизи дома № 4 по улице Энергетиков) и в Альметьевском муниципальном районе Республики Татарстан (движение автотранспорта вблизи жилого дома).

Согласно сложившейся судебной практике, в различных субъектах Российской Федерации исковые заявления к органам местного самоуправления об обязании устранить превышение допустимого уровня шума удовлетворялись путем демонтажа остановки общественного транспорта, а также установления шумозащитных сооружений вдоль жилого дома и других мер.

В любом случае органы местного самоуправления должны решать данный вопрос, так как жители домов не могут принять самостоятельные меры по созданию благоприятных условий проживания в подобных ситуациях.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать жалобы на работу организаций в сфере жилищно-коммунального хозяйства.

Актуальными остаются для татарстанцев вопросы, связанные с бездействием управляющих организаций по проведению текущего ремонта, ненадлежащим качеством предоставления жилищно-коммунальных услуг по теплоснабжению жилых помещений, непринятием управляющими организациями мер по раскрытию информации о своей деятельности, неправомерным расчетом платы за коммунальные услуги, предъявлением управляющими организациями к новым собственникам жилых помещений требований о погашении задолженности за коммунальные услуги, возникшей в период проживания в жилом помещении предыдущих собственников.

Примером бездействия управляющих организаций может служить коллективная жалоба жителей многоквартирного дома № 16 по ул. Академика Парина г. Казани, которые обратились в адрес Уполномоченного с вопросом ремонта квартир, затопленных в результате некачественного ремонта кровли. По итогам контрольных мероприятий, организованных совместно с компетентными органами, факты нарушения прав жителей дома были установлены, и в настоящее время меры по ремонту жилых помещений управляющей организацией приняты.

Помимо рассмотрения обращений определенные выводы по проблемам жилищно-коммунального хозяйства можно сделать поитогам модерации уведомлений, поступающих в государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный

контроль». В 2018 году в системе по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство» были опубликованы 4447 уведомлений, из которых 4167 были решены.

Ряд уведомлений был решен только после непосредственного вмешательства Уполномоченного.

В отдельных случаях ответственными исполнителями необоснованно затягивались сроки рассмотрения уведомлений. Так, девять месяцев требуется на замену входной двери, покраску козырька подъезда и ремонт водосточной трубы жилого дома в г. Набережные Челны; семь месяцев – на устранение строительных недочетов, возникших в ходе капитального ремонта кровельного покрытия крыши многоквартирного дома в г. Зеленодольске; одиннадцать месяцев – на восстановление асфальтового покрытия на придомовой территории в г. Казани и пр.

По ряду уведомлений управляющие организации не принимали обязательств по решению проблем жителей республики.

Так, с момента подачи уведомления об обвале стены аварийного дома (6 июня 2018 года) длительное время велась переписка между ООО «УК ЖКХ Вахитовского района» и исполнительным комитетом в части подготовки сметы расходов по ремонту аварийного дома. Никаких практических мер по предупреждению угрозы обвала стены управляющей организацией до момента вмешательства Уполномоченного принято не было.

По уведомлению о затоплении подвала многоквартирного дома, поступившему в ГИС РТ «Народный контроль» 27 ноября 2017 года, управляющей организацией ООО «Экономстрой+» меры по установлению причин затопления были приняты и работы по устранению выявленных причин были проведены только после нашего вмешательства.

Полагаем, что ответственным исполнителям уведомлений по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство», поступающих в ГИС РТ «Народный контроль», необходимо обратить более пристальное внимание на сроки и качество исполнения уведомлений.

В практике Уполномоченного используются и иные формы работы по вопросам жилищно-коммунального хозяйства. Так, в марте

2018 года Уполномоченным была проведена тематическая «горячая линия», на которую в течение одного дня обратились 64 жителя республики.

Совместно с некоммерческим партнерством «Региональный Центр общественного контроля в сфере жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан» и саморегулируемой организацией «Региональное некоммерческое партнерство «Содружество организаций, управляющих многоквартирными домами Республики Татарстан» в муниципальных районах республики (Елабужский, Менделеевский, Алексеевский и Мамадышский) были проведены тематические Дни правовой помощи для населения по вопросам жилищно-коммунального хозяйства с приглашением представителей управляющих организаций. Всего на Днях правовой помощи тематические лекции в сфере жилищно-коммунального хозяйства прослушали более 400 человек.

Состояние дел с жилищными правами граждан, а также правами на надлежащее жилищно-коммунальное обслуживание относится к числу важных показателей социальной защищенности человека. Без возможности реализации данных прав невозможно обеспечить достойную жизнь и свободное развитие каждого человека.

Соблюдение прав на охрану здоровья и медицинскую помощь

Здоровье – одно из высших благ человека, без которого могут утратить значение многие другие блага, возможность пользоваться другими правами.

Добиться прогресса в сфере оказания медицинской помощи позволит обеспечение соответствия территориальных программ государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи федеральной программе государственных гарантий; увеличение тарифов на оказание медицинской помощи, профилактика заболеваний, развитие онкологической помощи, расширение перечня жизненно необходимых и важнейших лекарственных препаратов, предназначенных для обеспечения лиц, больных редкими заболеваниями (в него включены такие заболевания, как гемолитико-уремический синдром, юношеский артрит с системным

началом, мукополисахаридоз I, II и VI типов, что позволит обеспечить лекарственными препаратами около 200 тыс. человек) и др. Говоря о лекарственном обеспечении льготных категорий граждан, можно отметить, что Уполномоченным поднимался вопрос в части совершенствования процедур государственных закупок лекарственных препаратов, направленных на более оперативное обеспечение ими граждан. Данные предложения были поддержаны Уполномоченным по правам человека в Российской Федерации и поступили на рассмотрение в Министерство здравоохранения Российской Федерации и Министерство финансов Российской Федерации.

Здоровье человека неразрывно связано с правом на жизнь. Повышение продолжительности жизни – это государственная задача. Правительством Российской Федерации поставлена цель – к 2024 году добиться увеличения продолжительности жизни до 78 лет.

К сожалению, в Республике Татарстан, по итогам 2018 года, показатель смертности увеличился и составил 44771, что на 1,7% больше, чем в 2017 году, рождаемость, напротив, снизилась. По итогам 2018 года в Республике Татарстан родилось 46 792 человека, что на 3,7% меньше, чем в 2017 году (48 596 человек).

Важно, чтобы Министерство здравоохранения Республики Татарстан не только назвало причины снижения рождаемости и увеличения смертности среди населения, но и приняло меры, направленные на устранение рисков повторения негативной ситуации.

Важное значение для сохранения права на охрану здоровья и медицинскую помощь имеет повышение доступности объектов инфраструктуры здравоохранения для населения. В этих целях в республике в 2018 году приняты меры по материально-техническому оснащению медицинских организаций (22 объекта), проведен капитальный ремонт 110 объектов, на селе дополнительно открыты 62 фельдшерско-акушерских пункта, что в свою очередь повлияло на снижение количества жалоб по этим вопросам.

В 2018 году обращения граждан в адрес Уполномоченного, в том числе через социальные сети, чаще всего поступали по вопросам записи на прием к врачу, соблюдения сроков ожидания приема врачами-специалистами.

Анализ уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» по категории «Поликлиники и больницы» также свидетельствует о том, что обращения по данной тематике актуальны для татарстанцев.

Так, в ГИС РТ «Народный контроль» по вопросам доступности записи на прием к врачам в электронном и ином виде в 2018 году поступило 633 уведомления граждан (45%), по условиям предоставления медицинских услуг и доступности их получения (прием врача) – 13%, т.е. более половины от общего числа уведомлений, поступивших по категории «Поликлиники и больницы».

Наибольшее количество жалоб поступали по г.г. Казани, Набережные Челны, Альметьевскому и Нижнекамскому муниципальным районам (по г. Казани – ГАУЗ «Городская поликлиника № 8», ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7», ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6»; по Альметьевскому муниципальному району – ГАУЗ «Альметьевская детская городская больница с перинатальным центром»; по Нижнекамскому муниципальному району – ГАУЗ «Нижнекамская центральная районная многопрофильная больница», ГАУЗ «Детская городская больница с перинатальным центром».

Факты записи к врачам-специалистам с превышением предельных сроков ожидания медицинской помощи, оказываемой в плановой форме записи, не являются единичными и имеют место не только в сельских районах, но и в крупных городах республики, где наряду с государственными медицинскими организациями осуществляют деятельность и частные медицинские клиники.

Так, например, в ходе проверки по жалобе гражданина установлено, что в нарушение статьи 10 Федерального закона от 21 ноября 2011 года №323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан» в ГАУЗ «Городская больница № 2» г. Набережные Челны ожидание приема врачом-офтальмологом превысило 14 календарных дней.

Более месяца отсутствовала возможность записаться на прием к гинекологу в ГАУЗ «Городская поликлиника № 3» г. Казани, к онкологу и офтальмологу – в поликлинике ГАУЗ «Нижнекамская центральная районная многофункциональная больница», также более

месяца невозможно записать ребенка к невропатологу в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 3» г. Казани.

По информации медицинских учреждений, одной из причин увеличения количества жалоб по вопросам отсутствия записи к врачам в ряде учреждений является нехватка специалистов.

Так, в ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6» не заполнена вакансия врача-офтальмолога, вследствие чего увеличена нагрузка на основного врача. В ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 11» г. Казани отмечается дефицит кадровых единиц (ортопеда-травматолога, врача УЗ-диагностики).

Вместе с тем Министерством здравоохранения Республики Татарстан, по мнению Уполномоченного, должен осуществляться контроль в той части, насколько полно медицинскими организациями принимаются меры по решению вопросов укомплектования кадрами (взаимодействие со службами занятости, медицинскими образовательными учреждениями), поскольку отсутствие кадров не может быть основанием для увеличения сроков ожидания оказания медицинской помощи гражданам.

Другой причиной жалоб по вопросам записи на прием является отсутствие возможности пациентов получить талон на прием к врачам.

Так, в ГАУЗ «Городская поликлиника № 21» г. Казани по причине технических неполадок расписание врачей в Единой государственной информационной системе не отображалось. В связи с техническими сбоями из-за слияния базы данных в ГАУЗ «Городская поликлиника № 17» и ГАУЗ «Клиническая больница № 2» г. Казани, ввиду исчерпания квот на текущий месяц в ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7» г. Казани, ввиду нахождения врачей на листке нетрудоспособности, учебе ГАУЗ «Городская поликлиника № 20» г. Казани, в связи с нахождением врача-терапевта в отпуске в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 4» г. Казани невозможно было осуществить запись или посмотреть расписание участкового терапевта, отсутствовало расписание приема. В связи с реорганизацией ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 8» г. Казани и передачей баз данных детского отделения поликлиники в ГАУЗ «Детская

поликлиника № 6» г. Казани и объединением произошла ошибка в электронной карте ребенка.

В ходе выездных проверок Уполномоченного в ГАУЗ «Городская детская поликлиника № 6» г. Казани отмечено скопление пациентов, стоящих в очереди в прививочный кабинет. Для принятия физиотерапевтических процедур и получения лечения в дневном стационаре пациентам приходилось ехать в другое здание с пересадками на общественном транспорте, в то время как кабинеты, предназначенные для указанных процедур, использовались не по назначению, затягивалось завершение ремонтных работ в филиалах.

После вмешательства Уполномоченного, а также направления обращения в адрес ГКУ «Главное инвестиционно-строительное управление Республики Татарстан» и рекомендаций, данных руководителю медицинского учреждения и Министерству здравоохранения Республики Татарстан, при повторном выезде было установлено, что замечания были устранены. Завершены ремонтные работы в филиалах медицинского учреждения, введены в эксплуатацию кабинеты дневного стационара и физиотерапии, выделено и оборудовано дополнительное помещение для прививочного кабинета в филиале, что снизило очередность в прививочный кабинет.

Уполномоченным были инициированы предложения Министерству здравоохранения Республики Татарстан и Министерству информатизации и связи Республики Татарстан по вопросам совершенствования записи на прием. Результатом их рассмотрения стала реализация функционала электронной записи «Запись от врача к врачу» в случаях, когда на первичном приеме врача-терапевта была обнаружена необходимость дальнейшего обследования пациента по показаниям у профильных врачей-специалистов; просмотра активных записей на прием к врачу через информер Портала государственных и муниципальных услуг Республики Татарстан, а также в разделе «Избранное» мобильного приложения «Услуги РТ»; информирования пользователей с помощью PUSH-уведомлений с напоминанием о предстоящем визите, а также с просьбой оценить прием.

В то же время в целом по республике сохраняются системные проблемы в части доступности записи к врачу в электронном и ином виде, в том числе по причине отсутствия технической возможности. В их числе необходимость повышения удобства записи на прием для лиц, находящихся на диспансерном учете, и реализация возможности записи к дежурному врачу через инфомат.

Также обращают на себя внимание жалобы в части проведения плановых профилактических прививочных мероприятий, что снижает гарантии государства в области иммунопрофилактики.

Так, имели место жалобы граждан на отсутствие вакцин в медицинских организациях (вакцина «Превенар 13» в ГАУЗ «Елабужская центральная районная больница», вакцина «Туберкулин» в ГАУЗ «Пестречинская центральная районная больница», ГАУЗ «Детская городская клиническая больница № 7» г. Казани, вакцина полиомиелитная в ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 11 г. Казани, вакцина от пневмококковой инфекции в ГАУЗ «Детская поликлиника № 6» г. Казани).

Подобные ситуации возникают в связи с отсутствием вакцин у поставщиков, несвоевременной подачей медицинскими организациями дополнительных заявок поставщикам на поступление недостающих препаратов, а также недостаточным контролем за выполнением плана по вакцинации.

В целях недопущения нарушения прав граждан на охрану здоровья, по мнению Уполномоченного, представляется целесообразным принятие Министерством здравоохранения Республики Татарстан совместно с заинтересованными министерствами, ведомствами и организациями мер по обеспечению доступности записи на прием к врачу, записи к врачам-специалистам в соответствии со сроками ожидания; недопущению превышения предельных сроков ожидания медицинской помощи, оказываемой в плановой форме, в том числе сроков ожидания консультаций врачей-специалистов; обеспечению медицинских организаций иммунобиологическими лекарственными препаратами для иммунопрофилактики.

Соблюдение прав на образование

В соответствии с Конституцией Российской Федерации каждый имеет право на образование, гарантируются общедоступность и бесплатность дошкольного, основного общего и среднего профессионального образования в государственных или муниципальных образовательных учреждениях и на предприятиях.

В Республике Татарстан действуют 2020 дошкольных образовательных организаций, в которых обучаются 220 284 воспитанника, 1 413 общеобразовательных организаций, в которых получают образование 403 132 учащихся, 45 образовательных организаций высшего образования, в которых обучаются 149 732 студента, 91 профессиональная образовательная организация, в которой обучаются 68 817 студентов.

В 2018 году в республике проведена работа по доступности права на образование: построены 12 общеобразовательных организаций, 8 дошкольных образовательных организаций, проведен капитальный ремонт 122 объектов образования (28 школ, 94 детских сада), реализованы 6 государственных программ Российской Федерации на общую сумму 3,5 млрд рублей.

Вместе с тем в сфере реализации прав граждан на образование имеются определенные проблемы, требующие своего разрешения.

Одним из источников информации об этих проблемах являются регулярно поступающие в адрес Уполномоченного жалобы граждан о нарушении права на образование. Обращения по данной теме поступают и к уполномоченным по правам человека в субъектах Российской Федерации. Ввиду актуальности вопросов защиты прав граждан на образование и с целью выработки рекомендаций к действию по совершенствованию механизмов и способов их защиты они стали предметом отдельного обсуждения на заседании Координационного совета уполномоченных по правам человека в г. Москве в ноябре 2018 года.

По итогам анализа обращений о соблюдении права на образование, поступавших в 2018 году, можно выделить несколько проблемных ситуаций.

Одна из них связана с направлением в образовательные организации и определением мест в них. Граждане обращались к Уполномоченному за помощью в предоставлении мест в дошкольных образовательных учреждениях. Ряд обращений поступил в связи с отказами в зачислении в 10-е классы. И по этим обращениям были выявлены существенные нарушения.

В целом в Министерство образования и науки Республики Татарстан количество обращений по вопросам приема в 10-й класс в последние годы увеличивалось (в 2015 году–25, в 2016–67, в 2017–79). В 2018 году отмечалось некоторое снижение количества обращений (49). Однако все чаще по данной тематике стали поступать обращения в адрес Уполномоченного.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение матери учащейся с жалобой на нарушение права ее дочери на образование в связи с отказом в зачислении в 10 класс в МБОУ «Гимназия № 7 им. Героя России А.В.Козина» Ново-Савиновского района г. Казани в связи с отсутствием свободных мест. Однако в ходе проверки было установлено, что остались вакантными два учебных места. После вмешательства Уполномоченного учащаяся была зачислена в 10 класс.

В ходе проверки по жалобе еще одного жителя г. Казани на нарушения права его сына на образование в связи с отказом в зачислении в 10 класс в МАОУ «Лицей № 121 им. Героя Советского Союза С.А. Ахтямова» Советского района г. Казани установлено, что на момент проверки в 10 Б классе имелись 3 свободных места, которые возможно было предложить сыну заявителя.

Ссылка на отсутствие свободных мест как причина отказа, к сожалению, не единична. При этом отсутствует механизм, обеспечивающий прозрачность при приеме заявлений в 10 класс. Необходимость же наличия такого механизма обуславливается тем, что факты необоснованных отказов в зачислении в 10-й класс могут иметь латентный характер. Не каждый законный представитель подростка пойдет на конфликт с образовательной организацией.

Один из фактов нарушений прав учащегося в прошедшем году получил общественный резонанс. В нескольких средствах массовой информации были опубликованы материалы о нарушениях при допуске

учащейся на Единый государственный экзамен в г. Нижнекамске, выразившихся в принуждении учащейся снять нижнее белье для прохождения через рамку металлодетектора.

В ходе нашей проверки было установлено, что учащаяся вынуждена была пять раз проходить через металлическую рамку, при этом ею были сданы металлические предметы (украшения), не относящиеся к запрещенным.

Согласно представленной управлением образования исполнительного комитета Нижнекамского муниципального района информации, сопровождающая ученицу учительница заявляла, что этими предметами могут быть металлические элементы нижнего белья. Однако представители пункта приема экзамена (ППЭ), стоявшие рядом, уверили ее и ученицу в обратном.

По мнению Уполномоченного, в практике подобные случаи нарушения прав обучающихся и, как следствие, нарушение права граждан на образование в будущем должны быть исключены.

В целях исключения возникновения подобных ситуаций в будущем предлагается Министерству образования и науки Республики Татарстан в период проведения Единого государственного экзамена в 2019 году направлять управлениям (отделам) образования письменные указания о действиях организаторов ППЭ в случаях, когда металлическая рамка сигнализирует о наличии металлических предметов, и учащиеся заявляют о том, что этими предметами являются элементы одежды, обуви, белья и т.п.

По информации Департамента надзора и контроля в сфере образования Министерства образования и науки Республики Татарстан поступили 34 обращения о конфликтных ситуациях. Следует отметить, что эти цифры не совсем объективно отражают реальную ситуацию, поскольку конфликты носят скрытый характер, и ситуация озвучивается зачастую, когда становится неразрешимой.

Все чаще поступают обращения родителей обучающихся по вопросам, связанным с возникновением конфликтных ситуаций в образовательном процессе, и в адрес Уполномоченного. При этом заявители указывают, что руководители не принимают своевременно мер реагирования по их обращениям о неэтичном

поведении и грубости педагогов. Вследствие этого конфликт принимает затяжной характер, разрешение его затягивается на неопределенный, как правило, длительный период времени.

Так, Уполномоченным была проведена проверка МБОУ «Гимназия № 75» Московского района г. Казани по жалобе заявителя на нарушения в организации образовательного процесса, заключающиеся в непредоставлении учебного места обучающемуся, неэтичном поведении педагога. По итогам проверки директору МБОУ «Гимназия № 75» Московского района г. Казани рекомендовано обратиться к заявителю с предложением организации и проведения встречи с педагогическим коллективом, с использованием возможности психологического курса примирения (медиации) по вопросам взаимодействия в целях урегулирования сложившейся ситуации, снятия напряженности.

Данный пример свидетельствует об отсутствии информированности родителей со стороны руководителей образовательных организаций о праве обращаться в комиссию по урегулированию споров между участниками образовательных отношений, а также о недостаточной работе по своевременному принятию мер по их разрешению.

В свою очередь, приоритетный способ решения межличностных конфликтов между участниками образовательных отношений видится в развитии медиативных практик. Согласно информации Министерства образования и науки Республики Татарстан, в школьные службы примирения в 2016–2017 учебном году поступили 764 обращения, из них разрешены 682 конфликтные ситуации, в 2017–2018 учебном году поступили 1125 обращений, из них разрешены – 1094, в 2018–2019 учебном году поступили 1170 обращений, разрешены – 1136. Таким образом, роль школьных служб примирения в решении конфликтных ситуаций увеличивается. Между тем школьные службы примирения созданы в менее чем трети образовательных организаций.

Учитывая изложенное, по мнению Уполномоченного, органам местного самоуправления необходимо активизировать работу по развитию служб школьной медиации в муниципальных образованиях республики.

В адрес Уполномоченного поступают обращения родителей детей с ограниченными возможностями здоровья по вопросам обеспечения сопровождения тьютором в образовательном процессе.

На практике заявители сталкиваются с тем, что образовательная организация отказывает в сопровождении тьютором, указывая на отсутствие соответствующих ставок тьютора и намерение обратиться в Министерство образования и науки Республики Татарстан по вопросу увеличения бюджета образовательной организации с учетом рекомендаций Республиканской психолого-медико-педагогической консультации о предоставлении обучающимся тьюторской поддержки.

По информации ГКУ «Республиканская психолого-медико-педагогическая консультация», в подведомственных Министерству образования и науки Республики Татарстан образовательных организациях обучаются 55 детей, в отношении которых вынесены заключения с рекомендацией по созданию необходимых условий для обучения и воспитания детей в образовательных организациях в части предоставления услуг тьютора. Ставки тьюторов выделены для 3 детей, в остальных случаях обязанности тьюторов в государственных образовательных организациях выполняют работники с другими должностными обязанностями. При этом в одной и той же образовательной организации за одними детьми закреплены тьюторы, в отношении других детей обязанности тьюторов выполняют специалисты, имеющие и другие должностные обязанности.

Согласно позиции Министерства образования и науки Республики Татарстан, в каждом образовательном учреждении, где возникает потребность индивидуального сопровождения ребенка тьютором, администрация вправе самостоятельно принимать решение по вопросу введения в штатное расписание учреждения должности тьютора или иных сотрудников, выполняющих тьюторские функции, фактически вырабатывается собственная модель, которая обеспечивается финансовыми, административными, организационными и прочими возможностями образовательного учреждения.

На наш взгляд, в целях исключения возможной вариативности в реализации равного права на доступ к образованию детей представляется необходимым Министерству образования и науки

Республики Татарстан осуществить разработку региональной модели сопровождения ребенка с ограниченными возможностями здоровья тьютором, которая послужит ориентиром для образовательных организаций, в которых обучаются дети, нуждающиеся согласно заключению психолого-медико-педагогической комиссии в обеспечении данной услугой.

Полагаем, что принятие Министерством образования и науки Республики Татарстан предлагаемых Уполномоченным решений по указанным проблемам позволит усилить государственные гарантии реализации прав на получение образования.

Соблюдение прав инвалидов

В Республике Татарстан в настоящее время проживает 283 399 инвалидов (из них 118 887 – инвалиды 3 группы, 124 660 – инвалиды 2 группы, 39 852 – инвалиды 1 группы).

Анализ обращений граждан, поступивших в Аппарат Уполномоченного в 2018 году, показал, что их структура по сравнению с предыдущими годами несколько изменилась. В 2018 году расширилась тематика обращений по вопросам доступа к объектам социальной, включая физкультурно-спортивные организации, инженерной и транспортной инфраструктур.

Можно отметить, что в 2018 году были приняты важные решения, касающиеся вопросов обеспечения безбарьерной среды для инвалидов и других маломобильных групп граждан в Российской Федерации как на федеральном, так и на региональном уровне.

В целях обеспечения доступности для инвалидов приоритетных объектов социальной, транспортной и инженерной инфраструктур государственная программа Российской Федерации «Доступная среда» продлена до 2025 года.

В Республике Татарстан по программе «Доступная среда» с 2011 по 2018 год были адаптированы 897 объектов в приоритетных сферах жизнедеятельности инвалидов. По итогам 2018 года значение индикатора «доля доступных для инвалидов приоритетных объектов социальной инфраструктуры» составила 56,4 %.

Отметим, что в государственной информационной системе Республики Татарстан «Народный контроль» в 2018 году по категории «Доступная среда» были опубликованы 290 уведомлений, из них 174 вопроса уже решены.

В стране все более актуализируются вопросы занятия физической культурой и спортом инвалидов.

В Положение о Всероссийском физкультурно-спортивном комплексе «Готов к труду и обороне» постановлением Правительства Российской Федерации от 6 марта 2018 г. № 231 внесены изменения в части определения особенностей обеспечения участия инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья в выполнении нормативов комплекса ГТО в действующих центрах тестирования, включая обеспечение таких центров спортивным оборудованием и инвентарем. Это позволит привлечь к выполнению нормативов комплекса ГТО инвалидов с нарушением слуха, зрения, интеллекта, опорно-двигательного аппарата. Планируется организовать выполнение нормативов комплекса ГТО 470 тыс. инвалидов, регулярно занимающихся физической культурой и адаптивным спортом.

Распоряжением Правительства Российской Федерации принято решение о проведении ежегодно, начиная с 2018 года, национального чемпионата по профессиональному мастерству среди инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья «Абилимпикс».

В 2018 году в Республике Татарстан прошел ряд спортивных мероприятий межрегионального и международного уровня: Всероссийский открытый турнир по баскетболу на колясках; этап веломарафона «Астана-Париж» команды Республики Казахстан с участием слабовидящих и незрячих велосипедистов.

Несмотря на развитие законодательства и принятие мер, учитывающих потребности инвалидов, проблемы в этой области сохраняются.

9 июля 2016 года принято постановление Правительства Российской Федерации № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов», которым установлены организационные, инженерно-технические и другие требования по приспособлению

жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме для нужд инвалидов и порядок обеспечения условий их доступности.

В связи с жалобами, поступающими в Аппарат, и публикациями в СМИ о случаях непроведения процедуры обследования жилого помещения инвалида на предмет пригодности для проживания в нем нами проведен мониторинг реализации указанного нормативного правового акта в муниципальных районах республики. По запросам Уполномоченного получена информация, которая показывает, что ситуации в муниципальных районах существенно отличаются друг от друга.

В ряде муниципальных районов (Бугульминский, Верхнеуслонский, Лениногорский, Зеленодольский, Елабужский, Азнакаевский, Кукморский) проведены с той или иной степенью масштабности мероприятия по исполнению постановления: из местного бюджета выделены средства на реализацию перечня мероприятий по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме для нужд инвалидов и обеспечению условий их доступности, либо составлены сметы по итогам обследования жилых домов для последующего включения данных объемов работ в местный бюджет.

Остальные муниципальные районы, не предусмотрев средства для финансирования, ссылаются на отсутствие заявлений от инвалидов на проведение обследования жилых помещений, хотя данная работа должна проводиться не только по заявительному характеру.

Безусловно, исполнение постановления Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 г. № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов» в полном объеме требует финансовых ресурсов. Но анализ ситуации показывает, что одни районы действуют либо предпринимают попытки к действию, другие же, ссылаясь на отсутствие средств, решением проблемы не занимаются вовсе.

Следует отметить, что о проблеме реализации указанного постановления говорили также на ноябрьской встрече Председателя Правительства Российской Федерации Д.А. Медведева

с представителями общероссийских общественных организаций инвалидов, по итогам которой Министерству строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации и Министерству труда и социальной защиты Российской Федерации совместно с органами исполнительной власти субъектов Российской Федерации поручено проанализировать выполнение положений федеральных законов и нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации о приспособлении жилых помещений и общего имущества в многоквартирных домах, в которых проживают инвалиды, с учетом их потребностей, а также соблюдение их прав на получение приспособленных жилых помещений в случаях, когда занимаемые ими жилые помещения признаются в установленном порядке непригодными для приспособления и проживания. Результаты, а также предложения по устранению выявленных недостатков представить до 1 октября 2019 года в Правительство Российской Федерации.

Актуальными также являются вопросы доступности занятий спортом для инвалидов. Спорт играет особую роль в социальной адаптации и физической реабилитации инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья (в Республике Татарстан регулярно занимаются физической культурой 14% инвалидов).

Периодически в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан поступают обращения инвалидов по вопросу организации занятий массовой физкультурой.

В 2018 году в адрес Уполномоченного обратился руководитель одной из общественных организаций инвалидов г. Казани по вопросу организации занятий массовой физкультурой инвалидов и людей пожилого возраста.

В рамках работы общественной организации, насчитывающей 50 человек, физкультурой занимаются как лица пожилого возраста, так и инвалиды. Причиной обращения в адрес Уполномоченного стали отсутствие помещения для занятий физкультурой и инвентаря, а также помощи инструкторов, имеющих специальную подготовку.

В целях обсуждения сложившейся ситуации и рассмотрения возможных вариантов оказания содействия и поддержки организациям, деятельность которых направлена на физическую реабилитацию

и социальную адаптацию инвалидов, Уполномоченным были проведены рабочие встречи с участием заинтересованных ведомств.

По итогам состоявшихся встреч Министерством спорта Республики Татарстан был составлен проект методических рекомендаций для органов местного самоуправления по организации занятий массовой физической культурой людей пожилого возраста в каждом муниципальном образовании Республики Татарстан, в которых прописаны принципы, классификации направлений оздоровительной физической культуры, оптимальные нагрузки и режимы, определены критерии занимающихся, оптимальная величина и объем нагрузки, и составлен примерный план проведения комплексных занятий оздоровительной направленности.

Работа по проектированию методических рекомендаций для органов местного самоуправления по организации занятий массовой физической культурой инвалидов на этапе завершения.

Для своевременного начала работ по разработанным методическим рекомендациям и созданию условий для занятий спортом данных категорий граждан, которые подразумевают под собой наличие оборудованного помещения и работу специально подготовленных инструкторов, органам местного самоуправления заранее предлагается предусмотреть возможность по организации занятий массовой физической культурой инвалидов и людей пожилого возраста.

В течение года в Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан поступают обращения по вопросам предоставления инвалидам мер социальной поддержки.

В этом году обратила на себя внимание ситуация, когда нескольким десяткам граждан была приостановлена выплата пенсии по инвалидности из-за несовпадений данных по срокам установления инвалидности, имеющихся у Главного бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан (Татарстан) и Отделения Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Татарстан, при заполнении федеральной государственной информационной системы «Федеральный реестр инвалидов». Эти несовпадения возникли из-за того, что в ряде случаев гражданам выдавалась справка о бессрочной инвалидности, в то время как в протоколах

по результатам освидетельствования указывался конкретный срок инвалидности.

Не оспаривая полномочий Главного бюро МСЭ проводить переосвидетельствование в порядке контроля, считаем, что приостанавливать выплату пенсии по инвалидности возможно лишь с того периода, когда гражданин не явился на переосвидетельствование в порядке контроля и при этом был надлежащим образом уведомлен о необходимости явки на переосвидетельствование. Соответственно, и в федеральный реестр инвалидов измененные сведения, на наш взгляд, могут вноситься только по результатам фактического переосвидетельствования либо по факту неявки человека на переосвидетельствование.

Указанный вывод подтверждается и судебной практикой.

В связи с приостановлением выплат несколько граждан обратились в суд. При этом имеется судебная практика, когда исковые требования гражданина к пенсионному органу о признании решения о приостановлении выплаты пенсии незаконным удовлетворялись. Судебными органами учитывалось, что выяснение обстоятельств и причин несоответствия данных Главного бюро МСЭ об инвалидности граждан данным, имеющимся в выписках из актов освидетельствования, которые ранее были представлены в органы ПФР, в качестве основания для приостановления выплаты пенсии законом не предусмотрено.

ФГИС «Федеральный реестр инвалидов» создан в целях реализации прав инвалидов на предоставление им гарантированных мер социальной защиты. Отсутствие или искажение сведений в ней приводит к невозможности предоставления услуг инвалиду. Информация органов медико-социальной экспертизы является основанием для включения сведений об инвалиде в федеральный реестр инвалидов. Поэтому представляется целесообразным, чтобы органами медико-социальной экспертизы в подобных ситуациях при принятии решений о внесении во ФРИ учитывалась позиция, изложенная в настоящем докладе, с учетом складывающейся судебной практики.

Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений

31 октября 2018 года Президентом Российской Федерации В.В. Путиным утверждена обновленная Концепция государственной миграционной политики Российской Федерации на 2019-2025 годы.

Ранее были приняты нормативные правовые акты, направленные на совершенствование миграционного законодательства: об установлении обязанности лиц, выступающих в качестве приглашающей стороны, принимать меры для соблюдения иностранными гражданами заявленной цели въезда в Россию и сроков их пребывания в России; об установлении административной ответственности юридических и должностных лиц, выступающих в качестве приглашающей стороны, за непринятие таких мер (федеральные законы от 19 июля 2018 года № 216-ФЗ, № 215-ФЗ); по совершенствованию системы миграционного учета в части, касающейся повышения достоверности информации о нахождении иностранного гражданина на территории России (№ 257-ФЗ от 29 июля 2018 года).

В целом миграционная политика страны становится всё более ориентированной на потребности конкретных регионов в специалистах определенных квалификаций.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 6 декабря 2018 г. № 1494 потребность в привлечении в 2019 году иностранных работников, прибывающих в Россию на основании визы, составляет 144 583 человека – 81% от потребности, определенной на 2018 год.

Утверждены программы по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, в отдельных субъектах Российской Федерации, в число которых вошла Республика Татарстан.

В Республике Татарстан программа по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, на 2017 – 2018 годы утверждена постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30.10.2017 № 821. Программой предусматривается приоритетное переселение специалистов, занятых в сферах образования, здравоохранения, сельского хозяйства, спорта,

информационно-коммуникационных технологий, а также студентов, обучающихся по этим направлениям.

Татарстан продолжает оставаться привлекательным регионом России для мигрантов.

В 2018 году на миграционный учет в Республике Татарстан поставлены 335 097 иностранных граждан и лиц без гражданства, что на 24% больше показателей прошлого года.

В 2018 году с заявлениями о получении разрешения на временное проживание в территориальные подразделения по вопросам миграции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан обратились 3708 иностранных граждан, с заявлениями о выдаче вида на жительство – 3776 человек, с заявлениями о приобретении гражданства Российской Федерации – 2589 человек.

В 2018 году в Казани был открыт единый (многофункциональный) миграционный центр, на базе которого в режиме «одного окна» предоставляются услуги по медицинскому освидетельствованию, постановке на миграционный учет, выдаче трудовых патентов, оформлению договоров страхования и др., что сделало получение услуг быстрым и комфортным.

Наряду с этим, в адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения от иностранных граждан и лиц без гражданства по вопросам легализации их правового статуса на территории России, и существует ряд проблемных ситуаций, связанных с получением гражданства Российской Федерации.

Имеются проблемные ситуации, связанные с определением правового статуса лиц, прибывших на территорию Российской Федерации в несовершеннолетнем возрасте вместе с родителями и до настоящего времени не имеющих документов, удостоверяющих личность.

Например, в адрес Уполномоченного поступило следующее обращение: родители заявителя приобретают гражданство России, а в отношении заявителя, который был несовершеннолетним, такое решение не принималось (к сожалению, родители не указали его в заявлении о приеме в гражданство).

Достигнув совершеннолетия, заявитель предпринимал попытки к узакониванию своего нахождения на территории Российской Федерации, но ему было отказано в признании его гражданином России.

Представляется, что любое лицо, будучи несовершеннолетним, не может повлиять на определение своей гражданской принадлежности, и нет его вины в сложившейся ситуации.

Уполномоченным данные доводы были изложены в письме в адрес Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, в ответ на которое было сообщено, что по поручению Главного управления по вопросам миграции Министерства внутренних дел Российской Федерации Министерством внутренних дел по Республике Татарстан было вынесено заключение об определении принадлежности заявителя к гражданству Российской Федерации по рождению на основании части второй статьи 15 Закона Российской Федерации от 28 ноября 1991 года № 1948-I «О гражданстве Российской Федерации» с применением части 7 статьи 4 Федерального закона от 31 мая 2002 года № 62-ФЗ «О гражданстве Российской Федерации».

При этом ранее отказ в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации заявителю признавался незаконным и в судебном порядке.

В связи с изложенным в рамках ежегодного доклада Уполномоченного рекомендуем Министерству внутренних дел по Республике Татарстан проанализировать судебную практику по случаям о признании незаконными решений об отказах в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации по заявлениям лиц, прибывших на территорию Российской Федерации для постоянного проживания в несовершеннолетнем возрасте.

Другая ситуация, когда изначально неправильно принятое решение Управления по вопросам миграции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан при рассмотрении заявления о принятии в гражданство Российской Федерации повлекло за собой длительное рассмотрение вопроса в дальнейшем.

Так, в адрес Уполномоченного обратился заявитель, проживавший на территории Российской Федерации на основании вида на жительство сроком до 31 декабря 2017 года.

Более чем за 9 месяцев до истечения срока вида на жительство им подается заявление о приеме в гражданство Российской Федерации. Решением Министерства внутренних дел по Республике Татарстан от 28 июля 2017 года ему отказывают в приеме в гражданство Российской Федерации. Решением суда от 11 октября 2017 года решение об отказе в принятии в гражданство Российской Федерации признано незаконным. Суд обязывает Министерство внутренних дел по Республике Татарстан повторно рассмотреть заявление о приеме в гражданство. 26 января 2018 года Министерство внутренних дел по Республике Татарстан сообщило о невозможности принятия заявителя в гражданство Российской Федерации по причине отсутствия у него действующего вида на жительство.

Таким образом, зная о судебном решении, уполномоченный орган рассмотрел заявление только после истечения срока действия вида на жительство и на этом основании повторно отказал заявителю в рассмотрении заявления о принятии в гражданство Российской Федерации.

В связи со сложившей ситуацией Уполномоченный обратился в адрес Министерства внутренних дел Российской Федерации, на что был получен ответ, что заявитель принят в гражданство Российской Федерации.

В адрес Уполномоченного продолжают поступать обращения граждан и лиц без гражданства, в отношении которых принято решение об административном выдворении за пределы Российской Федерации.

31 мая 2018 года в г. Набережные Челны был открыт новый Центр временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства (далее – Центр), который построен с соблюдением международных стандартов. Несмотря на территориальную удаленность Центра от города Казани, практика проведения приема и оказания консультационной помощи сотрудниками Уполномоченного и общественным помощником продолжена. В 2018 году консультационная помощь была оказана 400 иностранным гражданам, содержащимся в Центре.

Всего в 2018 году Уполномоченным была оказана помощь 520 иностранным гражданам (с учетом 103 обращений, поступивших

письменно, 17 граждан, обратившихся за консультацией непосредственно в Аппарат Уполномоченного).

Несмотря на отсутствие жалоб на условия содержания, сохраняется сама проблема длительного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства в Центре.

На конец 2018 года в Центре содержались 7 иностранных граждан, в отношении которых из консульских учреждений иностранных государств получены документы об отсутствии у них гражданства какого-либо государства, в связи с чем реальная возможность их выдворения за пределы Российской Федерации утрачена. При этом они продолжают подолгу содержаться в Центре.

Положение усугубляется тем, что при освобождении из Центра лица без гражданства не имеют документа по легализации своего статуса и, соответственно, лишены возможности органично интегрироваться в общество (официально трудоустроиться, вступить в брак, получить плановую медицинскую помощь, оформить инвалидность, пенсию и т.д.).

Важно отметить, что в 2018 году Министерством внутренних дел Российской Федерации был подготовлен законопроект по оформлению временного документа, удостоверяющего личность лица без гражданства, который до настоящего времени, к сожалению, не принят.

Одновременно с этим отдельные проблемы, связанные с нарушением прав лиц без гражданства, решались Уполномоченным, в том числе и при взаимодействии с федеральными органами исполнительной власти и институтами гражданского общества. Так, по результатам проведения заседания Экспертного совета при Уполномоченном ускорились сроки доставки вступивших в силу судебных постановлений в Центр, что позволяет не задерживать иностранных граждан в Центре на дополнительный срок.

В 2019 году совместно с Автономной благотворительной некоммерческой организацией «Новый век» планируется дальнейшее проведение мероприятий по правовому просвещению мигрантов. Совместно с Научно-образовательным центром прав человека, международного права и проблем интеграции Юридического

факультета Казанского (Приволжского) федерального университета будет проведен анализ проблем по соблюдению прав иностранных граждан, в отношении которых принято решение о назначении административного наказания в виде административного выдворения за пределы Российской Федерации.

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы

В любом государстве неизбежна ситуация, когда определенная часть граждан совершает преступления и впоследствии несет за это ответственность путем отбывания наказания в специализированных учреждениях. При этом, хоть и с некоторыми ограничениями, лица, находящиеся в местах принудительного содержания, тоже имеют права, неотъемлемые для любого человека.

В учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан на 1 января 2019 года содержались 10424 человека (за аналогичный период прошлого года – 11200 человек), из которых 8505 человек – в исправительных учреждениях (за аналогичный период прошлого года – 9035 человек), 1919 человек в следственных изоляторах Республики Татарстан (за аналогичный период прошлого года – 2165 человек). За 2018 год освобождено из мест лишения свободы 4419 человек (за аналогичный период прошлого года – 4392 человека).

Через изоляторы временного содержания, спецприемники и служебные помещения для содержания задержанных лиц дежурных частей отделов, отделений МВД России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан в 2018 году прошло свыше 92 тыс. человек.

Уполномоченный как один из субъектов, осуществляющих контроль за местами принудительного содержания, в 2018 году проводил целенаправленную работу по обеспечению соблюдения прав и свобод содержащихся в местах принудительного содержания граждан.

Помимо рассмотрения поступающих в адрес Уполномоченного обращений в исправительных учреждениях республики проведены 11 Дней правовой помощи с охватом 265 осужденных. Совместно

с Министерством внутренних дел по Республике Татарстан в течение года проведены проверки изоляторов временного содержания и спецприемников в 20 муниципальных районах и городских округах.

В 2018 году в исправительных учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан была возобновлена практика участия представителей Уполномоченного в работе комиссий исправительных учреждений УФСИН России по Республике Татарстан по рассмотрению вопросов о применении мер взыскания, ходатайств осужденных об условно-досрочном освобождении от отбывании наказания, замене неотбытой части наказания более мягким видом наказания, изменении вида исправительного учреждения.

Следует отметить, что условия содержания спецконтингента в местах принудительного содержания органов внутренних дел улучшились. Так, за последние несколько лет введены в эксплуатацию новые здания изоляторов временного содержания и специальных приемников в пяти территориальных органах внутренних дел (в Агрызском, Азнакаевском, Актанышском, Альметьевском и Балтасинском муниципальных районах), а в 15 подразделениях проведен капитальный ремонт спецучреждений.

В 2018 году проведена реконструкция изолятора временного содержания и спецприемника ОВД по Лаишевскому району, продолжаются работы в ОВД по Сармановскому району, а также выполнен капитальный ремонт спецприемника УВД по г. Казани, изолятора временного содержания в Мамадышском районе. На стадии завершения работы по ремонту спецучреждений полиции ОВД по Бугульминскому району.

На 2019 год запланировано проведение капитального ремонта изолятора временного содержания и специальных приемников органов внутренних дел по Алексеевскому, Дрожжановскому, Пестречинскому районам, в межрайонном отделе «Верхнеуслонский».

В рамках государственной программы «Обеспечение общественного порядка и противодействие преступности в Республике Татарстан на 2014–2021 годы» предусмотрен капитальный ремонт изоляторов временного содержания и специального приемника в отделе внутренних дел по Нурлатскому району. Работы в изоляторах

временного содержания ОВД по Аксубаевскому и Чистопольскому районам планируется провести в 2020 году.

Работа по созданию благоприятных условий содержания спецконтингента заметна и в подведомственных УФСИН России по Республике Татарстан учреждениях.

В целях обеспечения гарантированных прав осужденных к лишению свободы и заключенных под стражу лиц, имеющих инвалидность (на 01.12.2018 в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан состояло на учете 283 инвалида: I группы – 7 человек; II группы – 146 человек; III группы – 130 человек), в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан ведется работа по организации доступности объектов и формированию безбарьерной среды для инвалидов.

В 2018 году в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан установлены 20 входных пандусов, произведено дооборудование 20 санитарных узлов, при проведении комплексного ремонта общежитий ФКУ КП-17 УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан уделяется внимание организации безбарьерной среды.

Также в 2018 году всем осужденным были оформлены документы на получение социальных пособий, в том числе ежемесячных денежных выплат, оформлены 1788 медицинских полисов и 1692 СНИЛС.

Отдельная работа организована с осужденными, готовящимися к освобождению из исправительных учреждений и жизни на свободе. Так, в ФКУ ИК-2 и ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан в рамках эксперимента в 2018 году созданы специальные адаптационные отряды, в которых осужденных подготавливают к освобождению из исправительного учреждения для последующей жизни на свободе.

Несмотря на изменения условий содержания в местах принудительного содержания в части улучшения материально-бытовых условий в адрес Уполномоченного, как и в предыдущие годы, от лиц, находящихся в местах принудительного содержания, поступило несколько десятков жалоб, связанных с оказанием медицинской помощи, в том числе неоказанием либо ненадлежащим оказанием

медицинской помощи, необеспечением лекарственными средствами по имеющимся заболеваниям.

В рамках доклада считаю целесообразным остановиться на следующем.

УФСИН России по Республике Татарстан в целом организована работа с Министерством здравоохранения Республики Татарстан в части направления подозреваемых, обвиняемых и осужденных в государственные и муниципальные учреждения здравоохранения для оказания им медицинской помощи в тех случаях, когда оказание медицинской помощи в пенитенциарной системе невозможно.

Так, в 2018 году из филиала «Больница» ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России в медицинские организации были осуществлены 54 вывоза больных, без вывоза больных проведены 449 консультаций узкими специалистами и 11 обследований.

В ходе проверок с привлечением специалистов ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России не выявлялись нарушения по жалобам о неправильной тактике лечения.

Вместе с тем органами прокуратуры республики в некоторых исправительных учреждениях (ФКУ ИК-4 и ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан) выявлялись отдельные случаи, когда медицинская помощь в отношении спецконтингента оказывалась ненадлежащим образом: осужденному не была проведена необходимая консультация с узким специалистом для решения вопроса о дальнейшей тактике лечения, в медицинской части исправительного учреждения отсутствовали необходимые лекарственные препараты для лечения осужденных с различными заболеваниями дыхательной системы и кожных покровов.

Несмотря на общую тенденцию снижения смертности в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан, в 2018 умерло 45 человек (за аналогичный период прошлого года – 60 человек), вызывает обеспокоенность стабильный уровень смертности в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан от суицидов, в 2018 году таких фактов было 10 (за аналогичный период прошлого года – 10).

Кроме того, в 2018 году в адрес Уполномоченного поступила информация о массовых отказах в приеме арестованных лиц в следственные изоляторы из изоляторов временного содержания в связи с тем, что данных лиц требовалось направить в учреждения здравоохранения.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России, из изоляторов временного содержания отделов, отделений МВД России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан в течение 2018 года был зарегистрирован 51 отказ в приеме следственно-арестованных лиц по медицинским показаниям. При этом в структуре причин, по которым следственно-арестованные не принимались в следственные изоляторы, значатся наличие травм различной степени тяжести, термических ожогов, воспалительных процессов, высокой температуры, развития инфекционного заболевания в заключительной стадии с осложнениями в острой форме, осложненной беременности вследствие соматических заболеваний.

Безусловно, сотрудники (дежурные) изоляторов временного содержания отделов, отделений Министерства внутренних дел России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан должны обладать навыками оказания медицинской помощи. В связи с этим представляется целесообразным Министерству внутренних дел по Республике Татарстан и Министерству здравоохранения Республики Татарстан заключить соглашение о проведении обучения сотрудников (дежурных) изоляторов временного содержания основам оказания медицинской помощи с последующей выдачей соответствующего свидетельства по итогам обучения.

По результатам проверок, проведенных в изоляторах временного содержания в Пестречинском, Рыбно-Слободском, Алькеевском, Алексеевском, Спасском, Лаишевском муниципальных районах Республики Татарстан, было установлено, что в журналах медицинских осмотров отсутствуют отметки о том, что спецконтингент осматривается медицинским работником перед убытием из изолятора временного содержания.

В связи с этим предлагаю Министерству внутренних дел по Республике Татарстан организовать работу с начальниками отделов, отделений Министерства внутренних дел России по городским округам и муниципальным районам Республики Татарстан об организации мер по проведению медицинских осмотров лиц, освобождаемых из изоляторов временного содержания или передаваемых конвою для этапирования, на предмет определения состояния здоровья и наличия телесных повреждений с отражением данных осмотров в медицинских журналах.

В текущем году в адрес Уполномоченного стали поступать обращения от женщин, находящихся в местах содержания под стражей, о возможности совместного содержания в условиях следственного изолятора вместе со своим ребенком до трех лет в соответствии со статьей 30 Федерального закона от 15 июля 1995 года № 103-ФЗ «О содержании под стражей подозреваемых и обвиняемых в совершении преступлений».

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки, выступающей в интересах женщины, содержащейся в ФКУ СИЗО-4 УФСИН России по Республике Татарстан, о содержании последней под стражей вместе со своим ребенком.

Ситуация оказалась следующей. Женщина, обвиняющаяся в совершении преступления, после рождения ребенка сразу убыла в следственный изолятор. Ребенок по медицинским показаниям был оставлен в учреждении здравоохранения. Впоследствии женщина изъявила желание находиться под стражей вместе со своим ребенком. Однако отделом опеки и попечительства исполнительного комитета муниципального образования г. Набережные Челны было издано постановление об устройстве ребенка указанной женщины в государственное учреждение на полное государственное обеспечение. При этом указанное решение принято только на основании факта нахождения данной женщины в следственном изоляторе.

Следует отметить, что ситуации могут быть разные. Если у ребенка имеются близкие родственники, которые могли бы забрать его себе и впоследствии оформить над ним опеку, то нахождение с ними может быть благом для ребенка (хотя право женщины

находиться со своим ребенком остается незыблемым в любом случае, а администрация следственного изолятора должна обеспечить соответствующие условия содержания матери с ребенком). Другое дело, когда близких родственников нет, и фактически ребенок с рождения становится «социальным сиротой», хотя его мать от него не отказывалась.

В связи с этим считаем необходимым УФСИН России по Республике Татарстан совместно с органами местного самоуправления рассмотреть проблемные вопросы по реализации права женщин, содержащихся в следственных изоляторах и имеющих детей в возрасте до трех лет, на совместное нахождение с ребенком в местах принудительного содержания (при наличии такового желания матери).

Значительное число от общего количества обращений поступает по вопросам досрочного освобождения от отбывания наказания.

В 2018 году в адрес Уполномоченного поступали обращения в связи внесенными изменениями в статью 72 Уголовного кодекса Российской Федерации, определяющую новый порядок зачета времени содержания лица под стражей до вступления приговора суда в законную силу в срок отбывания наказания в виде лишения свободы.

В связи с данными изменениями исправительными учреждениями УФСИН России по Республике Татарстан была организована работа по направлению в суд материалов в отношении осужденных, подпадающих под действие указанного закона, которым назначено отбывание наказания в исправительных учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан перерасчет сроков в связи с принятием Федерального закона от 3 июля 2018 года № 186-ФЗ «О внесении изменений в статью 72 Уголовного кодекса Российской Федерации» коснулся 1434 осужденных.

В очередной раз вызывает озабоченность проблема освобождения осужденных от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

О случаях смерти осужденных, в отношении которых рассматривался материал об их освобождении из мест лишения свободы в связи с тяжелой болезнью, как имеющейся проблеме в ежегодных докладах сообщалось и ранее.

По данным УФСИН России по Республике Татарстан, в 2018 году таких случаев стало больше. Так, из 45 осужденных, в отношении которых были направлены материалы об их освобождении в связи с тяжелой болезнью, до вынесения судом решения скончались 13 (в 2017 году – 8).

При этом в большинстве случаев направляемые в суды материалы об освобождении осужденного в связи с тяжелой болезнью были обоснованными (28 осужденных освобождено, 4 осужденным было отказано в удовлетворении их ходатайств).

Учитывая приведенные данные, считаем целесообразным в рамках настоящего доклада предложить Верховному Суду Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности обобщения судебной практики и подготовки обзора по вопросам освобождения от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

Значительное количество обращений по данной тематике связано с вопросами условно-досрочного освобождения от отбывания наказания. Обращают на себя внимание отдельные обращения, когда исправительными учреждениями в суд направляются материалы по осужденным с отрицательными характеристиками администрации исправительных учреждений.

Так, на осужденного, содержащегося в ФКУ ИК-10 УФСИН России по Республике Татарстан, была подготовлена отрицательная характеристика, в которой, в частности, отмечалась неопределенность осужденного по отношению к какой-либо религии, хотя свобода на вероисповедание, в том числе право человека быть атеистом, прямо вытекает из Конституции Российской Федерации.

Разумеется, позиция администрации исправительного учреждения может не совпадать с позицией судов, рассматривающих заявления осужденных. Вместе с тем характеристика администрации исправительного учреждения является одним из материалов, который изучается судьей.

Тем более, согласно данным УФСИН России по Республике Татарстан на 5 декабря 2018 года, за истекший период 2018 года судами рассмотрены 392 ходатайства осужденных об условно-досрочном освобождении от отбывания наказания, имеющие отрицательную

характеристику исправительного учреждения, из которых судами было удовлетворены лишь 4. Таким образом, при рассмотрении судами таких ходатайств позиция суда, рассматривающего дело, в большинстве случаев совпадает с мнением администрации исправительного учреждения.

В связи с этим УФСИН России по Республике Татарстан целесообразно с начальниками исправительных учреждений проработать вопрос о более внимательном и объективном подходе при изучении личности каждого осужденного при подготовке на него характеризующих документов, а также о недопустимости составления отрицательных характеристик на осужденных, подающих в суд ходатайство об условно-досрочном освобождении, по причинам, не связанным с обстоятельствами, которые свидетельствуют либо, напротив, не свидетельствуют об исправлении осужденного (отношение к религии, участие в спортивных мероприятиях и т.п.).

Помимо вопросов, связанных с уголовным судопроизводством и освобождением от дальнейшего отбывания наказания, от лиц, находящихся в местах лишения свободы, поступают обращения, связанные с бытовым устройством после отбывания наказания. Среди них можно выделить обращения от лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, по вопросам обеспечения их жильем после освобождения в связи с признанием их нуждающимися в улучшении жилищных условий в установленном порядке.

Ситуаций, когда нуждающемуся лицу из числа детей-сирот, находящемуся в исправительном учреждении, сообщалось о невозможности предоставления жилья после окончания срока, в нашей практике не имеется. Предоставление жилья таким лицам после окончания срока, назначенного приговором суда, уполномоченным органом в лице Министерства образования и науки Республики Татарстан гарантируется. Вместе с тем остается неясным, будет ли такое лицо своевременно обеспечено жильем в случае его досрочного освобождения.

Так, в адрес Уполномоченного обратился осужденный, содержащийся в ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан, которому Министерством образования и науки Республики Татарстан

был дан ответ, что он будет обеспечен жилым помещением специализированного жилищного фонда на условиях договора найма после отбытия им наказания. При этом информации о том, будет ли указанный осужденный своевременно обеспечен жильем специализированного жилищного фонда как лицо из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в случае его досрочного освобождения, в ответе Министерства образования и науки Республики Татарстан не содержалось.

В связи с этим считаем целесообразным УФСИН России по Республике Татарстан совместно с Министерством образования и науки Республики Татарстан рассмотреть вопросы, связанные со своевременным предоставлением жилых помещений специализированного фонда гражданам, являющимся лицами из числа детей-сирот (признанных в установленном порядке нуждающимися в улучшении жилищных условий) и отбывающим наказание в местах лишения свободы, в случаях их освобождения ранее срока, назначенного по приговору суда.

В рамках своей деятельности Уполномоченный находится в постоянном взаимодействии с социально ориентированными некоммерческими организациями.

Так, в 2018 году по инициативе Уполномоченного с участием заинтересованных министерств, ведомств и социально ориентированных некоммерческих организаций проводилась работа по реализации на базе ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан проекта, направленного на реабилитацию осужденных, имеющих зависимость от наркотических средств и психоактивных веществ, и их подготовку к последующей жизни в социуме уже после освобождения из исправительного учреждения.

В рамках социального проекта «Бесплатная помощь нуждающимся», реализуемого АНО «Центр социальной реабилитации и адаптации» совместно с Уполномоченным и Общественной палатой Республики Татарстан, был запущен проект оказания бесплатной юридической помощи лицам, оказавшимся в трудной жизненной ситуации.

Также периодически проводятся благотворительные акции, направленные на оказание гуманитарной помощи исправительным учреждениям УФСИН России по Республике Татарстан.

Вопросы соблюдения прав человека в местах принудительного содержания по-прежнему остаются на контроле Уполномоченного и его аппарата.

Заключение

Исходя из изложенных в докладе проблем обеспечения и защиты прав человека, Уполномоченный останавливается на следующих выводах.

В сфере трудовых правоотношений по-прежнему острой является проблема несвоевременной выплаты заработной платы. Системная работа по усилению гарантий защиты трудовых прав работников на получение своевременной и полной выплаты заработной платы должна быть продолжена с учетом эффективных мер реагирования по фактам допущения отдельными предприятиями нарушений по оплате труда в течение длительного времени.

В республике планомерно осуществляются мероприятия, способствующие занятости граждан, испытывающих трудности в поиске работы. В свою очередь, в связи с увеличением пенсионного возраста для выхода на страховую пенсию по старости от государственных органов требуется более активная работа по защите трудовых прав лиц предпенсионного возраста в части принятия действенных мер по предупреждению дискриминации при приеме на работу лиц этого возраста.

В Татарстане продолжается системная работа по снижению несчастных случаев на производстве. Вместе с тем органам местного самоуправления в отдельных муниципальных районах Республики Татарстан необходимо обратить пристальное внимание на соблюдение обязательных требований в сфере охраны труда их подведомственными учреждениями.

В области жилищных отношений остаются острыми вопросы, связанные с решением проблемы «аварийного жилья». Мероприятия по переселению граждан из многоквартирных домов, признанных

в установленном порядке аварийными и подлежащими сносу или реконструкции в связи с физическим износом в процессе их эксплуатации, должны сопровождаться работой межведомственных комиссий по признанию жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным с учетом соблюдения всех обязательных требований, установленных действующим законодательством.

Обращают на себя внимание случаи нарушения прав на благоприятные условия проживания в жилых помещениях (превышение предельно допустимого уровня шума) в связи с интенсивным движением транспортных средств, сопряженные с непринятием органами местного самоуправления, в границах населенного пункта которых находятся такие жилые дома, достаточных мер по устранению указанных нарушений.

В сфере охраны здоровья граждан по-прежнему имеют место проблемы доступности записи к врачу в электронном и ином виде, сроков ожидания предоставления медицинской помощи.

В области права на получение общедоступного и бесплатного образования до настоящего времени не нашла системного решения проблема необоснованных отказов в приеме учащихся в 10 класс. В образовательных организациях требует совершенствования работа по внедрению медиативных практик как приоритетного способа решения межличностных конфликтов между участниками образовательных отношений. Необходимы эффективные управленческие решения по отдельным вопросам организации обучения детей с ограниченными возможностями здоровья.

Эффективная социальная политика невозможна без обеспечения инвалидам беспрепятственного доступа к физическому окружению, объектам социальной, инженерной и транспортной инфраструктур. В каждом муниципальном образовании республики необходимо приступить к реализации постановления Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 года № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов». Требует совершенствования работа

по созданию благоприятных условий для занятий массовой физической культурой инвалидов.

Татарстан по-прежнему остается привлекательным регионом для мигрантов. В связи с этим существенное значение имеют вопросы, связанные с получением иностранными гражданами статуса, разрешающего законное пребывание на территории Российской Федерации.

В местах принудительного содержания существуют проблемные ситуации, связанные с реализацией права на охрану здоровья и медицинскую помощь, особенностями содержания под стражей женщин. Также остаются актуальными вопросы реализации прав лиц, освобождающихся из мест лишения свободы.

Учитывая вышеизложенное, в целях обеспечения и усиления защиты прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный предлагает государственным органам, органам местного самоуправления и должностным лицам принять ряд следующих мер.

1. В целях реализации прав человека в сфере трудовых отношений:

1.1. Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан принять дополнительные меры, направленные на предупреждение дискриминации при приеме на работу по возрастному признаку.

1.2. Исполнительному комитету Арского муниципального района Республики Татарстан, Исполнительному комитету Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан принять меры, направленные на профилактику несчастных случаев на производстве в подведомственных учреждениях.

2. В целях реализации жилищных прав граждан:

2.1 Органам местного самоуправления при осуществлении работы межведомственных комиссий по оценке и обследованию жилых помещений в каждом случае учитывать требования пункта 7 Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания и многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции, утвержденного постановлением Правительства Российской Федерации от 28 января

2006 года № 47 (соблюдение требований по составу комиссии, участие в установленном порядке в заседаниях межведомственной комиссии собственников жилых помещений).

2.2. Исполнительному комитету г.Казани и Исполнительному комитету Альметьевского муниципального района Республики Татарстан принять меры, направленные на снижение уровня шума от движения транспорта в жилых домах, расположенных по Проспекту Победы и на улице Энергетиков (г.Казань), улице Колхозной (г.Альметьевск).

3. В целях реализации прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь:

3.1. Министерству здравоохранения Республики Татарстан

разработать предложения, направленные на повышение доступности электронной записи на прием к врачу;

усилить контроль за организацией медицинскими учреждениями профилактических прививочных мероприятий.

4. В целях реализации прав граждан на получение общедоступного и бесплатного образования:

4.1. Министерству образования и науки Республики Татарстан:

рассмотреть вопрос о принятии дополнительных мер, направленных на организацию приема обучающихся в 10 класс в образовательную организацию, основанного на принципе прозрачности;

разработать предложения по региональной модели сопровождения тьюторами детей с ограниченными возможностями здоровья, которым данная услуга рекомендована в соответствии с заключением психолого-медико-педагогической комиссии.

4.2. Органам местного самоуправления активизировать меры по внедрению медиативных практик в муниципальных образовательных учреждениях посредством образования в них служб школьной медиации.

5. В целях обеспечения и защиты прав инвалидов:

5.1. Министерству спорта Республики Татарстан совместно с органами местного самоуправления продолжить работу по организации занятий физической культурой инвалидов и лиц

пожилого возраста с учетом имеющейся потребности в помещениях для занятия спортом (спортивным инвентарем) и инструкторах, прошедших специальную подготовку, по ведению занятий спортом с представителями данных социально-демографических групп населения.

5.2. Органам местного самоуправления Республики Татарстан принять меры по реализации обязательного перечня мероприятий, направленных на обеспечение социальной поддержки инвалидов, в соответствии постановлением Правительства Российской Федерации от 9 июля 2016 года № 649 «О мерах по приспособлению жилых помещений и общего имущества в многоквартирном доме с учетом потребностей инвалидов».

6. В целях реализации прав граждан в сфере миграционных отношений Министерству внутренних дел по Республике Татарстан проанализировать судебную практику по случаям признания незаконными решений об отказах в выдаче паспорта гражданина Российской Федерации по заявлениям лиц, прибывших на территорию Российской Федерации для постоянного проживания в несовершеннолетнем возрасте.

7. В целях соблюдения прав лиц, содержащихся в местах принудительного содержания:

7.1. Верховному Суду Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности обобщения судебной практики и подготовки обзора по вопросам освобождения от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью.

7.2. Министерству внутренних дел по Республике Татарстан:

совместно с Министерством здравоохранения Республики Татарстан принять меры, направленные на проведение обучения сотрудников (дежурных) изоляторов временного содержания основам оказания медицинской помощи;

провести работу с начальниками отделов Министерства внутренних дел по Республике Татарстан городских округов и муниципальных районов Республики Татарстан по организации мер по проведению медицинских осмотров лиц, освобождаемых из изоляторов временного содержания или передаваемых конвою

для этапирования, на предмет определения состояния здоровья и наличия телесных повреждений с отражением данных осмотров в медицинских журналах.

7.3. Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан:

совместно с органами местного самоуправления рассмотреть проблемные вопросы по реализации права женщин, содержащихся в следственных изоляторах и имеющих детей в возрасте до трех лет, на совместное нахождение с ребенком в местах принудительного содержания (при наличии такового желания матери);

совместно с Министерством образования и науки Республики Татарстан рассмотреть вопросы, связанные со своевременным предоставлением жилых помещений специализированного фонда гражданам, являющимся лицами из числа детей-сирот (признанных в установленном порядке нуждающимися в улучшении жилищных условий) и отбывающим наказание в местах лишения свободы, в случаях их освобождения ранее срока, назначенного по приговору суда.

Уполномоченный по правам человека
в Республике Татарстан, С.Х. Сабурская

г. Казань, февраль, 2019 год

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ

2018 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

ЭЧТӨЛЕК

Кереш..70
Гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләүне анализлау....................71
Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау.............80
Гражданнарның торакка хокукларын саклау...................................87
Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларны саклау...93
Белемгә хокукларны саклау...98
Инвалидлар хокукларын саклау...102
Миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау...107
Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затлар хокукларын саклау...112
Йомгак...122

Кереш

Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау турындагы әлеге доклад 2000 елның 3 мартында дөнья күргән 95 нче «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында»гы Татарстан Республикасы Законының 26 маддәсенә ярашлы рәвештә әзерләнде һәм Татарстан Республикасы Президентына, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Татарстан Республикасы Конституция судына, Татарстан Республикасы Югары судына, Татарстан Республикасы Арбитраж судына, Татарстан Республикасы Прокурорына җибәрелә.

Әзерләнгән доклад Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә (алга таба – Вәкаләтле вәкил) мөрәҗәгать итүчеләрнең шикаятьләренә, тикшерү йомгакларына, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасы белешмәләренә, дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары, шулай ук Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре биргән мәгълүматларга, хөкүмәтнеке булмаган хокук саклау органнары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары хәбәрләренә, республика ведомствоара комиссияләр һәм башка чыганаклар материалларына нигезләнә.

Гражданнарның хезмәткә, торакка, сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә, белем алуга хокукларын саклау буенча проблемалы хәлләрне анализлау әлеге докладның эчтәлеге булып тора. Докладта шулай ук инвалидларның, мигрантларның һәм мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын тәэмин итү һәм саклау буенча аерым хәлләргә дә бәя бирелде.

Гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләүне анализлау

Ел саен безнең адреска гражданнардан килгән мөрәҗәгатьләрне, «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына килгән белдерүләрне, социаль челтәрләрдә һәм массакүләм мәгълүмат чараларында басылган мәгълүматларны анализлау дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары һәм аларның вазифаи затлары ягыннан кеше һәм граждан хокукларын яклау гарантияләрен көчәйтүне сораган проблемалы мәсьәләләрне ачыкларга мөмкинлек бирә.

2018 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә 3721 мөрәҗәгать (2017 елда 3985 мөрәҗәгать) килде. Шул ук вакытта узган ел белән чагыштырганда гражданнардан озак вакыт кеше хокукларын бозу белән бәйле күмәк мөрәҗәгатьләр күбрәк килде (2017 елда 82 мөрәҗәгать булса, 2018 елда - 106).

2018 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә гражданнар мөрәҗәгатьләре саны

Таблица 1.

Күрсәткечләр	**Мөрәҗәгатьләр саны**
Барлыгы	3 523
Шул исәптән телдән мөрәҗәгать	1 584
Шул исәптән язмача һәм электрон документ рәвешендә	1 939
ГЛОНАСС +112 дәүләт системасы	198
Социаль челтәрләр	334
«Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасы	61 377

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратына гражданнардан язмача яки электрон рәвештә килгән мөрәҗәгатьләрдән тыш, 51 шәхси кабул итү үткәрелде, аның кысаларында, 550 граждан кабул ителде. Уртак (16), күчмә кабул итүләр (20), видеоэлемтә (Skype) (4) аша кабул итүләр практикасы дәвам итте.

2018 елда Вәкаләтле вәкилнең рәсми аккаунтларындагы, аның җәмәгатьчелек ярдәмчеләренең социаль челтәрләрдәге (Вконтакте, Instagram) аңлатма-фикерләрне карау яисә рәсми җавап бирү халык белән эшләүнең яңача формасы булды. Социаль әһәмиятле проблемаларны яктырткан 334 фикер мөрәҗәгатьләр рәвешендә «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында әйтелде.

2018 елда Россия Федерациясе Гражданлык оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм аларны бетерү буенча министрлыкның Татарстан Республикасындагы Баш идарәсе белән хезмәттәшлек турында төзелгән килешү кысаларында ГЛОНАСС +112 дәүләт системасында эш башланды. Бергәләп эшләү нәтиҗәсендә 198 мөрәҗәгать алынды, алар даими чит ярдәмгә мохтаҗ гражданнарны куркыныч хәлдә калдыруга кагылышлы иде.

«Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мөрәҗәгатьләрнең артуы күзәтелә. 2017 елда 50363 мөрәҗәгать килгән булса, 2018 елда аларның саны 61377 гә җитте.

2017 ел белән чагыштырганда «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына гражданнардан килгән, үтәү Вәкаләтле вәкил тарафыннан контрольгә алынган мөрәҗәгатьләр саны артты (2018 елда - 15435, 2017 елда – 11885).

Вәкаләтле вәкилгә төрле каналлар буенча килгән мөрәҗәгатьләрнең төп темасы соңгы елларда үзгәрми.

Таблица 2.

Мөрәҗәгатьләр темасы	**2017 елда барлыгы**	**2018 елда барлыгы**
Торак мәсьәләләре, шул исәптән торак-коммуналь хезмәт күрсәтү мәсьәләләре	793	831
Суд карарлары белән килешмәү	300	258
Хокук саклау органнары хезмәткәрләреннән зарлану	271	254
Социаль тәэминат һәм халыкны социаль яклау	462	389
Мәҗбүри тоту урыннарында тоту	197	141

шартлары		
Хезмәт законнары	152	150
РФ Кораллы Көчләрендә хезмәт итү	74	60
Медицина хезмәте күрсәтү	215	168
Мәгариф	205	57
Җир мәсьәләләре	88	96
РФ гражданлыгы һәм паспорты кабул итү мәсьәләләре	99	103
Башкару производствосы	87	106
Хокукый мәгълүмат бирү мәсьәләләре	256	106
«Халык контроле» эше мәсьәләләре	442	371
Башка мәсьәләләр	344	433
Барлыгы	3985	3523

Иң күп мөрәҗәгатьләр торак һәм торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендә кеше хокукларын саклау һәм яклау мәсьәләләре буенча килде (2018 елда - 831 мөрәҗәгать, 2017 елда - 793 мөрәҗәгать).

Тулаем алганда мөрәҗәгатьләрнең 41,02 проценты (1445) социаль блокны тәшкил итте, шул исәптән, гражданнарның социаль яклауга һәм социаль тәэминатка хокукларын яклау – 389 мөрәҗәгать, гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын яклау – 168 мөрәҗәгать, гражданнарның белем алуга хокукларын яклау – 57 мөрәҗәгать.

285 шикаять гражданнарның икътисадый хокукларын яклауга, шул исәптән, гражданнарның хезмәткә хокукларын яклауга, җирдән файдалану һәм кулланучылар хокукларын тәэмин иткәндә гражданнар хокукларын яклауга кагыла иде.

Мәҗбүри тоту урыннарында кешенең гражданлык (шәхси) хокукларын саклау мәсьәләләре буенча 141 мөрәҗәгать, суд актлары белән килешмәү турында – 258 мөрәҗәгать, хокук саклау органнары хезмәткәрләренең гражданнар хокукларын бозуы хакында – 254 мөрәҗәгать килде.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкилнең хокуклар һәм ирекләрне торгызуда кирәкле һәм мөмкин булган чараларга кагылышлы тәкъдимнәре, кисәтүләре һәм заключениеләре җибәрелде. 2018 елда

дәүләт органнары, җирле үзидарәләр органнары, аларның вазифадагы затларына һәм оешмаларга хезмәт, миграция мөнәсәбәтләре, торак, социаль, сәламәтлек саклау һәм мәгариф өлкәләрендә бозылган хокукларны торгызу турында, шул исәптән, шәхси сак предприятиесенә, идарәче компанияләргә, торак милекчеләре җәмгыятьләренә, гомуми белем бирү учреждениеләренә, Баулы, Зәй муниципаль районнары башкарма комитетларына һәм башкаларга заключениеләр җибәрелде.

Алар арасында коллектив мөрәҗәгатьләр буенча 2018 елда Вәкаләтле вәкил залючениеләре гражданнарның хезмәткә хокукларын торгызуны сорап шәхси сак предприятиесенә һәм җылы белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт өчен түләүне кабаттан исәпләүдә гражданнарның торакка хокукларын торгызу турында Казан шәһәре идарәче компаниясенә заключениеләр җибәрелде (соңгы мөрәҗәгатькә 27 кеше имзасын куйган иде).

Җибәрелгән заключениеләр оешмалар тарафыннан уңай каралды. Вәкаләтле вәкил тәкъдимнәренә ярашлы рәвештә, сак хезмәте предприятиесе хезмәткәрләренә эш хакы түләү һәм күпфатирлы йортта яшәүчеләргә җылы белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр өчен кабат исәпләүләр башкарылды.

Шулай ук билгесез затлар хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил башлангычы буенча Казан шәһәре һәм Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары административ регламентларына Россия Федерациясе территориясендә даими яшәүче Россия Федерациясе гражданнарына уллыкка алучылар булырга һәм уллыкка алучыларга кандидат сыйфатында исәпкә куелу мөмкинлеге турында заключениеләр бирү буенча дәүләт хезмәтләре күрсәтү турында үзгәрешләр кертелде.

Вәкаләтле вәкил адресына халык тормышы сыйфатын билгеләүче мөһим параметрларның берсе буларак әйләнә-тирә мохит торышы буенча республикада яшәүчеләрдән мөрәҗәгатьләр килү дәвам итә. Вәкаләтле вәкил адресына килгән мондый мөрәҗәгатьләр күп түгел (39 мөрәҗәгать), әмма аларның 2017 ел белән чагыштырганда сизелерлек артуын кире кагып булмый (2018 елда 7 мөрәҗәгатькә күбрәк).

Гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохитка хокуклары бозылу мәсьәләләренең актуальлеге турында Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мөрәҗәгатьләр саны да сөйли. «Экология» юнәлеше буенча 1337 мөрәҗәгать килде, бу узган елга караганда 14 процентка күбрәк.

Халык көнкүреш һәм төзелеш калдыкларын оешкан төстә җыю булмауны, һәм, кагыйдә буларак, рөхсәт ителмәгән чүплекләр җыелуны, һава атмосферасын пычратуны, җирнең уңдырышлы катламын юкка чыгаруны актуаль экологик проблемалар итеп күрсәтә.

2018 елда Татарстан Республикасының табигый байлыклардан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә 298 максатчан чараларны тормышка ашыруга 729,1 миллион сум акча тотылды. «Экология» милли проекты буенча Татарстан Республикасы ведомствоара проект офисы төзелде (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 1 декабрендә дөнья күргән 3221-р нче күрсәтмәсе).

Шуның белән бергә, республиканың муниципаль берәмлекләренең күрсәтелгән проблемаларны хәл итү буенча эше дифференцияләнгән һәм кайвакыт халык арасында ачу килүгә һәм җирле үзидарә органнарының һәм идарәче торак компанияләренең эшләп җиткермәвенә төрле хакимият органнарына шикаятьләр артуга китерә.

Торак комплексларында һәм шәхси торак төзелеше бистәләрендә контейнер мәйданчыклары тоту проблемасы кискен тора, булган контейнер мәйданчыклары да ярым җимерек хәлдә яки бөтенләй юк.

Бу мәсьәлә буенча 2018 елда Казан шәһәреннән, Бөгелмә, Буа, Югары Ослан, Зәй, Яшел Үзән, Лаеш, Мамадыш, Түбән Кама, Норлат, Спасс, Тукай, Чистай муниципаль районнарыннан килгән 117 мөрәҗәгать үтәлмичә калды.

2018 елда Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына, Түбән Кама муниципаль районының Прости авылы янында «Нефтехимагропром» ширкәте җир кишәрлегендә резина-техник әйберләр яну нәтиҗәсендә һава атмосферасын саклау өлкәсендә нормалар һәм таләпләр бозылу турында мөрәҗәгатьләр килде.

Әлеге мөрәҗәгатьләр Вәкаләтле вәкил тарафыннан Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасының баш

модераторы буларак контрольгә алынды. Вәкаләтле вәкил башлангычы буенча Россия табигатькә күзәтчелекнең Татарстан Республикасындагы идарәсе яклаган административ тикшерү үткәрелде. Һава атмосферасын саклау өлкәсендә законнар таләпләрен бозу ачыкланды: Түбән Кама районының Прости авылы янындагы җир кишәрлегендә махсус җайланмалар кулланмыйча һава атмосферасына аварияле калдыклар бүленеп чыгу юлы белән резина-техник әйберләр януга(яндыруга), җилле яктан һава атмосферасын бозуга юл куелган. Күрсәтелгән хокук бозуларны кылган өчен юридик затлар һәм гаепле вазифадагы затлар административ җаваплылыкка тартылды.

«Әйләнә-тирә мохитны саклау турында» федераль законның 4 маддәсенә ярашлы рәвештә, халыкны су белән тәэмин итүне оештыру, су җибәрү җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә керә.

Үткән елда бу юнәлештә эш һәрвакытта да тиешенчә алып барылмады. Безнең сорау буенча, Әлки районының Иске Ямкино авылында яшәүче Х. мөрәҗәгате уңаеннан, Идел-Кама территориаль идарәсенең дәүләт инспекторлары күлне фермадан аккан калдыклар белән пычрату очрагын тикшерде. Табигатьне саклау законнарын бозу фактлары расланды. Закон бозучыга карата административ эш ачылды, ул Россия табигатькә күзәтчелекнең Татарстан Республикасындагы идарәсе карамагына җибәрелде. Мөрәҗәгатьтә әйтелгән хокук бозулар бетерелде.

Шулай итеп, гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохитка хокукларын саклау буенча кайбер проблемалар бар, аларны хәл итү өчен Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы, Татарстан Республикасы җирле үзидарә органнары, контроль-күзәтчелек органнары һәм хезмәт күрсәтүче оешмалар ягыннан ныклы игътибар таләп ителә.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мөрәҗәгатьләрне анализлау гражданнарның суд яклавы хокукларын куллануы һәрвакытта да аларның мәнфәгатьләрен саклауга гарантия булып тормавын да дәлилли. Хәтта уңай суд карары да аның чынбарлыкта башкарылуы очрагында гына үз максатына ирешә.

Чыгарылган суд карарларын үтәмәү мәсьәләләре буенча минем адреска мөрәҗәгатьләр саны 2018 елда артып, 106 мөрәҗәгатьне тәшкил итте, 2017 елда мондый мөрәҗәгатьләр 87 иде.

Суд приставлары хезмәте эшеннән зарланып Казан, Яр Чаллы шәһәрләреннән, Әлки, Әлмәт, Бөгелмә, Алабуга, Яшел Үзән, Лениногорск, Кама Тамагы, Менделеев, Түбән Кама, Чистай муниципаль районнарыннан шикаятьләр килде, шулай ук Татарстан Республикасында үтәлергә тиешле башкару производствосы турында мөрәҗәгатьләр Чувашстан Республикасыннан, Киров, Новосибирск, Оренбург өлкәләреннән бар.

Гражданнар суд карарларының озак вакытлар үтәлмәвенә, суд приставлары-башкаручыларының эшләмәвенә, суд приставлары-башкаручыларының бурычлы кешенең исәп-хисап счетына килгән акчасын алуга кагылышлы гамәлләренә, физик затларны башкару производстволары буенча ялгыш бурычлы дип тану очракларына зарлана.

2018 елның августында шәхси кабул итү вакытында Татарстан Республикасында яшәүче граждан Г. аның адашы исеменә Приморье краенда ачылган башкару производствосы буенча аның эш хакыннан һәм башка кеременнән акча алып калулары турындагы мәсьәлә белән мөрәҗәгать итте.

Шулай ук декабрь аенда шуңа охшаш мөрәҗәгать Чувашстан Республикасында яшәүчедән керде, аның Татарстан Республикасында яшәүче, даими рәвештә юл йөрү кагыйдәләрен бозып штрафлар түләмәүче адашы аркасында башкару производствосы буенча аның банк счетыннан акча алалар икән.

Моңа Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2008 елның 31 июлендә кабул ителгән 579 нчы карары белән расланган, хәзерге вакытта кулланыла торган бланк формасы сәбәп булырга мөмкин, анда бурычлы гражданның исемен, әтисенең исемен, фамилиясен, туган урынын һәм көнен, билгеле булса яшәү яки тору урынын, эш урынын күрсәтү каралган.

Асылда, кызганычка каршы, бу мәгълүматлар гына бурычлы шәхесен ачыклау өчен җитәрлек булмый, берничә кешенең мәгълүматлары тулысынча туры килгән очраклар бар.

Россия Суд приставлары федераль хезмәте территориаль органнары адресына 2017 елның 29 маенда «Башкару производствосы буенча бурычлылар буларак гражданнарны ялгыш идентификацияләү турында» 00011/17/48684-ДА номерлы хатын җибәрде, анда башкару производстволары буенча бурычлылар буларак, аларга карата мәҗбүри үтәтү чаралары кулланылган физик затларны ялгыш башкалар белән бутау очракларында суд приставлары-башкаручыларының ничек эш итәргә тиешлеге аңлатылды.

Әлеге чаралар беренче чиратта физик затларны ялгыш бурычлылар буларак тану очракларын кабатламаска юнәлтелгән, әмма әлеге проблема буенча киеренкелекне киметми, гражданнардан мөрәҗәгатьләр килү дәвам итә.

Килеп туган хәлне көйләү өчен башкару документларында мәҗбүри рәвештә өстәмә идентификацион мәгълүматларны (мәсәлән, СНИЛС, ИНН, граждан паспорты мәгълүматларын) күрсәтергә кирәк дип саныйбыз. Һичшиксез, бу закон үтәүче гражданнарны ялгыш бурычлылар дип тану очракларында ярдәм итәчәк.

2018 ел йомгаклары буенча тагын шуны әйтергә була, республикада алимент йөкләмәләре буенча суд карарларын үтәмәү проблемасы актуальләште. Алимент түләүләре буенча бурыч суммасын киметү чаралары күрү турында Татарстан Президенты Р.Н.Миңнеханов йөкләмәсе буенча алиментлар буенча бурычларны кайтаруны тәэмин итү буенча ведомствоара эшче төркем оештырылды.

Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматлары буенча 2018 елның 24 декабренә Татарстан Республикасында 4,1 миллиард сум алимент түләүләрен алу буенча 38 636 башкару эше кузгатылган. Шулардан 1,3 млрд сумга 17 390 башкару эше 2018 елда килгән.

Кабул ителгән чаралар нәтиҗәсендә күрсәтелгән чорда 865 миллион сумга 16 993 башкару эше ябылган. Шул исәптән алимент таләп итүчеләргә тәмамланган яки тәмамланмаган башкару эшләре кысаларында 235 миллион сум акча күчерелгән.

2018 елның 24 декабренә калган башкару эшләре 21 495 тәшкил итә, бурычның гомуми суммасы – 3 млрд сум. 2018 елның икенче

яртысында алып барылган эшләр нәтиҗәсендә башкару эшләре 598 эшкә, бурыч суммасы 155 миллион сумга кимеде.

Татарстан Республикасында алимент түләүләре буенча бурыч суммасын киметүгә юнәлтелгән өстәмә чаралар тормышка ашырыла. Әмма проблема кала бирә. Шуны билгеләп узам, Вәкаләтле вәкил адресына балаларын алимент йөкләмәләрен үтәмәүче аталары булышлыгыннан башка гына үстерүче хатын-кыз-аналардан мөрәҗәгатьләр килү дәвам итә. Андый мөрәҗәгатьләр Казан, Әлмәт шәһәрләреннән, Әлки, Алабуга, Яшел Үзән, Лениногорск, Түбән Кама, Яңа Чишмә муниципаль районнарыннан килде.

Мөрәҗәгатьләрдә хатын-кызлар алимент йөкләмәләрен үтәмәүче һәм рәсми төстә эшкә урнашмаган элеккеге ирләренең алимент буенча бурычын түләү өчен җитәрлек акчасы булуын күрсәтә, андыйлар эш бирүче белән намуссыз алимент түләмәүче арасында хезмәт мөнәсәбәтләрен рәсми теркәмичә генә эшли.

Россия Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мондый хәлләрне ачыклау максатыннан, эш бирүчеләргә бару һәм хезмәт мөнәсәбәтләре булган очракта, хезмәт килешүләре төзү буенча чаралар күрү өчен, Татарстан Республикасы муниципаль районнарындагы халыкның тормыш дәрәҗәсен күтәрү һәм хезмәт, керемнәрне легальләштерү буенча комиссияләр белән тыгыз хезмәттәшлек итәргә тиеш дип саныйбыз.

Шулай итеп, берүк вакытта формаль булмаган мәшгульлек дәрәҗәсен киметү буенча эш алып барылачак, һәм бу, алиментлар буенча бурычлыларны «түләүгә сәләтсез» төреннән «түләүгә сәләтле» төренә чыгаруның практик ысулларының берсе булыр, мөгаен.

2018 елда Татарстан Республикасы муниципаль районнарында гражданнар мөрәҗәгатьләрен карауда Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре активлык булышлык күрсәтте. Үткән елда алар адресына гражданнардан 53 мөрәҗәгать керде.

Гражданнар җәмәгатьчелек ярдәмчеләренә мөрәҗәгать иткән төп мәсьәләләр булып, элеккечә үк, торак, шул исәптән, торак-коммуналь хезмәтләр күрсәтү, социаль яклау һәм социаль тәэминат, медицина хезмәте күрсәтү, хезмәт законнары, җир мәсьәләләре һәм мәгариф мәсьәләләре тора.

Үткән елда Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре Татарстан Республикасында урнашкан балалар ял лагерьларын күзәтүдә, Россия Федерациясе Президентын сайлаулар алдыннан сайлау участокларының физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен уңайлылыгын тикшерүдә, шулай ук аварияле йортлардан яшәүчеләрен күчерү өчен билгеләнгән күпфатирлы торак йортларны яшәү өчен яраклык буенча тикшерүдә катнашты.

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау

2018 елның 1 декабрендә Татарстан Республикасы Россиядә ярлылык дәрәҗәсен киметү буенча пилот проектына керде. Аны тормышка ашыру 2019 елдан 2024 елга кадәр булачак.

Билгеле, ярлылыкны халыкның керем дәрәҗәсен күтәреп кенә җиңеп була, ул күпчелек гражданнар өчен хезмәт хакыннан тора. Статистика мәгълүматларына караганда, 2018 ел йомгаклары буенча уртача айлык хезмәт хакы 2017 елга караганда 8,4 процентка арткан һәм 34041 сум булган. 2018 елда Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 7 маенда чыккан 597 нче указын үтәү өчен федераль акча исәбенә бюджет өлкәсе хезмәткәрләренең (укытучылар, табиблар, социаль һәм фәнни хезмәткәрләр) хезмәт хакын 4 процентка күтәрү каралган иде.

Ел дәвамында минималь хезмәт хакы артты (19 процентка диярлек). 2018 елның 1 гыйнварына ул 9489, 2019 елның 1 гыйнварына 11280 сум тәшкил итте. Шул ук вакытта Татарстан Республикасында минималь хезмәт хакы турында өч яклы килешүгә ярашлы рәвештә, икътисадның бюджеттан тыш өлкәләрендә минималь хезмәт хакы 12000 сум дип билгеләнгән.

Минималь хезмәт хакы һәм уртача айлык хезмәт хакын күтәрүгә юнәлтелгән дәүләт сәясәте күпчелек гражданнар мәнфәгатьләренә җавап бирә. Шул ук вакытта минималь хезмәт хакы арту эш хакы түләмәү очраклары арту яки эш бирүчеләрнең «соры базар»га китүе белән барырга тиеш түгел. 2018 елда муниципаль берәмлекләрнең һәм шәһәр округларының территориаль ведомствоара комиссияләре эш хакы минималь хезмәт хакыннан кимрәк түләнгән 880 предприятиене ачыклаган.

Хезмәткә түләү белән бәйле хокук бозулар хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә иң таралганы булып тора. Тикшерүләр үткәргәндә, шул исәптән компетентлы органнар белән үткәргәндә, хезмәт хакы түләмәү, хезмәт мөнәсәбәтләре туктатылганда хезмәт хакын тулысынча түләмәү, тиешледән артык эшләгән өчен акча түләмәү кебек хокук бозулар ачыкланды.

Әйтик, Вәкаләтле вәкил адресына хезмәт хакы түләмәү турында хезмәткәрләрдән күмәк мөрәҗәгать керде. Әлеге мөрәҗәгатьне карау максатыннан «Атеко» шәхси сак предприятиесе тикшерелде, анда тиешледән артык һәм төнлә эшләгән өчен 10 хезмәткәргә өстәмә түләү башкарылмаган.

«Зарница җитештерү берләшмәсе» оешмасын тикшерү барышында хезмәткәргә эштән азат ителгәндә тиешле барлык сумманы түләмәү, хезмәт килешүен өзүдән баш тарту кебек хезмәткәрнең хезмәткә хокукларын бозу фактлары ачыкланды.

Тулаем алганда, республикада, дәүләт Статистика федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы территориаль органы мәгълүматлары буенча, хисап биргән авыл хуҗалыгы, ау һәм агач әзерләү, эшкәртү, төзелеш тармагы предприятиеләре һәм оешмаларында хезмәт хакы буенча кичектерелгән бурыч 2019 елның 1 гыйнварына 99,022 миллион сум тәшкил иткән. Кызганычка каршы, әлеге күрсәткеч узган ел белән чагыштырганда күп тапкырга артты (2018 елның 1 гыйнварына бурыч 10,574 миллион сум тәшкил итте).

Әлеге вәзгыять шактый дәрәҗәдә аерым предприятиеләр аркасында килеп чыкты. Мәсәлән, «Татфлот» суднолар компаниясе» һәм аның филиалларында хезмәт хакы буенча гомуми бурыч 96 358 мең сум тәшкил итте, ә 2018 елның апреленнән бәйге производствосы ачылган «Спартак»аяк киеме» ширкәтендә бурыч 986 мең сум тәшкил итте.

Хезмәт хакын үзвакытында һәм тулысынча алуга хезмәт хокукларын суд аша яклау ысулы татарстанлылар өчен иң киң таралган ысулларның берсе булып тора. Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматларын анализлау шуны күрсәтә, кызганычка каршы 2007 елның 2 октябрендә дөнья

күргән 229-ФЗ нче «Башкару производствосы турында» (бурычлының һәм аның милкенең кайдалыгын белмәү, түләү алу өчен милек булмау) федераль законда күрсәтелгән төп нигезләр буенча акча алалмау турындагы акт белән тәмамланучы башкару эшләре арта. 2018 ел йомгаклары буенча ул 6,1 процент тәшкил итте (2017 елда – 4,6 процент, 2016 елда – 1,9 процент).

Башка сүзләр белән әйткәндә, узган ел йомгаклары буенча суд карарыннан соң һәм аларга карата кузгатылган башкару производствосы буенча хезмәт хакы буенча бурычын түләгән 100 эш бирүчегә суд приставлары-башкаручылары эзләп табалмаган яки түләүгә сәләтсез булган 6 эш бирүче туры килгән. 2017 елда хезмәткәрләренә акча түләгән 100 эш бирүчегә «проблемалы» эш бирүчеләр саны 4-5, ә 2016 елда нибары 2 тәшкил итте. Шул ук вакытта хезмәт хакы алу буенча бурычларны кайтару турында башкару документлары буенча төгәлләнгән башкару эшләренең гомуми саны кимүгә карамастан, (2018 елда төрле нигезләр буенча 3743 башкару производствосы, 2017 елда биш меңнән артык башкару производствосы, 2016 елда сигез меңнән артык башкару производствосы) башкару производствосы алу мөмкин булмау турында акт белән тәмамланган башкару производствосы очраклары саны 2017 ел белән чагыштырганда абсолют күрсәткечләрдә сизелерлек артты. 2018 елда андый очраклар 194 булса, 2017 елда - 143 кенә иде.

Шулай итеп, иминият һәм башка мәҗбүри взнослар буенча «проблемалы» предприятиеләр хуҗалык эшчәнлеген территориаль ведомствоара комиссияләрдә анализлау буенча җентекле эш кирәклеге ачыкланды.

Эшсезлек дәрәҗәсе түбән булу халыкның яхшы яшәвенең бер күрсәткече.

«2014-2021 елларга Татарстан Республикасы халкы мәшгульлегенә булышлык итү» дәүләт программасын тормышка ашыру барышында, халыкны эшле итү чараларын тормышка ашыруга Татарстан Республикасы бюджетыннан 2018 елда 1 382 482 сум сум акча каралган, 2014 елдан 2018 елга кадәр эшсез дип танылган гражданнар саны Татарстан Республикасында ике тапкыр – 23267 дән 10277 гә кадәр кимеде. Республикада эшсезлек дәрәҗәсе дә илдәге уртача

күрсәткечтән ике тапкыр диярлек түбән (республикада 0,5 процент, Россия Федерациясендә 0,9 процент).

2018 елда «Демография» милли проектын тормышка ашыру кысаларында гаилә институтын яклау эше дәвам иттерелде. Өч яшькәчә яшьтәге балалары булган хатын-кызларны яңа һөнәргә өйрәтү өчен шартлар тудырылды. 2012 елдан башлап өч яшькәчә баласы булган 6,2 мең хатын-кыз өйрәтелде. 2019 елда бала карап өйдә утыручы тагын 600 хатын-кызны өйрәтү күздә тотыла.

Республикада эшсезлек аз булуга, нәтиҗәле хезмәт базарын үстерүгә, эшче көчкә сорау һәм ихтыяҗның структурага ярашмавын җиңүгә, легаль булмаган мәшгульлек өлешен киметүгә карамастан, эш эзләгәндә авырлыклар кичерү затларның хезмәткә хокукларын яклауның аерым мәсьәләләре игътибарны җәлеп итәләр.

2018 елда республика җитәкчелеге хәрби хезмәткә алынган егетләрнең эш урыннарын саклау бурычын куйды. Асылда Россия Федерациясе Кораллы Көчләрендә эш урыннарын саклау буенча чаралар күрелү меңнәрчә татарстанлыга кагылды.

Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты мәгълүматы буенча 2018 елда гаскәрләргә 6663 татарстанлы чакырылган. Шулардан 260 кеше дәүләт предприятиеләрендә һәм учреждениеләрендә эшләгән (1998 елның 27 маенда дөнья күргән 76-ФЗ нче «Хәрби хезмәткәр статусы турында» федераль законның 23 маддәсенә ярашлы рәвештә эш урыннарын саклау хокукы каралган) һәм 1058 е башка төр предприятиеләрдә эшләгән, чакырылыш буенча хәрби хезмәттән запаска киткәннән соң аларга эш урыннарын саклау каралмаган.

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, Татарстан Республикасы эш бирүчеләре берләшмәләре Советы арасында төзелгән 2019-2020 елларга социаль-икътисадый сәясәт үткәрү һәм социаль партнерлыкны үстерү турында республика килешүенә өстәмәләр кертелде. Аларга ярашлы рәвештә, профсоюзлар килешүләр һәм күмәк килешүләр аша хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алыштыручы альтернатив хезмәткә җибәрелү аркасында хезмәт килешүләре тукталган, элеккеге эш бирүчегә мөрәҗәгать иткән гражданнарга эшкә урнашырга булышырга тиеш.

Эш бирүчеләр өчен килешүдә социаль ярдәмгә аеруча мохтаҗ булган, эш эзләүдә авырлык кичергән гражданнарны эшкә урнаштыру йөкләмәләре, шулай ук хәрби хезмәттән яки аны алыштыручы альтернатив гражданлык хезмәттән киткәч өч ай эчендә, хәрби хезмәттән яки аны алыштыручы альтернатив хезмәткә чакырылу аркасында хезмәт килешүләре туктатылган элеккеге эш бирүчесенә мөрәҗәгать иткән гражданнарны эшкә алуга булышлык итү йөкләмәләре күрсәтелгән.

2019 елда һәм аннан алдагы елларда республика килешүенең әлеге положениеләрен тормышка ашыру мөһим дип саныйбыз.

Агымдагы елның 1 гыйнварыннан пенсия яшен этаплап күтәрү башланды. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматларына ярашлы рәвештә, киләсе елда пенсия реформасына 55 меңгә якын кеше эләгә. 2018 елда мәшгульлек органнарына пенсия алды яшендәге меңгә якын эшсез кеше мөрәҗәгать итсә, киләсе елда аларның саны өч меңгә кадәр артачак. Республиканың дәүләт органнары тарафыннан 9,1 мең оешмада эшләүче 24,3 мең пенсия алды яшендәге кеше мониторингы буенча эш башланды.

Бу уңайдан 2019 елдан «Демография» милли проектының «Өлкән буын» проекты кысаларында пенсия алды яшендәге кешеләрне һөнәргә өйрәтүне оештыру күздә тотыла, аның кысаларында 1351 кеше өйрәнүгә җибәреләчәк.

Шуның белән бергә, дәүләт органнары эше пенсия алды яшендәге кешеләрне өйрәтүгә һәм хезмәт хокукларын саклау ысуллары турында халыкка мәгълүмат бирүгә генә түгел, ә халык мәшгульлеге өлкәсендә дискриминациягә юл куючы эш бирүчеләргә карата кисәтү чаралары системасын куллануга юнәлтелергә тиеш.

Интернет челтәрендә job.upper.ru, rjb.ru, trudvsem.ru, kazan.trud.com кебек сайтларны күзәтү барышында без «менеджерлар», «инженерлар», «администраторлар», «ПК операторлары», «сәркатипләр», «автотранспорт диспетчерлары» вакансияләре турында мәгълүматлар урнаштырганда, яшькә кагылышлылары булуга да игътибар иттек. Әлеге очракларда эш бирүчеләр тарафыннан яшь чиге куелган иде – 45 яки 55 яшькә кадәр. Шундый белдерүләрнең берсе «Әлмәт шәһәре мәшгульлек үзәге»ндә урнаштырылган иде.

Бу уңайдан Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына һәм мәшгульлек хезмәте органнарына яшь буенча эшкә алган вакытта дискриминацияне кисәтү буенча тиешле чаралар кабул итәргә кирәк.

Халыкның мәшгульлеге һәм хезмәт хакын үзвакытында һәм тулысынча түләүне тәэмин итү белән беррәттән, хезмәт куркынычсызлыгы шартлары халыкның яхшы тормышының аерылгысыз билгесе булып тора.

Тулаем алганда республикада производствода бәхетсезлек очраклары санын киметү буенча эш дәвам иттерелде, шул исәптән хезмәтне саклау һәм шартларын яхшырту программасын тормышка ашыруга ел саен бюджеттан 5 миллион сум акча бүлеп бирү юлы белән.

Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматлары буенча биш елда үлем-китем белән производствода зыян күрүчеләр саны 2,1 процентка кимеде (2014 елда – 60 һәлак булучы булса, 2018 елның 1 декабренә – 28 кеше). 2018 елда үлем-китем белән производствода зыян күрүчеләр саны 2017 ел белән чагыштырганда (44 һәлак булучы) 30 процентка кимеде.

Шунысын да билгеләргә кирәк, үлемгә китергән бәхетсезлек очраклары саны кимүгә административ тәэсир итү чаралары яисә гаепле вазифадагы затларны җинаять җаваплылыгына тарту чаралары кабул итү белән генә түгел, хезмәткәрләрне һәм эш бирүчеләрне хезмәтне саклау таләпләренә өйрәтү буенча максатчан эш, предпрятиеләрендәге эш урыннарында хезмәт шартларына махсус бәя үткәрү сәбәпче.

2018 елда республикада хезмәтне саклау таләпләренә 45,2 кеше өйрәтелде. Хезмәт шартларына махсус бәя үткәрелгән эш урыннары саны 48,2 процентка артты (2018 елның 1 гыйнварында 340 700 урыннан 2018 елның 1 ноябренә 504 927 урын).

Муниципалитетлар каршында төзелгән һәм хезмәткәрләрнең производствода саулыкларын саклауга юнәлтелгән, хезмәтне саклауның мөһим мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр эшләүгә юнәлтелгән муниципаль районнардагы һәм шәһәр округларындагы хезмәтне саклау буенча координацион советлар эшенә шактый игътибар бирелә.

Шуның белән бергә, Татарстан Республикасы дәүләт Хезмәт инспекциясе 2018 елда производствода авыр һәм үлем очраклары турында биргән мәгълүматта, 34 бәхетсезлек очрагының дәүләт һәм муниципаль оешмалары һәм предприятиеләрендә килеп чыгуы фактлары сагайта. Кеше саны зур булмаган – Арча һәм Теләче районнарында муниципаль районнарның башкарма комитетлары буйсынуындагы учреждениеләрдә сәламәтлеккә авыр зыян салу яисә үлемгә китергән ике бәхетсезлек очрагы булды.

Арча һәм Теләче муниципаль районнары башкарма комитетларына алар буйсынуындагы учреждениеләрдә хезмәтне саклау өлкәсендә мәҗбүри таләпләрне ныклы үтәүгә юнәлтелгән чаралар күрергә кирәк.

Моннан тыш, 2018 елда производствода иң күп бәхетсезлек очраклары Казан, Чаллы шәһәрләрендә, Түбән Кама, Әлмәт, Яшел Үзән муниципаль районнарында булды. Иң киң таралган очраклар – хезмәткәрләрнең биектән егылуы һәм детальләр белән җәрәхәтләнүе.

Хезмәт законнары һәм хезмәтне саклау өлкәсендә мөсьәләләрнең социаль әһәмиятен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Аппараты Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе, Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы һәм Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе республиканың муниципаль районнарында һәм шәһәр округларында (Мамадыш, Менделеев, Чистай районнарында һәм Чаллы шәһәрендә) гражданнарның хезмәткә хокукларын саклау мәсьәләләре буенча эш бирүчеләр өчен тематик семинар-киңәшмәләр оештырды.

Семинарлар предприятиеләр һәм оешмалар җитәкчеләре, хезмәтне саклау буенча хезмәтләр белгечләре, җирле үзидарәләр органнары вәкилләре, профсоюз оешмалары рәисләре өчен практик мәйданчыклар булды. Әлеге семинарларда 200 эш бирүче һәм кадрлар һәм хисапчылар хезмәтләре хезмәткәрләре булды. Шул уңайдан хезмәт законнарындагы яңалыклар турында эш бирүчеләрне хокукый агартуны оештыру ягыннан эшне дәвам итәргә уйлыйбыз.

Хезмәт - һәр кешенең байлык чыганагы булып тора. Шул ук вакытта хезмәт - дәүләт һәм җәмгыятьнең социаль үсеше нигезе. Шушы уңайдан кешенең хезмәткә хокукларын саклау

эш бирүчеләрнең хезмәт законнарын үтәвенә контрольлек һәм күзәтчелек нәтиҗәлелеген күтәрү кирәклеген күздә тота. Контроль превентив булырга тиеш, бигрәк тә гражданнарның хезмәткә хокукларын бозуга күп тапкырлар юл куйган эш бирүчеләргә карата.

Гражданнарның торакка хокукларын саклау

Россия Федерациясе Конституциясе положениеләренә ярашлы рәвештә дәүләт хакимият органнары һәм җирле үзидарә органнары торак төзелешен хуплыйлар, торакка хокукны тормышка ашыру өчен шартлар тудыралар. Татарстан Республикасында элеккечә үк югары төзелеш темплары саклана. 2018 елның гыйнварыннан ноябренә кадәр республикада 2088086 квадрат метр торак сафка бастырылды, бу 2017 елның шул чорына караганда 1,1 процентка күбрәк (ул чорда - 2065576 квадрат метр). Гомумән алганда, 19718 фатир һәм 7887 шәхси йорт төзелә.

Үткән елда Татарстан Республикасында 297 ятим бала, 69 яшь гаилә, 31 Бөек Ватан сугышы ветераны, 46 күп балалы гаилә торак белән тәэмин ителгән. Социаль ипотека программасы кысаларында 438 мең квадрат метр торак кулланышка тапшырылган. 967 күпфатирлы йортларда капиталь ремонт үткәрелгән.

Ел нәтиҗәләре буенча 5 проблемалы өлешләп төзү объекты тапшырылган, 517 өлешләп төзетүче кеше яңа фатирлы булган. Шуның белән бергә, кызганычка каршы, «алданган өлешчеләр» проблемасы ахырына кадәр хәл ителеп бетмәгән.

2018 елда гражданнарның торак шартларын яхшыртуны һәм тиешле торак һәм коммуналь хезмәтләре алуны тормышка ашырырга юнәлтелгән булган норматив хокукый актларга берничә өстәмәләр һәм норматив хокукый актлар кабул ителде. Алар арасында түбәндәгеләрне күрсәтергә була.

Федераль дәрәҗәдә төзүчеләр һәм өлешләп төзетүчеләр арасында мөнәсәбәтләрне көйләү максатыннан, намуссыз төзүчеләрдән зыян күргән затларны яклау өчен төбәк фондлары булдыру мөмкинлеге беркетелде. 2018 елның 9 мартында Татарстан Республикасы Президенты указы белән намуссыз төзүчеләрдән зыян күргән затларны яклаучы республика фонды төзелде.

2018 елның 3 апрелендә закон чыгаручы милекчеләргә һәм күпфатирлы йортлардагы милектән вакытлыча файдаланучыларга каты коммуналь калдыклар җыючы төбәк операторлары һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешмалар белән турыдан туры килешүләр төзү мөмкинлеге бирде.

Үз чиратында гражданнарның торакка хокукларын саклау белән бәйле мөрәҗәгатьләр Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләр арасында күпчелекне тәшкил итә.

2018 ел дәвамында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына гражданнардан социаль найм килешүләре төзегәндә, торак биналарын яшәргә яраксыз дип тану процедурасында законсыз кире кагулар белдергән, торак йортлардагы терәк конструкцияләр ишелү сәбәпләрен бетерү буенча чаралар күрмәгән җирле үзидарә органнарыннан зарланган шикаятьләр килде.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мөрәҗәгатьләрдән, гражданнарның аларны аварияле торак фондыннан күчерүләре белән килешмәү турындагы, шул исәптән торак биналарын яшәргә яраксыз дип һәм күпфатирлы йортларны аварияле итеп тану тәртибеннән, йортларны аварияле дип таныргa тиешле ведомствоара комиссияләр эшеннән канәгать булмаган шикаятьләрен аерып күрсәтергә була.

Гражданнарның бу тема буенча мөрәҗәгатьләрен караудан тыш, Вәкаләтле вәкил районнарның ведомствоара комиссияләр эшчәнлеге турында норматив-хокукый актларга анализ ясады. Анда Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2006 елның 28 гыйнварында дөнья күргән 47 нче «Торак бинасын яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны аварияле дип тану һәм сүтү яки төзекләндерү турында Положениене раслау турында» карары таләпләрен бозу очраклары ачыкланды.

Кайбер районнарда (Түбән Кама, Баулы, Саба) ведомствоара комиссия составына янгын, экология һәм башка куркынычсызлык өлкәләреннән дәүләт контроле һәм күзәтчелеге органнары вәкилләре кертелмәгән. Мөслим, Чирмешән районнарында санитар-эпидемиология куркынычсызлыгы, кулланучылар хокукларын саклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә дәүләт контроле һәм күзәтчелеге органнары вәкилләре читтә калган.

Шулай итеп, ведомствоара комиссияләр составлары тулы булмаган һәм һәр тикшерү очрагында, шул исәптән физик затлардан кергән гаризалар буенча, торак биналарын яшәргә яраклы яки яраксыз дип тануга бәя биргәндә объективлыкка булышлык итмәгән.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына торак бинасын яшәргә яраксыз дип тану турында Баулы шәһәрендә яшәүче мөрәҗәгать итте. Баулы районы ведомствоара комиссиясе составы тулы булмаса да, җирле үзидарә органы гариза бирүченең торагын яшәү өчен яраклы дип таба.

Яңа Чишмә һәм Кайбыч муниципаль районнарында ведомствоара комиссия эшенә киңәшләшү хокукы белән торак йорт милекчесе җәлеп ителмәгән. Шулай итеп, кешеләр торакны яшәү өчен яраклы яки яраксыз дип тану буенча комиссия эшендә катнашудан мәхрүм калганнар.

Хокук бозуларның барлык очракларында Вәкаләтле вәкил муниципаль районнарның җирле үзидарә органнарына булган хокук бозуларны бетерүне сораган заключениеләр җибәрде.

Шуның белән бергә, бу мәсьәлә буенча гражданнарның торакка хокукларын саклау гарантиясен Вәкаләтле вәкил тикшереп кенә хәл итә алмый. Башкарма комитетлар җитәкчеләре ведомствоара комиссияләр эшенә аеруча игътибарлы булырга тиеш. Торак йортларның тиешле таләпләргә ярашлыгына бәя бирү процедурасының дөреслеге һәм тулы булуы актуальлеге, 2019 елның 1 гыйнварыннан 2026 елның 1 гыйнварына кадәр эшләргә тиешле Торак-коммуналь хуҗалыгы реформасына булышлык итү фонды эшчәнлегенә кагылышлы Россия Федерациясе хөкүмәте билгеләгән «Торак-коммуналь хуҗалыгы реформасына булышлык итү фонды турында» федераль законга үзгәрешләр кертү турында»гы федераль закон кабул итүгә нигезләнә.

Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2006 елның 28 гыйнварында дөнья күргән 47 нче «Торак бинасын яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны аварияле дип тану һәм сүтү яки төзекләндерү турында Положениене раслау турында» карары белән торак бинасы җавап бирергә тиешле таләпләр билгеләнгән. Шундый таләпләрнең берсе – тавыш, вибрациянең тиешле дәрәҗәсе.

2018 елда кергән шикаятьләр уңаеннан, чыганагы - транспорт хәрәкәте интенсивлыгыннан тавыш арту һәм әйләнә-тирәдә башка факторлар булу аркасында яшәү шартларыннан канәгатьсезлек белән бәйле хәл игътибарны җәлеп итте.

Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәренең Җиңү Проспекты буендагы автомагистральгә якын йортларда яшәүчеләр, автотранспорт күп булганлыктан тавыш булудан мөрәҗәгать итте. Тавыш дәрәҗәсен үлчәү буенча үткәрелгән тикшерүләр фактларны раслады, Роспотребнадзорның Татарстан Республикасындагы идарәсе Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетына тавыш дәрәҗәсен санитар нормалар һәм кагыйдәләр белән каралган күрсәткечләргә җиткерү буенча чаралар күрү өчен хат җибәрде.

Асылда йортларда яшәүчеләрнең имин һәм зыянсыз яшәү шартларын тәэмин итү турындагы мәсьәлә шәһәр бюджетында тавыш кайтаргыч экраннар төзүгә кирәкле акча булмау сәбәпле хәл ителмәде.

Моңа охшаш хәлләрне Роспотребнадзорның Татарстан Республикасындагы идарәсе Казан шәһәренең Энергетиклар урамындагы 4 нче йорт янында (трамвайлар күп йөри) һәм Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында (торак йорт янында машиналар хәрәкәте күп) ачыклады.

Суд практикасында, Россия Федерациясенең төрле төбәкләрендә җирле үзидарәләр органнарына тавышның тиешле дәрәҗәдән артып китүен бетерү турындагы дәгъва гаризалары җәмәгатьчелек транспорты тукталышын сүтү, шулай ук торак йорт тирәли тавыш кайтаргыч корылмалар кую һәм башка чаралар белән канәгатьләндерелгән. Җирле үзидарә органнары, йортларда яшәүчеләр мондый очракларда уңайлы яшәү шартлары тудыру буенча мөстәкыйль чаралар кабул итә алмаганлыктан, бу мәсьәләне хәл итәргә тиеш.

Вәкаләтле вәкил адресына торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендә оешмалар эшенә шикаятьләр килү дәвам итә.

Идарәче компанияләрнең агымдагы ремонт үткәрү буенча эшләмәве, торак йортларга җылы бирү буенча торак-коммуналь хезмәтләрнең тиешенчә күрсәтелмәве, идарәче оешмаларның үз эшчәнлеге турындагы мәгълүматын ачып җиткермәве, коммуналь хезмәтләр өчен төрлечә исәп-хисап ясаулары, идарәче оешмаларның

яңа милекчеләрдән торак йортта элеккеге яшәүчеләрдән калган коммуналь хезмәтләр өчен бурычларны бетерүне таләп итүе мәсьәләләре татарстанлылар өчен актуаль булып кала.

Казан шәһәренең Парин урамының 16 нчы йортында яшәүчеләрдән идарәче компаниянең тиешенчә эшләмәве турында язылган шикаять моңа мисал була ала. Алар түбәне тиешенчә төзәтмәүләре аркасында су баскан фатирларга ремонт үткәрү турында Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итте. Компетентлы органнар белән бергә оештырылган контроль чаралар нәтиҗәләре буенча йортта яшәүчеләрнең хокуклары бозылу фактлары расланды һәм идарәче компания торак биналарын ремонтлау буенча тиешле чаралар күрде.

Мөрәҗәгатьләрне караудан тыш, торак-коммуналь хуҗалыгы проблемалары буенча Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына килгән мөрәҗәгатьләрне карау йомгаклары буенча аерым нәтиҗәләр ясарга була. 2018 елда «Торак-коммуналь хуҗалыгы» төре буенча системада 4447 шикаять бастырылды, шуларның 4167 се хәл ителде.

Күп кенә шикаятьләр турыдан-туры Вәкаләтле вәкилнең катнашканнан соң гына хәл ителде.

Кайбер очракларда җаваплы үтәүчеләр мөрәҗәгатьләр карау вакытын нигезсез суздылар. Мәсәлән, Чаллы шәһәренең торак йортындагы су агу торбасын ремонтлауга һәм подъезд кыегын буярга, керү ишеген алыштырырга тугыз ай таләп ителә, Яшел Үзән шәһәрендәге күпфатирлы йорт түбәсенең калаен алыштырганда килеп чыккан төзелеш кимчелекләрен бетерүгә - җиде ай, Казан шәһәренең бер йорты территориясендәге асфальтны яңартуга – унбер ай вакыт китә.

Кайбер шикаятьләр буенча идарәче оешмалар республикада яшәүчеләр проблемаларын хәл итү буенча йөкләмәләр кабул итмәделәр.

2018 елның 6 июнендә аварияле йорт дивары ишелү турында мөрәҗәгать кергәннән соң «Вахитов районы торак-коммуналь хуҗалыгы идарәче компания»се ширкәте белән башкарма комитет арасында озак вакыт аварияле йортны ремонтлау буенча чыгымнар сметасын әзерләүгә кагылышлы язышу бара. Вәкаләтле вәкил

катнашканчыга кадәр идарәче оешма йорт дивары ишелү куркынычын бетерү буенча бернинди практик чаралар күрмәде.

«Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына 2017 елның 27 ноябрендә күпфатирлы йорт подвалын су басу турында килгән мөрәҗәгать буенча «Экономстрой+» ширкәте идарәче оешмасы без катнашканнан соң гына су басу сәбәпләрен ачыклап, аны бетерү буенча чаралар күрде.

Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Торак-коммуналь хуҗалыгы» төре буенча килгән мөрәҗәгатьләрне җаваплы үтәүчеләргә, аларны үтәү срокларына һәм сыйфатына ныклы игътибар бирергә кирәк дип саныйбыз.

Вәкаләтле вәкил практикасында торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре буенча эшләүнең башка ысуллары да кулланыла. 2018 елның мартында тематик «кайнар элемтә» үткәрелде, анда бер көндә 64 кеше мөрәҗәгать итте.

«Татарстан Республикасында торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендә җәмәгатьчелек контроле төбәк үзәге» коммерциячел булмаган партнерлыгы» һәм «Татарстан Республикасында күпфатирлы йортлар белән идарә итү оешмалары берлеге» төбәк коммерциячел булмаган партнерлыгы» үзкөйләүле оешмасы белән берлектә, республика муниципаль районнарында (Алабуга, Менделеев, Алексеевский, Мамадыш) идарәче компанияләр вәкилләрен чакырып торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре буенча халык өчен тематик «Хокукый ярдәм көннәре» үткәрелде. «Хокукый ярдәм көннәре»ндә торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсенә караган тематик лекцияләрне барлыгы 400 кеше тыңлады.

Гражданнарның торакка хокуклары, шулай ук тиешле торак-коммуналь хезмәт алуга хокукларына кагылышлы хәл торышы кешене социаль яклауның мөһим күрсәткечләре исәбенә керә. Әлеге хокукларны тормышка ашырмыйча һәр кешенең лаеклы тормышын һәм ирекле үсешен тәэмин итәргә мөмкин түгел.

Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларны саклау

Сәламәтлек – кеше өчен иң кадерле байлык, аннан башка күп кенә кыйммәтләр әһәмиятен югалтырга мөмкин.

Медицина ярдәме күрсәтү өлкәсендә үсешкә ирешү гражданнарга дәүләт гарантияләре федераль программасы буенча бушлай медицина ярдәме күрсәтү дәүләт гарантияләре төбәк программаларына ярашлыгын тәэмин итүгә ирешергә; медицина ярдәме күрсәтүгә бәяләрне арттыруга, авыруларны кисәтүгә, онкология ярдәмен үстерүгә, сирәк авырулар белән авыручыларны (аңа гемолитико-уремик синдром, үсмерләр башлангыч артриты, I, II һәм VI типтагы мукополисахаридоз кебек авырулар кертелгән) тәэмин итүгә билгеләнгән, тормыш өчен бик кирәкле һәм әһәмиятле дарулар исемлеген киңәйтүгә, шулай итеп, 200 мең кешене дарулар белән тәэмин итәргә мөмкинлек бирә. Ташламага ия гражданнарны дарулар белән тәэмин итүгә килгәндә, шуны билгеләргә кирәк, Вәкаләтле вәкил тарафыннан гражданнарны тагын да оперативрак тәэмин итүгә юнәлтелгән дару препаратлары дәүләт сатып алулары процедурасын камилләштерү мәсьәләсе күтәрелде. Әлеге тәкъдимнәрне Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил дә хуплады һәм алар Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы һәм Россия Федерациясе Финанслар министрлыгы каравына керде.

Кеше сәламәтлеге тормышка хокук белән өзлексез бәйләнгән. Гомер озынлыгын күтәрү – бу дәүләт бурычы. Россия Федерациясе хөкүмәте 2024 елга гомер озынлыгын 78 яшькә кадәр күтәрү бурычын куйды.

Кызганычка каршы, Татарстан Республикасында 2018 ел йомгаклары буенча, үлем күрсәткече артты һәм 44771 кешене тәшкил итте, бу 2017 елга караганда 1,7 процентка күбрәк, туу саны киресенчә, кимеде. 2018 ел йомгаклары буенча Татарстан Республикасында 46 792 сабый туган, бу 2017 елга караганда 3,7 процентка кимрәк, (ул елны 48 596 сабый туган).

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының туу саны кимү, үлүчеләр саны арту сәбәпләрен атап кына калмыйча, тискәре хәл сәбәпләрен бетерүгә юнәлтелгән чаралар кабул итүе дә мөһим.

Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукны саклау өчен халык өчен инфраструктура объектларының уңайлылыгын күтәрү мөһим. Бу максатларда республикада 2018 елда медицина оешмаларын (22 объект) матди-техник җиһазландыру буенча чаралар күрелде, 110 объект капиталь төзекләндерелде, авылларда өстәмә рәвештә 62 фельдшер-акушерлык пунктлары ачылды, бу үз чиратында бу мәсьәлә буенча шикаятьләрнең кимүенә китерде.

Үз чиратында, 2018 елда Вәкаләтле вәкил адресына мөрәҗәгатьләр шул исәптән, социаль челтәрләр аша да килде, күбрәк алар табибка язылу, табиб-белгечләрне көтү вакытын саклауга кагылышлы иде.

Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Сырхауханәләр һәм хастаханәләр» төре буенча килгән шикаятьләрне анализлау әлеге теманың татарстанлылар өчен актуаль булуын дәлилли.

Мәсәлән, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына электрон рәвештә һәм башкача табибларга язылу мәсьәләләре буенча 2018 елда гражданнардан 633 (45%) шикаять килде, медицина хезмәтләре күрсәтү һәм аларны алу мөмкинлегенә (табиб кабул итүгә) кагылышлылары – 13 процент тәшкил итте, ягъни бу «Сырхауханәләр һәм хастаханәләр» төре буенча килгән гомуми мөрәҗәгатьләрнең яртысы.

Иң күп шикаятьләр Казан, Яр Чаллы шәһәрләреннән, Әлмәт һәм Түбән Кама муниципаль районнарыннан килде, (Казан шәһәре буенча – «8 нче шәһәр сырхауханәсе», «7 нче шәһәр клиник хастаханәсе», «6 нчы шәһәр балалар сырхауханәсе»; Әлмәт муниципаль районы буенча – «Перинаталь үзәк белән Әлмәт балалар шәһәр хастаханәсе»; Түбән Кама муниципаль районы буенча – «Түбән Кама үзәк район күп профильле хастаханәсе», «Перинаталь үзәк белән балалар шәһәр хастаханәсе».

Планлы язылу формасында күрсәтелә торган медицина ярдәмен көтү тиешледән арту белән бәйле табиб-белгечләргә язылу фактлары бер генә түгел, алар авыл районнарында гына түгел, дәүләт медицина оешмалары белән беррәттән, шәхси медицина клиникалары эшли торган эре шәһәрләрдә дә очрый.

Мәсәлән, граждан шикаятен тикшерү барышында шул ачыкланды, 2011 елның 21 ноябрендә дөнья күргән «Гражданнар сәламәтлеген саклау нигезләре турында»гы 323-ФЗ федераль законының 10 нчы маддәсен бозып, Чаллы шәһәренең «2 нче шәһәр хастаханәсе»ндә табиб-офтальмологның кабул итүен көтү вакыты 14 көннән артып киткән.

Казан шәһәренең «3 нче шәһәр сырхауханәсе»ндә гинекологка айдан артык язылу мөмкинлеге булмаган, «Түбән Кама үзәк район күпфункцияле хастаханәсе»нең сырхауханәсендә онкологка һәм офтальмологка, Казан шәһәренең «3 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә баланы невропатологка шулай ук айдан артык яздырып булмаган.

Медицина учреждениеләре мәгълүматларына караганда, табибларга язылып булмау мәсьәләсе буенча шикаятьләр саны арту кайбер учреждениеләрдә белгечләр җитмәүгә бәйле.

Мәсәлән, «6 нчы шәһәр балалар сырхауханәсе»ндә врач-офтальмолог урыны буш, шунлыктан төп табибка эш арткан. Казан шәһәренең «11 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә дә кадрларга кытлык – ортопед-травматолог, УЗИ-диагностика табибы юк.

Шуның белән бергә, Вәкаләтле вәкил фикеренчә, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы медицина оешмаларын кадрлар белән (мәшгульлек үзәкләре, медицина мәгариф учреждениеләре белән бергәләп) тәэмин итүгә контрольлек итәргә тиеш, кадрлар булмау гражданнарга медицина хезмәте күрсәтүне көтү вакытын арттыруга нигез була алмый.

Кабул итүгә язылу мәсьәләләре буенча шикаятьләрнең икенче сәбәбе - пациентларның табибларга керергә талон ала алмаулары.

Мәсәлән, Казан шәһәренең «21 нче шәһәр сырхауханәсе»ндә техник көйсезлекләр аркасында табиблар расписаниесе Бердәм дәүләт мәгълүмат системасында чагылыш тапмаган. «17 нче шәһәр сырхауханәсе» белән «2 нче клиник хастаханә» берләшү аркасында мәгълүмат базаларында өзеклек туган, Казан шәһәренең «7 нче шәһәр клиник хастаханәсе»ндә агымдагы айга квота булмау, «20 нче шәһәр сырхауханә»сендә табибларның авырып китүе, укуы аркасында кабул итүләр булмаган, Казан шәһәренең «4 нче балалар шәһәр

сырхауханә»сендә табиб-терапевт чираттагы ялда булу сәбәпле участок терапевтына язылырга, участок терапевты расписаниесен карарга мөмкин булмаган, кабул итү расписание урнаштырылмаган. Казан шәһәренең «8 нче шәһәр балалар сырхауханәсе»н үзгәртеп кору аркасында сырхауханәнең балалар бүлеге мәгълүматлар базасын «6 нчы балалар сырхауханәсе»нә тапшыру һәм берләштерү нәтиҗәсендә баланың электрон картасында хата килеп чыккан.

Вәкаләтле вәкилнең күчмә тикшерүләре вакытында Казан шәһәренең «6 нчы шәһәр балалар хастаханәсе»ндә прививка кабинетына чират торучы пациентларның күп булуы күренде. Физиотерапия процедуралары кабул итү һәм көндезге дәвалау стационарында дәвалану өчен пациентларга җәмәгать транспортының берсеннән икенчесенә күчеп утырып, икенче бинага барырга туры килгән, шул ук вакытта әлеге процедуралар өчен каралган кабинетлар тиешле максатларда файдаланылмаган, филиалларда ремонт эшләре сузылган.

Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң, шулай ук «Татарстан Республикасы баш инвестицион-төзелеш идарә»се адресына җибәрелгән мөрәҗәгатьтән һәм медицина учреждениесе җитәкчелегенә һәм Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына бирелгән тәкъдимнәрдән соң, икенче тапкыр барганда кимчелекләр бетерелгән: медицина учреждениесе филиалларында ремонт эшләре тәгәлләнгән, көндезге стационар һәм физиотерапия кабинетлары файдалануга тапшырылган, филиалда прививка ясату өчен өстәмә кабинет бирелеп, җиһазландырылган, бу прививка кабинетына чиратны киметкән иде.

Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына һәм Татарстан Республикасы Мәгълүмат һәм элемтә министрлыгына кабул итүгә язылуны камилләштерүгә кагылышлы тәкъдимнәрен җиткерде.

Болар - карау нәтиҗәләре буенча табиб-терапевт беренче тапкыр кабул иткәндә пациентны күрсәтмәләре буенча алга таба профиль табиб-белгечләрдә тикшертүне ачыклау очракларында «Табибтан табибка язылу» электрон язылу функционаллары; табибка язылуда актив язмаларны Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль

хезмәтләре информеры аша, шулай ук «ТР хезмәтләре» мобиль кушымтасының «Сайланмалар» бүлегендә карау; кулланучыларга алдагы визит турында, кабул итүгә бәя бирүне сорап PUSH-хәбәрләр җибәрү.

Шул ук вакытта республикада табибка электрон рәвештә яки башкача язылуда, шул исәптән техник мөмкинлекләр булмау аркасында системалы проблемалар саклана. Шул исәптән, диспансер хисабында торган затлар өчен язылуда, кизү торучы табибка инфомат аша язылуда.

Шулай ук планлы профилактик прививка чаралар үткәрүгә кагылышлы шикаятьләр дә игътибарны җәлеп итә, бу иммунопрофилактика өлкәсендә дәүләт гарантияләрен киметә.

Мәсәлән, гражданнар медицина учреждениеләрендә вакциналар булмауга зарланды («Алабуга үзәк район хастаханәсе»ндә - «Превенар 13» вакцинасы, «Питрәч үзәк район хастаханәсе»ндә, Казан шәһәренең «7 нче балалар шәһәр клиник хастаханәсе»ндә – «Туберкулин» вакцинасы, Казан шәһәренең «11 нче балалар шәһәр сырхауханәсе»ндә - полиомиелит вакцинасы, Казан шәһәре «6 нчы балалар сырхауханәсе»ндә - пневмококк инфекциясеннән вакцина).

Мондый хәлләр тәэминатчыларда вакциналар булмау, җитмәгән препаратлар буенча медицина учреждениеләренең тәэминатчыларга үзвакытында өстәмә гаризалар бирмәве, шулай ук вакцинация буенча планны үтәүгә җитәрлек контроль булмау аркасында килеп чыга.

Гражданнарның сәламәтлек саклауга хокукларын бозуга юл куймау максатларында, Вәкаләтле вәкил фикеренчә, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы кызыксынган министрлыклар, ведомстволар һәм оешмалар белән берлектә табибка язылуны тәэмин итү, табиб-белгечләргә медицина ярдәме күрсәтү вакытыннан арттырмыйча, көтү вакытларына ярашлы рәвештә язылу, шул ук вакытта табиб-белгечләр консультацияләрен көтү вакытларын арттырмау, медицина оешмаларын иммунопрофилактика өчен иммунобиологик дару препаратлары белән тәэмин итү буенча чаралар күрүе, максатка ярашлы булыр иде.

Белемгә хокукларны саклау

Россия Федерациясе Конституциясенә ярашлы рәвештә һәркемнең белемгә хокукы бар, ул дәүләт һәм муниципаль мәгариф учреждениеләрендә һәм предпрятиеләрендә бушлай мәктәпкәчә яшьтәге, төп гомуми һәм урта һөнәри белем алуны гарантияли.

Татарстан Республикасында 220284 сабый тәрбияләнүче 2020 мәктәпкәчә мәгариф оешмасы, 403132 укучы белем алучы 1413 гомуми белем бирү оешмасы, 149 732 студент укый торган 45 югары белем бирүче оешма, 68817 студент белем ала торган 91 һөнәри белем оешмасы бар.

2018 елда республикада 12 гомум белем бирү мәктәбе, 8 мәктәпкәчә мәгариф оешмасы төзелде, 122 мәгариф объектына капиталь ремонт үткәрелде (28 мәктәп, 94 балалар бакчасы), 3,5 миллиард сумлык 6 Россия Федерациясе дәүләт программасы тормышка ашырылды.

Шуның белән бергә, гражданнарның белемгә хокукларын тормышка ашыру өлкәсендә хәл итүне таләп итүче аерым проблемалар бар.

Вәкаләтле вәкил адресына гражданнардан белемгә хокуклары бозылу турында даими килеп торучы шикаятьләр әлеге проблемалар турындагы мәгълүмат чыганакларының берсе. Әлеге тема буенча мөрәҗәгатьләр Россия Федерациясе субъектларындагы Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр адресына да килә. Гражданнарның белемгә хокукларын яклау мәсьәләләренең актуальлеге һәм аларны яклау механизмнарын һәм ысулларын камилләштерү буенча эшләр тәкъдимнәрен эшләү максатыннан, алар 2018 елның ноябрендә Мәскәү шәһәрендә узган Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Координацион советында тикшерелде.

2018 елда белемгә хокукларны саклау турында анализларны тикшерү берничә проблеманы күрсәтте.

Шуларның берсе мәгариф оешмасына җибәрү һәм анда урын билгеләү белән бәйле. Гражданнар Вәкаләтле вәкилгә мәктәпкәчә яшьтәге мәгариф учреждениеләренә урын алуда ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать иттеләр. 10 нчы сыйныфларга алудан баш тарту очраклары

турында да мөрәҗәгатьләр килде. Һәм бу мөрәҗәгатьләр буенча хокук бозулар булуы ачыкланды.

Тулаем алганда соңгы елларда Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына 10 нчы сыйныфка алу буенча мөрәҗәгатьләр саны артты (2015 елда – 25, 2016 елда – 67, 2017 елда – 79). 2018 елда беркадәр кимү күзәтелде (49). Ләкин әлеге тема буенча Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итүчеләр артты.

Әйтик, Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәренең Яңа Савин районы «Россия Герое А.В.Козин исемендәге 7-нче гимназия» гомуми белем бирү учреждениесенең 10 сыйныфына буш урыннар булмау сәбәпле кызын алмаулары, шуның белән аның белемгә хокуклары бозылу турында укучының әнисеннән мөрәҗәгать керде. Ләкин тикшерү барышында биредә ике вакантлы урын булуы ачыкланды. Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң укучы 10 сыйныфка алынды.

Казан шәһәрендә яшәүченең Казан шәһәренең Совет районы «Советлар Союзы Герое С.Ә.Әхтәмов исемендәге 121 нче лицей»га 10 нчы сыйныфка алудан баш тарту сәбәпле улының хокуклары бозылу турында тагын бер шикаятьне тикшерү барышында шул ачыкланды, тикшерү вакытында 10 Б сыйныфында мөрәҗәгать итүченең улына тәкъдим итәргә мөмкин булган 3 буш урын бар иде.

Буш урыннар булмауга сылтау кызганычка каршы бер генә түгел. 10 нчы сыйныфка гаризалар кабул иткәндә ачыклыкны тәэмин итүче механизм юк. Мондый механизм кирәклеге зарури. Һәр үсмернең законлы вәкиле мәгариф оешмасы белән низагка керә алмый.

Узган ел бер укучының хокуклары бозылу факты киң яңгыраш алды. Берничә мәгълүмат чарасында Түбән Кама шәһәрендә укучыны бердәм дәүләт имтиханына керткәндә хокуклары бозылу, анда укучыны металл детектор аша узу өчен эчке киемен салырга мәҗбүр итүләре турында язылган иде.

Безнең тикшерү барышында шул ачыкланды, укучы кыз 5 тапкыр металл киртә аша узарга мәҗбүр булган, моңа кадәр ул тыелмаган металл предметларны (бизәнү әйберләрен) тапшырган.

Түбән Кама муниципаль районы башкарма комитетының мәгариф идарәсе тәкъдим иткән мәгълүматтан күренгәнчә, укучыны озатучы укытучы әлеге предметларның укучының эчке киеменең металл

элементлары булырга мөмкинлеген әйткән. Ләкин янәшәдә торучы имтихан кабул итү пункты вәкилләре моны кире каккан.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, мондый укучыларның хокукларын бозу очраклары алга таба башка кабатланмаска тиеш.

Алга таба мондый хәлләр килеп чыгуны булдырмау өчен киләчәктә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына 2019 елда бердәм дәүләт имтиханнары үткәрү чорында мәгариф идарәләренә (бүлекләренә) укучы металл киртә аша узганда металл предметлар барлыгы турында хәбәр биреп, укучылар бу предметлар – кием, аяк киеме элементлары икәнен белдерә икән, имтихан алу пунктларында оештыручыларның үзләрен тоту гамәлләре турында язмача күрсәтмәләр җибәрү тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының Белем бирү өлкәсендә күзәтчелек һәм контроль департаменты мәгълүматлары буенча 2018 елда низаглы хәлләр турында 34 мөрәҗәгать кергән. Шунысын да билгеләргә кирәк, әлеге саннар реаль хәлне объектив чагылдырмый, чөнки низаглар яшерен характерда була һәм аны еш кына хәл итеп булмастай дәрәҗәгә җиткәч кенә җиткерәләр.

Барыннан да элек, Вәкаләтле вәкилгә ата-аналардан уку процессында килеп чыккан низаглы хәлләр белән бәйле мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итәләр. Гариза бирүчеләр җитәкчеләрнең аларның педагогларның тупаслыгы, әдәпсез тәртипсезлеге турындагы мөрәҗәгатьләре буенча үзвакытында чаралар күрмәвен күрсәтәләр. Нәтиҗәдә бу низаг кискенләшеп, аны хәл итү кагыйдә буларак озакка сузыла.

Әйтик, Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүченең укучыга уку урыны бирмәүләре, педагогның үзен тупас тотуы турында белдереп уку процессын оештыруда хокук бозулар булуы турында язылган шикаяте буенча Казан шәһәре Мәскәү районы «75 нче гимназия»сендә тикшерү үткәрде. Тикшерү нәтиҗәләре буенча Казан шәһәре Мәсәкү районының «75 нче гимназиясе» директорына килеп туган хәлне җайга салу, киеренкелекне бетерү максатыннан килешү (медиация) психологик курсы мөмкинлеген файдаланып мөрәҗәгать итүчегә педагогик коллектив белән очрашулар үткәрү тәкъдиме белән чыгарга кушылды.

Әлеге мисал ата-аналарның белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында бәхәсләрне көйләү буенча комиссиягә мөрәҗәгать итү хокукы турында белем бирү оешмалары җитәкчеләре тарафыннан мәгълүмат алмаулары турында, шулай ук низаглы хәлләрне хәл итү буенча үзвакытында тиешле чаралар күрелмәве турында сөйли.

Үз чиратында, белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында шәхес ара низагларны хәл итүнең өстенлекле ысулы дип медиатив практикаларны үстерүне күрәбез. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы мәгълүматлары буенча мәктәп килештерү хезмәтләренә 2016-2017 уку елында 764 мөрәҗәгать килгән, шуларның 682 е хәл ителгән, 2017-2018 уку елында 1125 мөрәҗәгать килгән, шуларның 1094 е хәл ителгән, 2018-2019 уку елында 1170 мөрәҗәгать килгән, 1136 сы хәл ителгән. Шулай итеп, мәктәп килештерү хезмәтләренең низаглы хәлләрне хәл итүдә роле арта. Шуның белән бергә мәктәп килештерү хезмәтләре мәгариф оешмаларының өчтән берендә генә оештырылган.

Югарыда әйтелгәннәрне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил фикеренчә, җирле үзидарәләр органнарына республиканың муниципаль мәгариф оешмаларында мәктәп медиациясе хезмәтләрен үстерү эшен активлаштырырга кирәк.

Вәкаләтле вәкил адресына белем бирү процессында тьютор белән эшләү мәсьәләсе буенча физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларның ата-аналарыннан мөрәҗәгатьләр керә.

Асылда мөрәҗәгать итүчеләр мәгариф оешмасының тьютор ставкасы булмауны сәбәп итеп, тьютор белән эшләүдән баш тартуы белән очраша. Алар укучыларга тьютор ярдәме күрсәтүдә «Республика психологo-медико-педагогик консультацияләр» учреждениесе тәкъдимнәрен исәпкә алып, мәгариф оешмаларына бюджетны арттыру мәсьәләсе буенча Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына мөрәҗәгать итәргә җыена.

«Республика психолого-медико-педагогик консультацияләр» учреждениесе мәгълүматлары буенча, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы карамагындагы мәгариф оешмаларында балаларны укыту һәм тәрбияләү өчен тьютор хезмәте

күрсәтүгә кагылышлы кирәкле шартлар тудыру буенча тәкъдим белән заключение язылган 55 бала укый. Тьюторлар ставкалары 3 бала өчен бүленгән, калган очракларда дәүләт мәгариф оешмаларында тьюторлар вазифаларын башка вазифаи йөкләмәләре булган хезмәткәрләр башкара. Шул ук вакытта бер үк мәгариф оешмасында бер балага тьютор беркетелгән, калган балаларга карата тьюторлар вазифаларын башка вазифаи йөкләмәләре булган башка белгечләр башкара.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы позициясенә ярашлы рәвештә, балага тьюторның шәхси ярдәме таләп ителгәндә, хакимият тьютор вазифасын яки тьютор функцияләрен башкаручы хезмәткәрләрне учреждение расписаниесенә кертү-кертмәү буенча мөстәкыйль карар кабул итәргә хокуклы, биредә мәгариф учреждениесенең финанс, административ, оештыру һәм башка мөмкинлекләре белән тәэмин ителә торган үз моделе эшләнә дияргә була.

Безнеңчә, балаларның белемгә тигез хокукын тормышка ашыруда вариатив мөмкинлеген булдырмау максатыннан, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына тьютор хезмәте белән тәэмин итү зарурлыгы күрсәтелгән психолого-медико-педагогия комиссиясе заключениесенә ярашлы рәвештә, физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларны тьютор белән тәэмин итүнең төбәк моделен эшләүне тормышка ашыру кирәк.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының югарыда күрсәтелгән проблемалар буенча Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил тәкъдим иткән карарларны кабул итүе белем алуга хокукны тормышка ашыруга дәүләт гарантияләрен көчәйтергә мөмкинлек бирер дип ышанабыз.

Инвалидлар хокукларын саклау

Татарстан Республикасында хәзерге вакытта 283 399 инвалид яши (шулардан 118 887 – III төркем инвалиды, 124 660 – II төркем инвалиды, 39 852 – I төркем инвалиды).

Вәкаләтле вәкил Аппаратына 2018 елда граждан килгән мөрәҗәгатьләрне анализлау шуны күрсәтте, аларның структурасы узган еллар белән чагыштырганда үзгәрде. 2018 елда социаль объектларга,

шул исәптән физкультура-спорт оешмалары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурага керү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр артты.

2018 елда федераль һәм төбәк дәрәҗәсендә дә Россия Федерациясендә инвалидларны һәм башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәрне киртәсез тирәлек белән тәэмин итү мәсьәләләренә кагылышлы мөһим карарлар кабул ителде.

Инвалидларны өстенлекле социаль, транспорт һәм инженерлык инфраструктурасы уңайлыгы белән тәэмин итү максатыннан Россия Федерациясенең «Уңайлы тирәлек» дәүләт программасы 2025 елга кадәр озынайтылды.

Татарстан Республикасында «Уңайлы тирәлек» программасы буенча 2011 елдан 2018 елга кадәр инвалидлар өчен өстенлекле өлкәләрдә 897 объект җайлаштырылган. 2018 ел йомгаклары буенча «инвалидлар өчен өстенлекле социаль инфраструктура объектлары уңайлылыгы өлеше» индикаторы өлеше 56,4 процент тәшкил итте.

Шунысын да билгеләп үтик, Татарстан Республикасы «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында 2018 елда «Уңайлы тирәлек» төре буенча 290 мөрәҗәгать басылды, шуларның 174е инде хәл ителде.

Илдә инвалидларның физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү мәсьәләләре актуальләшә бара.

«Хезмәткә һәм оборонага әзер бул» Бөтенроссия физкультура-спорт комплексы положениесенә Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2018 елның 6 мартында дөнья күргән 231 нче карары белән инвалидларның һәм физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең гамәлдәге тест бирү үзәкләрендә ГТО комплексы нормативларын үтәүгә кагылышлы үзгәрешләр кертелде. Бу ГТО комплексын нормативларын үтәүгә ишетү, күрү, интеллект, терәк-хәрәкәт аппараты бозылган инвалидларны җәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк. ГТО комплексы нормативларын үтәүгә физик культура һәм адаптив спорт белән даими шөгыльләнүче 470 мең инвалидны оештыру планлаштырыла.

Россия Федерациясе хөкүмәте карары белән 2018 елдан башлап инвалидлар һәм физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр арасында

һөнәри осталык буенча «Абилимпикс» милли чемпионатын ел саен үткәрү турында карар кабул ителде.

2018 елда Татарстан Республикасында төбәкара һәм халыкара дәрәҗәдәге берничә спорт чаралары үтте, болар коляскаларда баскетбол буенча Бөтенроссия ачык турниры; начар күрүче һәм күрмәүче велосипедчылар катнашында Казахстан Республикасы командасының этап веломарафона «Астана-Париж» веломарафоны этабы.

Законнар камилләшүгә һәм инвалидлар ихтыяҗларын исәпкә алган чаралар күрелүгә карамастан бу өлкәдә проблемалар саклана.

2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясе хөкүмәтенең «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяҗларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карары дөнья күрде. Анда күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяҗлары өчен яраклаштыру һәм аларның уңайлылыгын тәэмин итү тәртибенә кагылышлы оештыру, инженер-техник һәм башка таләпләр билгеләнгән.

Торак йортның инвалид яшәү өчен яраклы булуын тикшермәгән очракларда, Вәкаләтле вәкил Аппаратына килгән шикаятьләр һәм массакүләм мәгълүмат чараларында басылган язмалар уңаеннан безнең республиканың муниципаль районнарында күрсәтелгән норматив хокукый актны тормышка ашыру мониторингын үткәрдек.

Кайбер муниципаль районнарда (Бөгелмә, Югары Ослан, Лениногорск, Яшел Үзән, Алабуга, Азнакай, Кукмара районнарында) әлеге карарны үтәү буенча күпмедер дәрәҗәдә чаралар үткәрелгән: күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяҗлары өчен яраклаштыру һәм аларның уңайлылыгын тәэмин итү буенча чараларны тормышка ашыруга җирле бюджеттан акча бүленгән яисә торак йортларны тикшерү нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне алга таба җирле бюджетка кертү өчен смета төзелгән.

Калган муниципаль районнар финанслау өчен үз бюджетларында акча карамыйча, торак биналарын тикшерү өчен инвалидлардан гариза булмауга сылтый, ә бит әлеге эш гариза буенча гына үткәрелергә тиеш түгел.

Билгеле, 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясе хөкүмәтенең «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар

ихтыяҗларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарын үтәү шактый акча таләп итә. Ләкин хәлне анализлау шуны күрсәтә, кайбер районнар үти яки нинди дә булса чаралар күрә, ә икенчеләре акча юклыкка сылтап, әлеге проблеманы хәл итү белән бөтенләй шөгыльләнми.

Шунысын да билгеләеп үтәргә кирәк, ноябрь аенда гомум Россия инвалидлар иҗтимагый оешмалары вәкилләренең Россия Федерациясе хөкүмәте рәисе Д.А.Медведев белән булган очрашуында да әлеге карарны үтәү проблемалары турында сөйләштеләр, аның нәтиҗәләре буенча Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына һәм Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгына Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимияте органнары белән бергә, инвалидлар яши торган күпфатирлы йортлардагы биналарны һәм гомуми милекне, алар ихтыяҗларын исәпкә алып яраклаштыру, шулай ук алар яшәгән торак җайлаштыру һәм яшәү өчен яраклы түгел дип билгеләнгән тәртиптә танылган очракларда, аларның җайлаштырылган торак алуга хокукларын саклау буенча федераль законнар положениеләрен һәм Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларын үтәүне анализларга кушылды.

Нәтиҗәләрне, шулай ук күрсәтелгән кимчелекләрне бетерү буенча тәкъдимнәрне Россия Федерациясе хөкүмәтенә 2019 елның 1 октябренә кадәр бирергә кушылды.

Инвалидларның спорт белән шөгыльләнүе өчен шартлар тудыру шулай ук актуаль. Спорт инвалидларны һәм физик мөмкинлекләре чикләгән затларны социаль адаптацияләүдә һәм физик тернәкләндерүдә аерым роль уйный. Татарстан Республикасында инвалидларның 14 проценты физик культура белән шөгыльләнә.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратына даими рәвештә инвалидлардан массакүләм физкультура дәресләрен оештыру турында мөрәҗәгатьләр керә.

2018 елда Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәренең инвалидларның бер иҗтимагый оешмасы җитәкчесе инвалидлар һәм өлкән яшьтәге кешеләр өчен дәресләр оештыруны сорап мөрәҗәгать итте.

50 кешедән торган иҗтимагый оешмада өлкән кешеләр дә, инвалидлар да физкультура белән шөгыльләнә. Вәкаләтле вәкилгә физкультура өчен бина, җиһазлар булмау аркасында һәм махсус әзерлекле инструкторлар ярдәме кирәк булганлыктан мөрәҗәгать иткәннәр.

Килеп туган хәлне тикшерү һәм эшчәнлеге инвалидларны физик тернәкләндерүгә һәм социаль адаптацияләүгә юнәлтелгән оешманы яклау һәм булышлык итү максатыннан, Вәкаләтле вәкил кызыксынган ведомстволар белән эш киңәшмәләре үткәрде.

Булган очрашулар нәтиҗәләре буенча Татарстан Республикасы Спорт министрлыгы Татарстан Республикасы һәр муниципаль берәмлегендә өлкән яшьтәге кешеләрнең массакүләм физик культура дәресләрен оештыру буенча җирле үзидарә органнары өчен методик кулланмалар проектын төзеде. Анда шөгыльләнүчеләрнең критерийлары, йөкләнеш күләме билгеләнгән, сәламәтләндерү юнәлешендәге комплекслы дәресләр үткәрүнең үрнәк планы эшләнгән.

Инвалидларның массакүләм физик культура дәресләрен оештыру буенча җирле үзидарәләр органнары өчен методик кулланмалар эшләү төгәлләнү алдында.

Эшләнгән методик кулланмалар һәм әлеге төр гражданнарга спорт белән шөгыльләнү өчен җиһазлары булган бина һәм махсус әзерлекле инструкторлар эшен күздә тоткан шартлар тудыру буенча эшләрне үзвакытында башлау өчен, җирле үзидарә органнарына, алдан ук инвалидларның һәм өлкән яшьтәге кешеләрнең дәресләрен оештыру мөмкинлеген карарга тәкъдим ителә.

Ел дәвамында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратына инвалидларга социаль яклау чаралары күрсәтү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр килә.

Быел «Инвалидларның федераль реестры» федераль дәүләт мәгълүмат системасын тутырганда инвалидлык вакытын билгеләү буенча «Татарстан Республикасы медико-социаль экспертиза Баш бюросы» һәм Россия Федерациясе Пенсия фондының Татарстан Республикасы бүлегендә булган мәгълүматлар туры килмәү сәбәпле, берничә дистә кешегә инвалидлык буенча пенсия түләү туктатылу хәле игътибарны җәлеп итте. Әлеге туры килмәүләр шунлыктан килеп

чыккан: кайбер очракларда гражданнарга инвалидлык турында белешмә гомерлеккә бирелгән, шул ук вакытта тикшерү нәтиҗәләре буенча беркетмәләрдә инвалидлыкның конкрет вакыты күрсәтелгән.

Контроль уңаеннан кабат тикшерү үткәрү буенча «Медико-социаль экспертиза Баш бюросы»ның вәкаләтләренә кысылмыйча, шуны гына әйтә алабыз, инвалидлык буенча пенсия түләүне туктату инвалид контроль уңаеннан кабат тикшеренү өчен килмәве һәм моның кирәклеге турында тиешенчә хәбәрдар булган очракта гына мөмкин. Билгеле, инвалидларның федераль реестрына үзгәрешләр, безнеңчә, фактта тикшеренү нәтиҗәләре яисә кешенең кабат тикшеренүгә килмәү факты буенча гына кертелергә мөмкин.

Күрсәтелгән нәтиҗә суд практикасы белән дә раслана.

Түләүләрне туктатканлыктан соң берничә граждан судка мөрәҗәгать иткән. Гражданның пенсия түләүне туктатуы законсыз булу турындагы пенсия органына дәгъвасын судларның канәгатьләндерүе билгеле.

«Инвалидларның федераль реестры» федераль дәүләт мәгълүмат системасы инвалидларга гарантияләнгән социаль яклау чараларына хокукларын тормышка ашыру өчен оештырылган. Анда мәгълүматларның юклыгы яки бозылуы инвалидка хезмәт күрсәтү мөмкин булмауга китерә. Медико-социаль экспертиза органнарының мәгълүматы инвалид турындагы белешмәләрне инвалидларның федераль реестрына кертүгә нигез булып тора. Шуңа күрә мондый очракларда, медико-социаль экспертиза органнары инвалид мәгълүматларын федераль реестрга кертү турында карар кабул иткәндә, булган суд практикасын исәпкә алып, әлеге докладта күрсәтелгән бу позицияне исәпкә алса, максатка ярашлы булыр иде.

Миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын саклау

2018 елның 31 октябрендә Россия Федерациясе Президенты Владимир Путин 2019-2025 елларга яңартылган Россия Федерациясе дәүләт миграция сәясәте Концепциясен раслады.

Элегрәк миграция законнарын камилләштерүгә юнәлтелгән норматив хокукый актлар кабул ителгән иде, болар – чакыручы як сыйфатында чыгыш ясаучы затлар бурычларын билгеләүгә,

чит ил гражданнарының билгеләнгән Россиягә килү максатын һәм аларның илдә булу вакытын үтәү өчен чаралар кабул итүгә; андый чаралар кабул итмәгән өчен чакыручы як сыйфатында чыгыш ясаучы юридик һәм вазифадагы затларның административ җаваплылыгын билгеләүгә, (2018 елның 19 июлендә дөнья күргән 216-ФЗ нче, 215-ФЗ нче федераль законнары); чит ил гражданының Россия территориясендә булуына кагылышлы мәгълүматның дөреслеген арттыруга кагылышлы миграция исәбе системасын камилләштерүгә кагыла.

Тулаем алганда илнең миграция сәясәте конкрет төбәкләрнең аерым бер квалификацияле белгечләренә ихтыяҗына юнәлтелә бара.

Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2018 елның 6 декабрендә дөнья күргән 1494 нче карары белән 2019 елда Россиягә виза нигезендә килгән чит ил хезмәткәрләрен җәлеп итүгә ихтыяҗ 144 583 кешене – 2018 елга билгеләнгән ихтыяҗдан 81 процентны тәшкил итә.

Чит илләрдә, Россия Федерациясенең аерым субъектларында яшәүче ватандашларны ирекле күчерүгә булышлык итүче программалар расланды, аңа Татарстан Республикасы да керде.

Татарстан Республикасында чит илләрдә яшәүче ватандашларны ирекле күчерүгә булышлык итү буенча 2017-2018 елларга программа Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 30 октябрендә 821 нче карары белән расланган. Программа мәгариф, сәламәтлек саклау, авыл хуҗалыгы, спорт, мәгълүмати-коммуникацион технологияләр өлкәләрендә шөгыльләнүче белгечләрне, шулай ук бу юнәлешләр буенча укучы студентларны өстенлекле күчерүне күз алдында тота.

Татарстан мигрантлар өчен Россиянең мавыктыргыч төбәге булып кала.

2018 елда Татарстан Республикасында 335 097 чит ил кешеләре һәм гражданлыгы булмаган зат миграция исәбенә куелды, бу узган елның шул чоры белән чагыштырганда 24 процентка күбрәк.

2018 елда вакытлыча яшәүгә рөхсәт алу турында гариза белән Татарстан Эчке эшләр министрлыгының миграция буенча территориаль бүлекчәләренә 3708 чит ил гражданы, яшәүгә рөхсәт алу турында

гаризалар белән – 3776 кеше, Россия Федерациясе гражданлыгы турында гаризалар белән – 2589 кеше мөрәҗәгать иткән.

2018 елда Казанда тиз һәм уңайлы хезмәтләр алырга мөмкинлек бирүче бердәм (күпфункцияле) миграция үзәге ачылды, аның базасында «бердәм тәрәзә» режимында медицина тикшеренүе, миграция исәбенә кую, хезмәт патентлары, иминият килешүләре төзү буенча хезмәтләр күрсәтелә.

Шуның белән бергә, Вәкаләтле вәкил адресына чит ил гражданнарыннан һәм гражданлыгы булмаган затлардан аларның Россия территориясендә хокукый статусын легальләштерүне сораган мөрәҗәгатьләр керү дәвам итә һәм Россия Федерациясе гражданлыгы алу белән бәйле берничә проблема да бар.

Россия Федерациясе территориясенә балигъ булмаган яшьтә әти-әниләре белән килгән, хәзерге вакытка кадәр шәхесләрен раслаучы документлары булмаган затларның хокукый статусын билгеләү белән бәйле проблемалы хәлләр бар.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына түбәндәге мөрәҗәгать килде: мөрәҗәгать итүченең ата-аналары Россия гражданлыгын ала, ә ул вакытта балигъ булмаган мөрәҗәгать итүчегә карата андый карар кабул ителмәгән (кызганычка каршы, ата-аналары аны гражданлык кабул итү турындагы гаризага язмаганнар).

Балигъ булгач мөрәҗәгать итүче үзенең Россия Федерациясе территориясендә булуын законлаштырырга омтылган, әмма аны Россия гражданы дип танудан баш тартканнар.

Һәр зат балигъ булмаган яшьтә үзенең гражданлыгын билгеләүгә йогынты ясый алмый һәм монда аның гаебе юк.

Вәкаләтле вәкил әлеге дәлилләрне Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына җибәргән хатында китерде һәм килгән җавап хатында Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгының миграция мәсьәләләре буенча Баш идарәсе кушуы буенча, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының мөрәҗәгать итүчегә 2002 елның 31 маенда дөнья күргән 62-ФЗ нче «Россия Федерациясе гражданлыгы турында» федераль законның 4 маддәсе 7 өлешен кулланып, 1991 елның 28 ноябрендә дөнья күргән 1948 - I нче «Россия Федерациясе гражданлыгы турында» Россия Федерациясе законының

15 нче маддәсе икенче өлеше нигезендә аңа тумыштан Россия Федерациясе гражданлыгын билгеләү турында заключение чыгарылуы турында әйтелде.

Шул ук вакытта мөрәҗәгать итүчегә Россия Федерациясе паспорты бирүдән баш тарту суд тәртибендә законсыз дип табылды.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Вәкаләтле вәкилнең еллык доклады кысаларында Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына Россия Федерациясе территориясенә балигъ булмаган яшьтә даими яшәү өчен килгән затлар гаризалары буенча Россия Федерациясе гражданы паспортын бирүдән баш тарту турындагы карарларны законсыз дип тану очраклары буенча суд практикасын анализларга тәкъдим итәбез.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының миграция мәсьәләләре буенча идарәсенең Россия Федерациясе гражданлыгын кабул итү турында гаризаны караганда баштан ук дөрес кабул ителмәгән карары алга таба мәсьәләне карауны озакка сузуга китерде.

Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе территориясендә 2017 елның 31 декабренә кадәр яшәүгә рөхсәте булган кеше мөрәҗәгать итте.

Вакыты чыгарга тугыз ай кала ул Россия Федерациясе гражданлыгы кабул итү турында гариза бирә. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының 2017 елның 28 июлендә чыккан карары белән аңа Россия Федерациясе гражданлыгы бирүдән баш тарталар.

2017 елның 11 октябрендә булган суд карары белән Россия Федерациясе гражданлыгы бирү турында баш тарту карары законсыз дип танылды. Суд Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына гражданлык кабул итү турындагы гаризаны кабат карауны йөкли. 2018 елның 26 гыйнварында Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы гариза бирүченең яшәүгә гамәлдәге рөхсәте булмауны сәбәп итеп Россия Федерациясе гражданлыгы кабул итә алмавы турында хәбәр итте.

Шулай итеп, суд карары турында белеп, вәкаләтле орган гаризаны яшәүгә рөхсәт вакыты чыкканнан соң гына карады һәм шушы нигездә кабаттан гариза бирүченең Россия Федерациясе гражданлыгын кабул итү турындагы гаризасын караудан баш тартты.

Килеп туган катлаулы хәл уңаеннан Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгына мөрәҗәгать итте, аннан гариза бирүчегә Россия Федерациясе гражданлыгы бирү турында җавап алынды.

Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе территориясеннән административ чыгарып җибәрү турында карар кабул ителгән гражданнардан һәм гражданлыгы булмаган затлардан мөрәҗәгатьләр килү дәвам итә.

2018 елның 31 маенда Яр Чаллы шәһәрендә халыкара стандартларны саклап яңа чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны тоту үзәге (алга таба – Үзәк) ачылды. Үзәк Казаннан еракта урнашса да, Вәкаләтле вәкил хезмәткәрләренең һәм җәмәгатьчелек ярдәмчесенең консультатив ярдәм күрсәтү, кабул итү практикасы дәвам иттерелде. 2018 елда Үзәктә тотылучы 400 чит ил гражданына консультатив ярдәм күрсәтелде.

2018 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан (язмача килгән 103 мөрәҗәгать, турыдан туры Вәкаләтле вәкил Аппаратына консультация сорап мөрәҗәгать иткән 17 гражданны да исәпкә алып), 520 чит ил гражданына ярдәм күрсәтелде.

Тоту шартларыннан зарланучылар булмаса да, Үзәктә чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны озак тоту проблемасы саклана.

2018 ел ахырына Үзәктә чит ил дәүләтләренең консуллык учреждениеләреннән 7 гражданга карата аларның нинди дә булса дәүләт гражданлыгы булмау турында документлар алынды, шуның белән аларны Россия Федерациясе чикләреннән чыгарып җибәрү мөмкинлеге бетте. Алар озак вакыт Үзәктә тотылалар.

Хәл шуның белән дә катлаулана, гражданлыгы булмаган затларны Үзәктән азат иткәндә аларның үз статусларын легальләштерү турында документлары булмый, һәм, шуңа ярашлы рәвештә җәмгыятьтә тулы канлы тормыш белән яшәүдән (рәсми төстә эшкә урнашудан, өйләнүдән, планлы медицина ярдәме алудан, инвалидлык, пенсия рәсмиләштерүдән һәм башкалардан) мәхрүм калалар.

Шунысын да билгеләп үтү мөһим, 2018 елда Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгы гражданлыгы булмаган затның шәхесен

раслаучы вакытлыча документ рәсмиләштерү буенча законпроекты әзерләгән иде, кызганычка каршы ул хәзерге вакытка кадәр кабул ителмәгән.

Шуның белән бергә, гражданлыгы булмаган затлар хокукларын бозуга кагылышлы аерым проблемаларны Вәкаләтле вәкил башкарма хакимиятнең федераль органнары һәм гражданлык җәмгыяте институтлары белән бергә хәл итте. Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы үткәрү нәтиҗәләре буенча гамәлгә кергән суд карарларын Үзәккә илтү вакыты тизләтелде, бу чит ил гражданнарын Үзәктә озак вакыт тотмаска мөмкинлек бирә.

2019 елда «Яңа гасыр» автоном хәйрия коммерциячел булмаган оешмасы белән берлектә мигрантларны хокукый агарту буенча чараларны алга таба да үткәрү планлаштырыла. «Казан (Идел буе) федераль университеты» юридик факультетының халыкара хокук һәм интеграция проблемалары, кеше хокуклары фәнни-мәгариф үзәге белән берлектә, Россия Федерациясе чикләреннән административ чыгарып җибәрү рәвешендә административ җәза билгеләү турында карар кабул ителгән чит ил гражданнарына карата, аларның хокукларын саклау буенча проблемалар анализланачак.

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затлар хокукларын саклау

Теләсә кайсы дәүләттә гражданнарның аерым бер өлеше җинаятьләр кыла һәм соңыннан махсуслашкан учреждениеләрдә җәза үтү юлы белән җаваплылык тоя. Шул ук вакытта беркадәр чикләүләр белән булса да, мәҗбүри тоту урыннарында тотылучылар теләсә кайсы кеше өчен аерылгысыз булган хокукларга ия.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә 2019 елның 1 гыйнварына 10424 кеше тотылган (узган елның шул чорында – 11200 кеше), шулардан 8505 кеше – төзәтү учреждениеләрендә (узган елның шул чорында – 9035 кеше), 1919 кеше – тикшерү изоляторларында. (узган елның шул чорында – 2165 кеше). 2018 елда иректән мәхрүм итү урыннарыннан 4419 кеше азат ителгән (узган елның шул чорында – 4392 кеше).

Татарстан Республикасы шәһәр округлары һәм муниципаль районнары буенча Россия Эчке Эшләр министрлыгы бүлекләре һәм бүлекчәләре дежур частьларының тоткарланган затларны тоту өчен махсус бүлмәләре, вакытлыча тоту изоляторлары аша 2018 елда 92 меңнән артык кеше узган.

Мәҗбүри тоту урыннарында контрольне тормышка ашыручы субъектларның берсе буларак Вәкаләтле вәкил, 2018 елда мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итү буенча максатчан эш алып барды.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мөрәҗәгатьләрне караудан тыш, республиканың төзәтү учреждениеләрендә 265 кешене эченә алган 11 «Хокукый ярдәм көне» үткәрелде. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы белән бергәләп ел дәвамында 20 муниципаль районнардагы һәм шәһәр округларындагы вакытлыча тоту изоляторлары һәм махсус тоту бүлмәләре тикшерелде.

2018 елда Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләрендә чаралар куллану, хөкем ителгәннәрне җәза үтәтүдә вакытыннан алда шартлы рәвештә азат итү турында юлламалар, үтелеп бетмәгән җәзаны җиңелрәк җәза төренә алыштыру, төзәтү учреждениесе төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләрендәге комиссияләр эшендә Вәкаләтле вәкил хезмәткәрләре катнашу практикасы яңартылды.

Шунысын да билгеләргә кирәк, махсус контингентны эчке эшләр органнарының мәҗбүри тоту урыннарында тоту шартлары яхшырды. Мәсәлән, соңгы берничә елда эчке эшләр органнарының биш территориаль бүлекләрендә (Әгерҗе, Азнакай, Актаныш, Әлмәт һәм Балтач муниципаль районнарында) яңа вакытлыча тоту изоляторлары биналары һәм махсус тоту урыннары сафка бастырылды, шулай ук 15 бүлекчәдә махсус учреждениеләргә капиталь ремонт ясалды.

2018 елда Лаеш районы буенча эчке эшләр бүлегендә вакытлыча тоту изоляторына һәм махсус тоту урынына реконструкция үткәрелде, Сарман районы буенча эчке эшләр бүлегендә эшләр алып барыла,

шулай ук Казан эчке эшләр идарәсе махсус тоту бүлмәсенә, Мамадыш районындагы вакытлыча тоту изоляторына капиталь ремонт үткәрелде. Бөгелмә районы эчке эшләр бүлеге буенча полиция махсус учреждениеләрен ремонтлау буенча эшләр төгәлләнеп килә.

2019 елда Алексеевский, Чүпрәле, Питрәч районнары буенча эчке эшләр бүлекләре, Югары Ослан районара бүлегендә вакытлыча тоту изоляторларына һәм махсус тоту урыннарына капиталь ремонт үткәрү планлаштырылган.

«2014-2021 елларга Татарстан Республикасында җәмәгатьчелек тәртибен һәм җинаятьчелеккә каршы гамәлләрне тәэмин итү» дәүләт программасы кысаларында Норлат районы буенча эчке эшләр бүлегендә вакытлыча тоту изоляторын һәм махсус тоту урынын капиталь төзекләндерү каралган. Аксубай һәм Чистай районнары буенча эчке эшләр бүлекләрендәге вакытлыча тоту изоляторларын 2020 елда төзекләндерү планлаштырылган.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе ведомствосындагы учреждениеләрдә дә махсус контингентны тотуга уңайлы шартлар тудыру буенча эш күренә.

Инвалидлыгы булган, иректән мәхрүм ителгән һәм тоткынлыкта булган хөкем ителүчеләрнең гарантияләнгән хокукларын тәэмин итү максатларында (2018 елның 1 декабренә Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә 283 инвалид исәптә торган: I төркем – 7 кеше; II төркем – 146 кеше; III төркем – 130 кеше), Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә инвалидлар өчен тоткарлыксыз тирәлек булдыру, объектларны уңайлы итү буенча эш алып барыла.

2018 елда Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә 20 керү пандуслары куелган, 20 санитар узел җиһазландырылган, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенең 17 нче-КП, 10 нчы төзәтү колонияләре тулай торакларына комплекслы ремонт ясалганда тоткарлыксыз тирәлек оештыруга игътибар бирелә.

2018 елда шулай ук барлык хөкем ителүчеләргә социаль пособиеләр, шулай ук айлык түләүләр алуга документлар тутырылды, 1788 медицина полисы һәм 1692 СНИЛС ясатылды.

Төзәтү учреждениеләреннән азат ителүгә, иректәге тормышка әзерләнүче тоткыннар белән аерым эш оештырылган. Әйтик, 2 нче төзәтү колониясендә, 19 нчы төзәтү колониясендә эксперимент рәвешендә 2018 елда махсус адаптация отрядлары оештырылды, аларда тоткыннарны төзәтү учреждениеләреннән азат ителгәч алга таба иректә яшәү өчен әзерлиләр.

Матди-көнкүреш шартлары ягыннан мәҗбүри тоту урыннарында тоту шартлары яхшыга таба үзгәрүгә карамастан, Вәкаләтле вәкилгә узган еллардагы кебек үк мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затлардан медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле, әйтик, тиешенчә медицина ярдәме күрсәтелмәү, булган авырулар буенча дару препаратлары белән тәэмин итүгә кагылышлы берничә дистә шикаять килде.

Доклад чикләрендә түбәндәгеләргә тукталу максатка ярашлы дип уйлыйм.

Тулаем алганда Россия Җәзаларны үтәтү хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белән бергә, шикләнелүчеләрне, гаепләнүчеләрне һәм хөкем ителгәннәрне медицина ярдәмен пенитенциар системада күрсәтергә мөмкин булмаганда медицина ярдәме күрсәтү өчен сәламәтлек саклау дәүләт һәм муниципаль учреждениеләренә җибәрү эшен оештырган.

Әйтик, 2018 елда Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең «16 нчы медико-санитар часте»нең хастаханәсе филиалыннан медицина оешмаларына 54 авыруны озатканнар, үзләрендә тар белгечләр 449 консультация, 11 тикшерү уздырган.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең «16 нчы медико-санитар часте» учреждениесен белгечләр җәлеп итеп тикшерү барышында шикаятьләрдәге дөрес дәваламау турындагы зарлар расланмады.

Шуның белән бергә, республиканың прокуратура органнары кайбер төзәтү учреждениеләрендә (Россия Җәзаларны үтәтү федераль

хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе 4 нче төзәтү колониясендә һәм 10 нчы төзәтү колониясендә) медицина ярдәме махсус контингентка карата тиешенче күрсәтелмәгән аерым очракларны ачыклады, әйтик, тоткынга алга таба дәвалау мәсьәләсен хәл итү өчен тар белгеч белән кирәкле консультация оештырылмаган, төзәтү учреждениесенең медицина частендә сулыш системасы һәм тән тиресе авыруларын дәвалау өчен кирәкле дару препаратлары булмаган.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә үлүчеләр саны кимүгә карамастан, 2018 елда 45 кеше вафат булды (узган елның шул чорына - 60 кеше), Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе учреждениеләрендә асылынып үлүчеләр саны борчу уята, узган ел 10 шундый факт булды, 2017 елда да шулай ук иде.

Моннан тыш, 2018 елда Вәкаләтле вәкилгә вакытлыча тоту изоляторларында тотылучыларны сәламәтлек саклау учреждениеләренә җибәрергә кирәк булса да, моннан баш тарту очраклары күп булу турында мәгълүмат килде.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе һәм Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең «16 нчы медико-санитар часте» мәгълүматлары буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округларындагы һәм мунипаль районнардагы бүлекләре һәм бүлекчәләрендәге вакытлыча тоту изоляторларыннан 2018 ел дәвамында медицина күрсәткечләре буенча тикшерүдәге-кулга алынган затларны кабул итү буенча 51 кире кагу теркәлгән. Тикшерүдәге-кулга алынган затларны тикшерү изоляторларына алмау сәбәбе итеп, төрле дәрәҗәдәге имгәнүләр, термик пешүләр, ялкынсыну процесслары, югары температура булу, соматик авырулар аркасында йөклелек катлаулану, кискен формадагы катлаулыклар белән йогышлы авырулар кискенләшү күрсәтелә.

Һичшиксез, Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округлары һәм муниципаль районнарындагы бүлекләре һәм бүлекчәләренең вакытлыча тоту изоляторлары хезмәткәрләре (кизү торучылар) медицина ярдәме күрсәтү

күнекмәләренә ия булырга тиеш. Бу уңайдан Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына һәм Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына, вакытлыча тоту изоляторларындагы хезмәткәрләрне (кизү торучыларны) алга таба тиешле таныклык биреп, медицина ярдәме күрсәтү нигезләренә өйрәтү турында килешү төзү максатка ярашлы булыр иде.

Татарстан Республикасының Питрәч, Балык Бистәсе, Әлки, Алексеевский, Спасс, Лаеш муниципаль районнарындагы вакытлыча тоту изоляторларында үткәрелгән тикшерүләр йомгаклары буенча шул ачыкланды, махсус контингент вакытлыча тоту изоляторыннан киткәндә медицина тикшеренүе журналларына медицина хезмәткәре карады дигән билге куелмаган.

Шушы уңайдан Татарстан Эчке эшләр министрлыгына Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы шәһәр округларындагы һәм муниципаль районнарындагы бүлекләре, бүлекчәләре җитәкчеләренә вакытлыча тоту изоляторыннан азат ителгән яки этапка озату өчен конвойга тапшырылган затларны сәламәтлеге торышын, тәнендәге яраларын карап, тикшеренүне медицина журналларында чагылдырган медицина тикшеренүләре үткәрү буенча чаралар оештыруны тәкъдим итәм.

Агымдагы елда Вәкаләтле вәкил адресына сак астында тотылган хатын-кызлардан 1995 елның 15 июлендә дөнья күргән 103-ФЗ нче «Җинаятьләр кылуда шикләнелүче һәм гаепләнүчеләрне сак астында тоту турында»гы федераль законның 30 нчы маддәсенә ярашлы рәвештә, тикшерү изоляторы шартларында үзенең 3 яшькәчә баласы белән булу мөмкинлеге бирү турында мөрәҗәгатьләр килә башлады.

Әйтик, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе 4 нче тикшерү изоляторында тотылучы хатын-кызга сак астында үзенең баласы белән бергә булуын сораган гражданнан мөрәҗәгать керде.

Хәл мондый. Җинаять кылуда гаепләнүче хатын-кыз баласы туугa ук тикшерү изоляторына эләккән. Бала медицина күрсәткечләре буенча сәламәтлек саклау учреждениесендә калдырылган. Соңрак хатын-кыз сак астында баласы белән бергә булырга теләк белдергән. Ләкин Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының опека

һәм попечительлек бүлеге әлеге хатын-кызның баласын тулысынча дәүләт тәэминатында булган дәүләт учреждениесенә урнаштыру турында карар кабул иткән. Шул ук бу күрсәтелгән карар әлеге хатын-кызның тикшерү изоляторында булуыннан чыгып кына кабул ителгән.

Билгеле, хәлләр төрле булырга мөмкин. Әгәр баланың аны үзләренә алып соңрак аңа опека рәсмиләштерә ала торган якын туганнары бар икән, алар белән булу балага уңайлырак булырга мөмкин (билгеле хатын-кызның баласы белән бергә булу хокукы бар, бу очракта тикшерү изоляторы хакимияте баласы белән булучы анага тиешле шартлар тудырырга тиеш). Якын туганнары булмаганда икенче мәсьәлә, ул вакытта бала анасы аннан баш тартмаса да, тугач ук «социаль ятим»гә әйләнә.

Бу уңайдан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе җирле үзидарә органнары белән өч яшькәчә баласы булган тикшерү изоляторларында тотылучы хатын-кызларның теләге булса, мәҗбүри тоту урыннарында баласы белән бергә булуга хокукларын тормышка ашыру буенча проблемалы мәсьәләләрен бергәләп карарга тиеш дип саныйбыз.

Мөрәҗәгатьләрнең күбесе җәза үтәүдән вакытыннан алда азат итүгә кагыла.

2018 елда Вәкаләтле вәкил адресына Россия Федерациясе Җинаять кодексының 72 нче маддәсенә - иректән мәхрүм итү рәвешендә җәза вакыты суд карары буенча законлы көченә кергәнчегә кадәр сак астында тотылучы затның тотылу вакытын яңача исәпли торган үзгәрешләр кертелү уңаеннан мөрәҗәгатьләр килде.

Әлеге үзгәрешләр уңаеннан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләрендә әлеге законга эләгүче хөкем ителүчеләргә карата материалларын судка җибәрү буенча эшне оештырды.

2018 елның 3 июлендә кабул ителгән 186-ФЗ нче «Россия Федерациясе Җинаять кодексының 72 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында» федераль закон кабул ителү белән бәйле җәза вакытларын кабат исәпләү 1434 хөкем ителүчегә кагылды.

Каты авыру аркасында хөкем ителүчеләрне җәза үтәүдән азат итү проблемасы кабаттан борчу тудыра.

Әлеге проблема узган еллардагы докладларда да чагылыш тапкан иде.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматлары буенча 2018 елда андый очраклар арткан. Каты авыру аркасында аларны азат итү турында материаллар җибәрелгән 45 тоткынның суд карар чыгарганчы 13е вафат булган (2017 елда андыйларның саны – 8 булган).

Күп очракта каты авыру аркасында хөкем ителүчене азат итү турында судларга җибәрелгән материаллар нигезле булган (28 хөкем ителүче азат ителгән, 4 тоткынга аларның юлламасын канәгатьләндерүдә кире какканнар).

Китерелгән мәгълүматларны исәпкә алып, әлеге доклад кысаларында Татарстан Республикасы Югары Судына, каты авыру сәбәпле җәза үтәүдән азат итү мәсьәләләре буенча суд практикасын берләштерү һәм күзәтү әзерләү мәсьәләсен карауны тәкъдим итү максатка ярашлы булыр иде.

Әлеге тема буенча мөрәҗәгатьләрнең артуы җәза үтәүдән вакытыннан алда шартлы рәвештә азат ителү мәсьәләләре белән дә бәйле. Судка төзәтү учреждениеләренең материалларны төзәтү учреждениеләре хакимиятләренең тискәре характеристикалары белән җибәрелүе игътибарны җәлеп итә.

Мәсәлән, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы идарәсенең 10 нчы төзәтү колониясендә тотылучы хөкем ителүчегә тискәре характеристика әзерләнгән, аерым алганда, хөкем ителүченең нинди дә булса дингә мөнәсәбәте билгесез булуы әйтелгән, шул исәптән, Россия Федерациясе Конституциясеннән мәгълүм булганча, дин тоту ирекле, кешенең атеист булырга да хакы бар.

Билгеле, төзәтү учреждениеләренең позициясе хөкем ителүчеләрнең гаризаларын караучы судлар позицияләре белән туры килмәскә дә мөмкин. Шуның белән бергә, төзәтү учреждениесе хакимияте характеристикасы судья өйрәнә торган материалларның берсе.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы идарәсенең 2018 елның 5 декабренә булган мәгълүматларына ярашлы рәвештә, 2018 елда судлар, төзәтү

учреждениесенең тискәре характеристикасы булган хөкем ителүчеләрнең җәза үтәүдән вакытыннан алда шартлы рәвештә азат итү турындагы 392 юлламасын караган, шулардан судлар 4 сен генә канәгатьләндергән. Шулай итеп, судлар мондый юлламаларны караганда, судларның позициясе күп очракта төзәтү учреждениесе хакимияте фикере белән туры килә.

Әлеге уңайдан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләре җитәкчеләре белән хөкем ителүчеләргә характерлаучы документлар әзерләгәндә, һәр затны өйрәнгәндә игътибарлырак һәм объектив булу мәсьәләсен караса, шулай ук вакытыннан алда шартлы рәвештә азат ителүгә судка юлламалар бирүче, хөкем ителүчеләргә хөкем ителүчегә бәйле булмаган сәбәпләр буенча тискәре характеристика язмау мәсьәләсен караса, максатка ярашлы булыр иде.

Иректән мәхрүм итү урыннарда булган затлардан җинаять суд производстволары һәм алга таба җәза үтәүдән азат итү белән бәйле мәсьәләләрдән тыш, җәза үтәгәннән соң көнкүрешен җайлау белән бәйле мөрәҗәгатьләр дә керә. Алар арасында ятим балалар, ата-анасыннан калган балалардан азат ителгәннән соң аларны торак белән тәэмин итүгә, аларны билгеләнгән тәртиптә торак шартларын яхшыртуга мохтаҗлар дип тану сораган мөрәҗәгатьләр килә.

Төзәтү учреждениесендә булган, торакка мохтаҗ затларга җәза вакыты тәмамлангач торак бирелмәү мөмкинлеге турындагы хәлләр безнең практикада юк. Суд карары билгеләнгән җәза вакыты чыккач андый затларга торак бирү, вәкиллекле орган Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан гарантияләнә. Шуның белән бергә андый зат вакытыннан алда азат ителгән очракта үзвакытында торак белән тәэмин ителәме, аңлашылмый.

Әйтик, Вәкаләтле вәкилгә Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе 19 нчы төзәтү колониясендә тотылучы тоткын мөрәҗәгать итте, аңа Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы җәзаны үтәп кайтканнан соң найм килешү шартларында махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәэмин ителәчәк дигән җавап биргән. Әлеге тоткын вакытыннан алда иреккә чыккан очракта, ятим бала һәм ата-анасыз калган балалар

исәбеннән үзвакытында махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәэмин ителәчәкме, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы җавабында бу әйтелмәгән.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы белән бергә, ятим балалар исәбеннән булган (билгеләнгән тәртиптә торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ дип танылган) суд хөкеме буенча иректән мәхрүм итү урыннарыннан вакытыннан алда чыккан очракта, мондый гражданнарга махсуслашкан фондтан үзвакытында торак бирү мәсьәләләрен карау максатка ярашлы булыр дип саныйбыз.

Үз эшчәнлеге кысаларында Вәкаләтле вәкил социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмалар белән даими хезмәттәшлектә тора.

2018 елда Вәкаләтле вәкил башлангычы белән кызыксынган министрлыклар, ведомстволар һәм социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмалар катнашында Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе 19 нчы төзәтү колониясе базасында наркотик һәм психоактив матдәләрдән бәйле хөкем ителүчеләрне тернәкләндерүгә, аларны төзәтү учреждениесеннән азат ителгәч яшәячәк тормышка әзерләүгә юнәлтелгән проектны тормышка ашыру буенча эш башкарылды.

«Мохтаҗларга бушлай ярдәм» социаль проекты кысаларында «Социаль тернәкләндерү һәм адаптацияләү үзәге» оешмасы Вәкаләтле вәкил һәм Татарстан Республикасы Иҗтимагый оешмасы белән бергә авыр хәлдә калган кешеләргә ярдәм итә торган бушлай юридик ярдәм күрсәтү проектын эшләтеп җибәрде.

Шулай ук Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләренә гуманитар ярдәм күрсәтүгә юнәлтелгән хәйрия акцияләре дә үткәрелә.

Мәҗбүри тоту урыннарында кеше хокукларын саклау элеккечә үк Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил һәм аның Аппараты контролендә кала.

Йомгак

Докладта бәян ителгән кеше хокукларын тәэмин итү һәм яклау проблемаларыннан чыгып, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил түбәндәге нәтиҗәләргә туктала.

Хезмәт хокукый мөнәсәбәтләрендә элеккечә үк эш хакын вакытында түләмәү кискен тора. Хезмәткәрләрнең эш хакын вакытында һәм тулысынча алуга хезмәт хокукларын яклауга гарантияләрне көчәйтү буенча системалы эш, аерым бер предприятиеләрнең озак вакыт эш хакы түләмәве фактларына тиз арада нәтиҗәле чаралар күрүне исәпкә алып дәвам иттелергә тиеш.

Республикада эш эзләүдә авырлыклар кичергән гражданнарга эш табуга булышлык итүче чаралар планлы рәвештә алып барыла. Үз чиратында, картлык буенча иминият пенсиясенә чыгу өчен пенсия яшен арттыру уңаеннан, дәүләт органнарыннан пенсия алды яшендәге кешеләрне эшкә алганда дискриминацияне кисәтү өчен эшлекле чаралар кабул итү йөзеннән, пенсия алды яшендәге затларның хезмәткә хокукларын яклау буенча актив эш таләп ителә.

Татарстанда производствода бәхетсезлек очракларын киметү буенча системалы эш алып барыла. Шуның белән бергә, Татарстан Республикасының кайбер муниципаль районнарында җирле үзидарә органнарына алар буйсынуындагы ведомстволар учреждениеләрендә хезмәтне саклау өлкәсендә мәҗбүри таләпләрне саклауга ныклы игътибар бирергә кирәк.

Торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә «аварияле торак» проблемаларын хәл итү белән бәйле кискен мәсьәләләр кала. Билгеләнгән тәртиптә аварияле дип танылган һәм сүтелергә тиешле яисә алардан файдалану барышында, нык тузуы аркасында төзекләндерелергә тиешле күпфатирлы йортлардан гражданнарны күчерү буенча чаралар торак бинасын, күпфатирлы йортны яшәү өчен яраксыз, аварияле дип тану буенча ведомствоара комиссияләрнең эше, гамәлдәге законнарда билгеләнгән барлык мәҗбүри таләпләрне саклап алып барылырга тиеш.

Транспорт чараларының интенсив хәрәкәте уңаеннан (тавышның тиешледән артып китүе сәбәпле), торак биналарда яшәүгә уңайлы шартларга хокуклары бозылу турында очраклар, мондый йортлары

булган җирле үзидарә органнарының күрсәтелгән кимчелекләрне бетерү буенча тиешле чаралар күрмәве игътибарны җәлеп итә.

Гражданнар сәламәтлеген саклау өлкәсендә элеккечә үк табибка электрон яки башкача рәвештә язылу, медицина ярдәме күрсәтүне көтү вакытына кагылышлы проблемалар кала.

Бушлай белем алуга хокук өлкәсендә хәзерге вакытка кадәр 10 нчы сыйныфка алганда нигезсез баш тартулар бар, һәм бу проблема ахыргача хәл ителеп бетмәгән. Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында шәхес ара низагларны хәл итүнең өстенлекле ысулы буларак медиатив практикалар кертү буенча эшне камилләштерү таләп ителә. Физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларны укытуны оештыруның аерым мәсьәләләре буенча нәтиҗәле идарә карарлары кирәк.

Нәтиҗәле социаль сәясәт инвалидларга социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралар объектларына тоткарлыксыз үтеп керүне тәэмин итүдән башка мөмкин түгел. Республиканың һәр муниципаль берәмлегендә 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясе хөкүмәтенең «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяҗларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарын үтәүгә керешергә кирәк. Инвалидларның массакүләм физик культура дәресләре өчен уңайлы шартлар тудыру буенча эшне дә камилләштерү таләп ителә.

Татарстан элеккечә үк мигрантлар өчен мавыктыргыч төбәк булып кала. Бу уңайдан чит ил гражданнары тарафыннан Россия Федерациясе территориясендә законлы яшәүгә рөхсәт бирү статусы белән бәйле мәсьәләләр шактый әһәмияткә ия.

Мәҗбүри тоту урыннарында сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларны тормышка ашыру, хатын-кызларны сак астында тоту үзенчәлеклре белән бәйле проблемалар бар. Иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затлар хокукларын тормышка ашыру мәсьәләләре дә актуаль булып кала.

Югарыда әйтелгәннәрне исәпкә алып, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тәэмин итү һәм көчәйтү максатларында Вәкаләтле вәкил дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм вазифадагы затларга түбәндәге чараларны күрергә тәкъдим итә.

1. Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын тормышка ашыру максатларында:

1.1. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына яшь буенча эшкә алганда дискриминацияне кисәтүгә юнәлтелгән өстәмә чаралар күрергә.

1.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитетына, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы башкарма комитетына алар карамагындагы ведомстволар учреждениеләрендә производствода бәхетсезлек очраклары профилактикасына юнәлтелгән чаралар күрергә.

2. Гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыру максатларында:

2.1. Җирле үзидарә органнарына торак биналарын бәяләү һәм тикшерү буенча ведомствоара комиссияләр эшен тормышка ашырганда, һәр очракта Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2006 елның 28 гыйнварында дөнья күргән 47 нче карары белән расланган (торак биналар милекчеләренең ведомствоара комиссиясе утырышларында билгеләнгән тәртиптә катнашуы, комиссия составы буенча таләпләрне үтәү) торак йортны яшәү өчен яраксыз һәм күпфатирлы йортны аварияле һәм сүтү яки төзекләндерү тиешле дип тану турында Положениенең 7 пункты таләпләрен исәпкә алырга.

2.2. Казан шәһәре башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетына Казан шәһәренең Җиңү проспекты һәм Энергетиклар урамнарында, Әлмәт шәһәренең Колхоз урамында урнашкан йортлар буенча транспорт хәрәкәте тавышы дәрәҗәсен киметүгә юнәлтелгән чаралар күрергә.

3. Гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын тормышка ашыру максатларында:

3.1. Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына

табибка кабул итүгә электрон рәвештә язылу уңайлыгын күтәрүгә юнәлтелгән тәкъдимнәр эшләргә;

Медицина учреждениеләренең профилактик прививка чараларын оештыруга контрольне көчәйтергә.

4. Гражданнарның бушлай белем алуга хокукларын тормышка ашыру максатларында:

4.1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына:

укучыларны мәгариф оешмасына 10 нчы сыйныфка алуны ачыклык принципларына нигезләп оештыруга юнәлтелгән өстәмә чаралар кабул итү турында мәсьәләне карарга;

Физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларга, әгәр тьютор хезмәте кирәклеге психолого-медико-педагогик комиссия заключениесендә тәкъдим ителгән булса, төбәк моделе буенча тьютор билгеләүне тәкъдим итәргә.

4.2. Җирле үзидарә органнарына муниципаль мәгариф оешмаларында мәктәп медиациясе хезмәте оештыру аша медиатив практикалар кертү буенча чараларны активлаштырырга.

5. Инвалидларның хокукларын тәэмин итү һәм яклау максатларында:

5.1. Татарстан Республикасы Спорт министрлыгына җирле үзидарә органнары белән бергә, спорт белән шөгыльләнү биналарына, спорт җиһазларына һәм халыкның әлеге төркеме вәкилләре белән дәресләр алып бару буенча махсус әзерлек узган инструкторларга булган ихтыяҗны исәпкә алып, инвалидларның һәм өлкән яшьтәге кешеләрнең физик культура дәресләре эшен оештыру буенча эшне дәвам итәргә.

5.2. Татарстан Республикасы җирле үзидарә органнарына 2016 елның 9 июлендә Россия Федерациясе хөкүмәтенең «Күпфатирлы йортта торак биналарын һәм гомуми милекне инвалидлар ихтыяҗларын исәпкә алып яраклаштыру чаралары турында» 649 нчы карарына ярашлы рәвештә, инвалидларны социаль яклауга юнәлтелгән мәҗбүри чаралар исемлеген тормышка ашыру буенча чаралар күрергә.

6. Гражданнарның миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә хокукларын тормышка ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына, Россия Федерациясе территориясенә даими рәвештә яшәү өчен балигъ булмаган яшьтә килгән затлар гаризасы буенча Россия Федерациясе гражданы паспорты бирүдән баш тарту турында карарларны законсыз дип тану очраклары буенча суд практикасын анализларга.

7. Мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын саклау максатларында:

7.1. Татарстан Республикасы Югары судына каты авыру аркасында җәза үтәтүдән азат итү мәсьәләләре буенча күзәтү әзерләү һәм суд практикасын берләштерү мөмкинлеге турындагы мәсьәләне карарга.

7.2. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына:

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белән берлектә вакытлыча тоту изоляторларында эшләүче хезмәткәрләрне (кизү торучыларны) медицина ярдәме күрсәтү нигезләренә өйрәтүгә юнәлтелгән чаралар күрергә;

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының шәһәр округлары һәм муниципаль районнардагы бүлекләре җитәкчеләренә вакытлыча тоту изоляторларыннан азат ителгән яисә этап белән озату өчен конвойга тапшырыла торган затларның сәламәтлеге торышы турындагы мәгълүматны медицина журналларына теркәп, медицина тикшеренүләре үткәрү буенча чаралар оештырырга.

7.3. Россия Федерациясе Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсенә:

җирле үзидарә органнары белән берлектә тикшерү изоляторларында тотылучы һәм өч яшькәчә баласы булган хатын-кызларның теләге булган очракта, аларны мәҗбүри тоту урыннарында баласы белән бергә тотуга хокукларын тормышка ашыру буенча проблемалы мәсьәләләрне карарга;

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы белән берлектә иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтүче, билгеләнгән тәртиптә торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ дип табылган ятим балаларга, суд карары буенча билгеләнгән вакыттан алда азат ителгән очракта, махсуслашкан фондтан үзвакытында торак бирү белән бәйле мәсьәләләрне карарга.

Татарстан Республикасында Кеше
хокуклары буенча вәкаләтле вәкил,
С.Х. Сабурская

Казан, февраль, 2019 ел